

Årsredovisning 2016

NATIONALMUSEUM
med PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

ÅRSREDOVISNING NMW 2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Överintendentens förord	1		
1. Resultatredovisning	2	SFS 2000:605	RB NMW 2016-1
1.1 Inledning	2		
1.2 Sammanfattning resultatbedömning 2016	2		
1.3 Resultaträkning per museum	3		
2. Myndigheten	4	SFS 2007:515 SFS 2007:1175	RB NMW 2016-1
2.1 Organisation	4		
2.2 Verksamhet i korthet	5		
2.3 Jämställdhets- och mångfaldsperspektiv	7		
3. Renovering och Nya Nationalmuseum			RB NMW 2016-1
3.1 Renovering	8		
3.2 Nya Nationalmuseum	10		
4. Kulturarv i samtid och framtid	12	SFS 2007:1175 3§1, 3, 4	
4.1 Vård av samlingarna	12		
4.2 Digitalisering av kulturarvet	17		
4.3 Forskning och kunskapsförmedling	21		
4.4 Förvärv till samlingarna	27		
5. Tillgänglighet	29	SFS 2007:1175 1§, 3§2	RB NMW 2016-1
5.1 Sociala och digitala medier	29		
5.2 Utställningar	31		
5.3 Låneverksamhet	37		
5.4 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	40		
6. Publik och pedagogik	44	SFS 2007:1175 1§, 3§2, 4a§, 14§	RB NMW 2016-1
6.1 Besökare	44		
6.2 Pedagogisk verksamhet	46		
6.3 Barn och unga	50		
7. Samverkan och kulturellt utbyte	56	SFS 2007:1175 4§, 4b§, 7§, 7a§	RB NMW 2016-3,4
7.1 Regional närvaro	56		
7.2 Internationellt och interkulturellt utbyte	58		
7.3 Myndigheter och andra aktörer	59		
7.4 Moderna Museet	61		

ÅRSREDOVISNING NMW 2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

		INSTRUKTION	REGLERINGSBREV
8.	Prins Eugens Waldemarsudde; Övrig verksamhet	62	SFS 2007:1175 5§, 9§
8.1	Fastighet	62	
8.2	Trädgård	63	
9.	Personal och kompetensförsörjning	64	SFS 2000:605 3 kap 3§
9.1	Kompetensförsörjning	64	
9.2	Hälsa och arbetsmiljö	65	
10.	Avgiftsbelagd verksamhet	67	SFS 2007:1175 6§, 14§, 15§
11.	Kostnader	68	RB NMW 2016-6.4
11.1	Lokalkostnader	68	
11.2	Utställningsersättning	69	RB NMW 2016-1
12.	Övriga väsentliga händelser	70	
13.	Finansiell redovisning	71	SFS 2000:605
13.1	Resultaträkning	71	RB NMW 2016-4
13.2	Balansräkning	72	
13.3	Anslagsredovisning	74	
13.4	Tilläggsuppgifter och noter	75	
13.5	Sammanställning över väsentliga uppgifter	80	
	Undertecknande Årsredovisning 2016	81	SFS 2000:605 2 kap 8§

Överintendentens förord

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde lägger ett framgångsrikt verksamhetsår bakom sig där myndigheten genom utställningar, samarbeten och digitalisering nått besökare på olika platser, inom och utom landet, och ökat tillgängligheten till föremålssamlingar och verksamhet. Såväl Nationalmuseum som Prins Eugens Waldemarsudde har fått mycket positiv uppmärksamhet och ett flertal nomineringar och utmärkelser för sin utåtriktade verksamhet.

Med utställningar på flygplatser och järnvägsstationer har Nationalmuseum under året kunnat möta publiken på nya sätt och genom betydande utlån, bland annat till Louvren i Paris, har samlingarna också nått en internationell publik. Museet har fortsatt experimentera och utveckla den publika verksamheten på Nationalmuseum Design i Stockholm city, där införandet av fri entré medförde en mycket positiv utveckling av besökssiffrorna.

Under året har förberedelserna för NM Norr i Östersund gått in i skarpt läge; Den 1 december togs första spadtaget till den byggnad som ska inrymma Nationalmuseums filial i Östersund. Nationalmuseum har också fortsatt samtalen med Röhsska museet och Göteborgs Stad om ett framtida samarbete kring form och design.

Årets verksamhet för barn- och ungdom har varit mycket aktiv och uppskattad med ett stort antal samarbeten inom ramen för bland annat Skapande skola och med nya metoder och projekt för den uppsökande verksamheten som prövats och utvecklats. Visningsverksamheten för vuxna har dock haft sjunkande siffror för såväl Nationalmuseum som Waldemarsudde, för Nationalmuseum beroende på avvecklingen av den tillfälliga utställningsverksamheten vid Konstakademien.

Digitala plattformar och sociala medier har blivit allt viktigare kanaler för att nå ut med verksamheten och föra dialog med omvärlden. Med publiceringen av 3 000 bilder med fri licens på Wikimedia tog Nationalmuseums satsning på digitalisering och tillgängliggörande av samlingarna ett stort och viktigt steg framåt.

Waldemarsudde har under året bland annat ägnat sig åt de nya uppgifter och ansvarsområden som kommit med övertagandet av byggnad och inventarier som nu formellt ägs och förvaltas av Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde. Vidare förbereder man sig inför en eventuell frikoppling från myndigheten.

Sedan utflyttningen ur museibyggnaden har Nationalmuseums verksamhet varit spridd på flera olika arbetsplatser. Vid årsskiftet 2015/2016 blev museet uppsagt från huvudmagasinet där drygt 46 000 föremål förvaras. I november lämnade Nationalmuseum in en lokalförsörjningsplan med samlad dokumentation över de lokaler, magasin och kontor som museet förhyr utöver museibyggnaden på Blasieholmen. Lokalförsörjningsplanen är framtagen i syfte att nå fram till en samlad långsiktig lösning för samlingarna, arbetslokaler och kontor till 2028.

Nationalmuseums förvärv har uppmärksammats internationellt, bland annat genom nomineringen till det prestigefyllda Apollo Award, Acquisition of the Year 2016 och för arbetet med det digitala tillgängliggörandet på Wikimedia nominerades museet till Open Knowledge Award 2016 i kategorin "Best Public Servant". För samarbetet med Jernhusen kring utställningen *Det offentliga rummet* nominerades Nationalmuseum av Kultur och Näringsliv till Swedish Arts & Business Awards.

Prins Eugens Waldemarsudde har fått mycket goda vitsord för sina utställningar i press och media; Kulturnytt i Sveriges Radio utnämnde museet till "Årets konstmuseum 2016" och i Evimetricx undersökning vann Waldemarsudde priset som "Stockholmarnas favoritmuseum 2016" före både Skansen och Vasamuseet. I undersökningen fick museet också en andraplats i kategorien "Bästa utställningar", en utmärkelse Waldemarsudde för övrigt vunnit två gånger tidigare.

Med 2016 års fina omdömen går myndigheten nu en spännande tid till mötes med intensifierad förberedelse för inflyttning i den nyrenoverade byggnaden på Blasieholmen och med utveckling av flera nya nationella verksamhetsområden och förhoppningsvis närmare en övergripande magasinslösning för statens konstsamlingar.

Berndt Arell
Överintendent

1. Resultatredovisning

MYNDIGHETENS UPPDRAG

RB16-1 Utöver vad som framgår av bestämmelserna i 3 kap. förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska myndigheten definiera och redovisa de kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat.

1.1 Inledning

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (NMW) redovisar och kommenterar resultatet för 2016 års verksamhet i enlighet med myndighetens förordning (2007:1175) med instruktion och regleringsbrev för 2016 samt förordning (2000:605) kap 3 § 1-2 och ESV:s föreskrifter och allmänna råd.

Resultatredovisningen anger hur verksamhetens prestationer utvecklats under åren 2014-2016 med avseende på volymer och kostnader där de redovisade kostnaderna omfattar lönekostnader, lokalkostnader och övriga direkta kostnader med OH-påslag om 25%.

Utöver redovisade kostnader för prestationer omfattar myndighetens totala kostnader även transportenheten, butikerna och delar av samlingsförvaltningen.

Resultatredovisningens indelning

De två verksamhetsgrenarna utgörs av Nationalmuseum och Prins Eugens Waldemarsudde som bedriver separata museiverksamheter inom myndigheten. Dessa redovisas var för sig men i följd under respektive rubrik.

Kvalitetsanalys

I enlighet med regleringsbrevets direktiv har myndigheten sökt identifiera och redovisa de kvalitativa aspekterna för verksamhetens prestationer; Vård av samlingarna [4.1], digitalisering av kulturarvet [4.2], forskning [4.3], utställnings- och låneverksamhet [5.1-5.2], tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning [5.3], pedagogisk verksamhet [6.2] samt verksamhet för barn och unga [6.3].

I myndigheten förs löpande diskussioner om syfte, förväntningar och värderingar; centrala frågor för verksamheten. Svaren är avgörande för vilka faktorer som bidrar till den kvalitet som eftersträvas, men hur och på vilket sätt dessa ska kunna värderas är inte klarlagt då den verksamhet myndigheten bedriver är svår att definiera utifrån mätbara kriterier eller effekter. Utöver de publikundersökningar som genomförs har inga tillförlitliga metoder eller system för värdering eller mätning kunnat fastställas. I förekommande fall har kvalitet bedömts utifrån myndighetens uppfattning av verksamheten och fastställda målsättningar i relation till förutsättningar och befintliga resurser.

1.2 Sammanfattning av verksamheten 2016

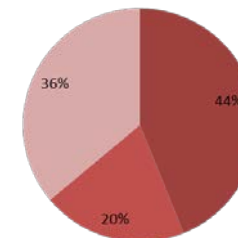
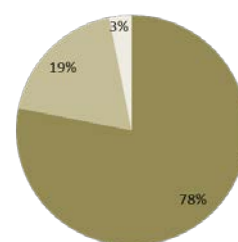
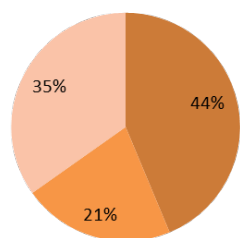
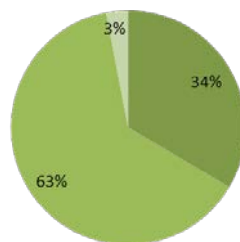
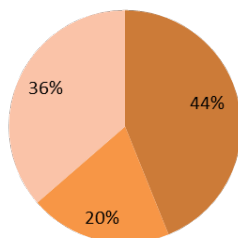
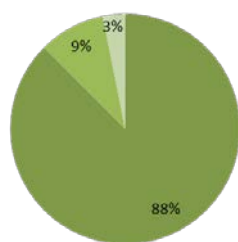
Sammantaget bedömer myndigheten att verksamhetens resultat 2016, i enlighet med regeringens instruktion och uppdrag, varit av genomgående god kvalitet vad gäller vård av samlingarna, tillgänglighet genom utställningar och utlån, pedagogisk verksamhet liksom barn- och ungdomsverksamhet samt insatser för personer med funktionsnedsättning och inte minst digitaliseringen där satsningen på tillgänglighet till föremålssamlingar och bilder tagit ett stort steg framåt genom Nationalmuseums samarbete med Wikimedia Commons. För forskningsverksamheten innebär renoveringsperioden vissa begränsningar vilket påverkar möjligheten till vetenskaplig bearbetning. Verksamheten håller dock hög kvalitet och tillgängligheten till genomförda forskningsprojekt och forskningsresultat är god.

1.3 Resultaträkning per museum

RESULTATRÄKNING FÖR NATIONALMUSEUM OCH PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE (TKR)

Tabell 1

	NM			PEW			TOTALT		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Intäkter av anslag	151 710	131 136	128 663	12 255	12 255	12 221	163 965	143 391	140 884
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	16 238	20 069	21 966	23 202	24 639	16 374	39 441	44 708	38 340
Intäkter av bidrag	5 463	6 503	5 375	1 109	3 511	5 949	6 572	10 014	11 324
Summa intäkter	173 411	157 708	156 004	36 567	40 405	34 544	209 978	198 113	190 548
Kostnad personal	76 366	73 010	77 115	16 893	15 770	16 373	93 259	88 780	93 488
Kostnad lokaler	34 362	35 896	31 328	8 300	8 818	8 901	42 662	44 714	40 229
Övrig drift	63 232	49 435	48 539	13 448	16 307	10 870	76 680	65 742	59 409
Summa kostnader	173 960	158 341	156 982	38 641	40 895	36 144	212 601	199 236	193 126
Årets kapitalförändring	-549	-633	-978	-2 074	-491	-1 600	-2 623	-1 123	-2 578

NATIONALMUSEUM

Nationalmuseum har under 2016 betalat skadestånd och räntekostnader uppgående till knappt 17 mkr vilket påverkat anslagsutfallet och driftkostnaderna kraftigt. Nationalmuseums avgiftsintäkter har minskat på grund av fri-entréreformen.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Prins Eugens Waldemarsudde (PEW) har under 2016 haft lägre bidragsintäkter då stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde inte delat ut medel till verksamheten i myndigheten jämfört med 2015 då PEW erhöll 1,7 mkr i bidrag från stiftelsen. Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde avser att ta ett helhetsgrepp över de ekonomiska mellanhavandena med myndigheten inför ett sannolikt frikopplande vilket är skälet till att stiftelsen inte lämnat bidrag till PEW:s verksamhet i myndigheten för 2016. PEW visare ett positivt resultat på drygt 300 tkr om PEW:s verksamhet i myndigheten konsolideras med resultatet i stiftelsen.

PEW:s driftkostnader 2016 har minskat framförallt beroende på lägre kostnader för utställningar och lägre kostnader för inköp av varor i museets butiksverksamhet.

2. Myndigheten

MYNDIGHETENS UPPDRAG

I enlighet med Myndighetsförordning (2007:515) samt Förordning med instruktion för Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (2007:1175) och Regleringsbrev 2016 (RB16).

Myndigheten omfattar Nationalmuseum och Prins Eugens Waldemarsudde med uppgift att bevara kulturarvet och främja konsten, konstintresset och konstvetenskapen.

NATIONALMUSEUM

Nationalmuseums museibyggnad, belägen på Blasieholmen i Stockholm, ritades för ändamålet av den tyske arkitekten Friedrich August Stüler och stod färdig 1866. Förutom de egna samlingarna ansvarar Nationalmuseum även för konstsamlingarna på de kungliga lustslotten däribland Statens porträttsamling på Gripsholms slott.

Museibyggnaden är sedan 2013 stängd för en omfattande renovering och beräknas kunna öppna igen 2018.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Prins Eugens Waldemarsudde var ursprungligen hem åt prins Eugen, ritat av arkitekten Ferdinand Boberg. Genom prinsens testamente tillföll Waldemarsudde med samlingar svenska staten år 1947. Museet består av huvudbyggnaden, som uppfördes 1903-1905 som bostad åt prins Eugen, galleribyggnaden som tillkom 1913 samt parkmiljön som omger byggnaderna.

2015 övertog Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde ägande och förvaltningen av egendomen.

Prins Eugens Waldemarsudde bedriver verksamhet i enlighet med föreskrifterna i prins Eugens testamente och myndighetens förordning med instruktion (2007:1175). I museets uppdrag ingår även att vårda, bevara och tillgängliggöra byggnaden med tillhörande parkanläggning. [8]

2.1 Organisation

Myndigheten är en enrådighetsmyndighet ledd av en myndighetschef, Överintendenten som också är museichef för Nationalmuseum. Sedan 2012 har myndigheten ett Insynsråd med fyra ledamöter utsedda av regeringen. Rådet har haft fyra möten under året.

Nationalmuseum består av Stabsavdelningen samt avdelningarna Bevarande- och foto, Arkiv och bibliotek, Publika avdelningen, Samlingar och forskning samt Utställningar.

Ekonomi och HR (personal) är gemensam för hela myndigheten.

Prins Eugens Waldemarsudde utgör sedan 1995 en särskild enhet i myndigheten med egen museichef och personal samt en styrelse med ansvar för drift och verksamhet. Organisationen är uppdelad i Museiverksamhet, Park och trädgård, Butik och försäljning, Information och kommunikation samt Fastighet och säkerhet.

Avskiljande av Prins Eugens Waldemarsudde från myndigheten

Under året har löpande samtal hållits med Kulturdepartementet avseende Prins Eugens Waldemarsuddes avskiljande från myndigheten. Den utredning som tillsattes 2015 stödde Waldemarsuddes önskemål om avknoppning och regeringen har i budgetpropositionen flaggat för en möjlig delning förutsatt att en stabil ekonomi kan uppvisas för verksamheten.

Prins Eugens Waldemarsudde har under året arbetat med att ta fram begärda underlag för drift och verksamhet. Fortfarande återstår vissa frågor att lösa men en frikoppling från myndigheten kan bli aktuell tidigast från och med 1 juli 2017.

2.2 Verksamhet i korthet

NATIONALMUSEUM

Under den tid byggnaden renoveras visas delar av museets konstsamlingar i tillfälliga utställningslokaler på Konstakademien och på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm men även på andra platser genom olika projekt och samarbeten samt internationella och nationella utlån.

I september 2016 avvecklades utställnings- och ateljéverksamheten på Konstakademien för att fokusera på förberedelserna av återflytt till museibyggnaden 2018.

Utställningsverksamheten på NM Design, som öppnade på Kulturhuset Stadsteatern 2015, fortsatte under året och kommer att fortsätta även 2017. Genom NM Design har Nationalmuseum velat lyfta form- och designdelen i konsthantverkssamlingarna och i olika externa samarbeten tillsammans med museets kompetens, skapa en solid grund för den nya designarenan.

Skadeståndsmål restauratör Atrium

Högsta domstolen beslutade under hösten 2016 att inte bevilja prövningstillstånd av Hovrättens utslag där Nationalmuseum dömts att betala skadestånd om ca 16, 5 mkr exklusive dröjsmålsränta till Atrium, Nationalmuseums tidigare restauratör. [12]

Gustavsberg

Genom en donation från Kooperativa Förbundet (KF) införlivades år 2001 över 40 000 keramikföremål tillverkade vid Gustavsbergs porslinsfabrik, i Nationalmuseums samlingar. Delar av samlingen har sedan dess visats på Gustavsbergs Porslinsmuseum. Under hösten inleddes samtal med Värmdö kommun där parterna enades om att Nationalmuseum tar över Porslinsmuseets verksamhet i nuvarande lokaler och att kommunen står för fastighetskostnaderna. Avtalsskrivning och övertagande av verksamheten kommer att ske under 2017.

2016 nominerades Porslinsmuseet i Gustavsberg till Visit Värmdös pris som *Årets upplevelseföretag på Värmdö* med motiveringen "De har arbetat framgångsrikt och nyskapande med att på ett mångsidigt vis synliggöra samlingarnas värde för dagens och framtidens samhälle..."

Lokaler

Under 2013-2014 evakuerades Nationalmuseums museibyggnad och föremål, utrustning och arbetsplatser flyttades till magasin och lokaler på flera olika platser i Stockholm.

Uppsagda magasin

Hyreskontrakten för två av Nationalmuseums magasin blev i december 2015 uppsagda för avflyttning. Uppsägningen aktualiserade museets olösta problem med ändamålsenliga lokaler för magasinering och föremålshantering. Nationalmuseum har tittat på olika lösningar och lokaler och ett riskanalysarbete har påbörjats som underlag för beslut om hantering av den uppkomna magasinfrågan. [12]

Lokalförsörjningsplan

I enlighet med myndighetens regleringsbrev för 2016 lämnade Nationalmuseum i november en lokalförsörjningsplan till Kulturdepartementet. Till planen gjordes en översyn och förteckning av samtliga lokaler som museet disponerar för att tydliggöra lokalbehoven och för att kunna skapa förutsättningar för framtiden med en förebildlig, långsiktig och stabil lokalförsörjning för verksamheten.

Övrigt

Miljöledning

Under 2016 inleddes ett miljöledningsarbete för att se över möjligheterna till införande av ett miljöledningssystem för ett aktivt och systematiskt arbete med förbättringar i verksamheten. En konsult har anlitats för att bistå myndigheten för en miljödiplomering under 2017.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Utmärkelser Waldemarsudde

I 2016 års upplaga av Evimatrix undersökning "Stockholmarnas favoritmuseum" vann Prins Eugens Waldemarsudde före Skansen och Vasamuseet. Waldemarsudde fick även höga betyg med en andraplats i kategorierna "Bästa utställningar" och "Bäst personal". Museet har tidigare vunnit utmärkelsen "Bästa utställningar" två år i rad, 2014 och 2015. [5.2]

Waldemarsudde belönades också med 2016 års *TripAdvisor Certificate of Excellence*, en utmärkelse som delas ut till företag inom turistbranschen som fått de sammantaget bästa rekommendationerna från resenärer på webbsidan TripAdvisor.

Sveriges Radios Kulturnytt utnämnde vidare Prins Eugens Waldemarsudde till "Årets konstmuseum 2016" för de retrospektiva utställningarna med Max Book och Cecilia Edefalk.

Övertagande av restaurang- och caféverksamhet

Under året övertogs driften av museets restaurang Prinsens kök och det i parken belägna Café Ektorpet. Inledningsvis drevs verksamheten med inhyrd personal som efterhand ersattes av egen personal. Café Ektorpet kommer att renoveras och öppnas till sommaren 2017.

Waldemarsuddekrukan

För att stärka varumärkesskyddet för Waldemarsuddekrukan som går ut 2017, har museet under året varumärkesskyddat ett antal utvalda enheter kopplade till krukan. Skyddet gäller inom EU i 10 år och kan därefter förnyas.

Till H.M. Konungens 70-årsdag togs i samarbete med Porslinsfabriken i Lidköping fram en ny exklusiv version av Waldemarsuddekrukan i en numrerad upplaga om 70 exemplar.

2.3 Jämställdhets- och mångfaldsperspektiv

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175

4§ Myndigheten ska i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds- /.../ -perspektiv...

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde strävar efter att spegla samhället i stort med en verksamhet som inbegriper jämställdhet och mångfald i alla delar. Myndigheten arbetar aktivt efter antagen policy med utgångspunkt i diskrimineringslagen (2008:567) och det arbetsgivar-politiska målet om mångfald i statliga verksamheter.

NATIONALMUSEUM

En särskild grupp vid museet arbetar kontinuerligt med frågor kring tillgänglighet och mångfald i verksamheten. Under året har förberedelser för en HBTQ-certifiering av museet inletts och ett underlag till styrdokument rörande inkluderingsfrågor har tagits fram. I arbetet med det publika bemötandet i Nya NM har särskilt fokus lagts på tillgänglighets- och mångfaldsfrågor för att säkra att dessa blir en integrerad del av verksamheten i det nya museet och i den framtida organisationen.

Förvärv till Nationalmuseums samlingar görs alltid utifrån ett mångfalds- och jämställdhetsperspektiv i syfte att lyfta fram verk av konstnärer som marginaliserats på grund av kön eller etnicitet. [4.4]

Nationalmuseums intendent med särskild inriktning på genusforskning har under 2016 bland annat arbetat med *Konstnären*, en utställning om maktrelationer utifrån kön, etnicitet, sexualitet och klass. I samband med utställningen arrangerades en föreläsning om *Den kvinnliga konstnären – myten om det enastående undantaget*. Föreläsningar har också hållits för Föreningen Genus på museer. Vidare har intendenten medverkat i Kulturrådets projekt *Konsten att beröra*, om kulturens möjlighet att synliggöra normer och utmana negativa stereotyper, samt undervisat om feministisk teori i museal praktik på Masterkursen; *Genusperspektiv på konst och visuell kultur*, på Konstvetenskapliga Institutionen vid Stockholms Universitet.

Under Prideveckan i Stockholm, arrangerade Nationalmuseum elva olika programpunkter med museianknytning, samarrangerade två programpunkter och deltog i ytterligare en. På Konstakademien hölls sex visningar av utställningen *Konstnären* ur ett queerperspektiv samt ytterligare fyra visningar med två externa pedagoger, Lesbiska glasögon och Heterospaning. På NM Design anordnades bland annat samtal med inbjudna gäster, green-screen projekt där besökarna erbjöds att ta plats i konsthistorien, wiki-skrivstuga och musei-speed-dejting. Samarrangemangen gjordes tillsammans med Wikimedia Sverige, The Unstraight Museum, Historiska museet och Livrustkammaren, Skoklosters Slott, Hallwylska museet. Aktiviteterna ingick i Prideveckans officiella program. Eventspridningen på Facebook nådde drygt 30 000 personer. Totalt deltog omkring 260 besökare i museets visningar och programpunkter.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

I Waldemarsuddes stora utställning *Ljusets magi* gavs ett omvänt genusperspektiv och en ny bild av friluftsmåleriets glansperiod i svenskt konstliv där kvinnliga målare och deras verk betonades framför de manliga kollegornas. Utställningen som visade 100 verk av 45 kvinnliga konstnärer, sida vid sida med 50 verk av 36 män, väckte stor uppmärksamhet och fick många positiva omdömen i media. Visningsverksamheten 2016 har också haft ett genusperspektiv med utgångspunkt från *Ljusets magi* och utställningen *Salongsmåleri*?!.

Under året har museet haft besök av nätverket *Kompis Sverige* med en grupp nyanlända unga vuxna för visning och picknick i parken och besökts av fyra skolklasser med nyanlända barn och ungdomar från Albyskolan och Fagersjöskolan i Farsta.

3. Renovering och Nya NM

MYNDIGHETENS UPPDRAG

RB16-1 /.../ Myndigheten ska därutöver följa arbetet med renoveringen av Nationalmuseums huvudbyggnad och analysera och redovisa möjligheterna till samordning och lösningar som kan främja en effektiv framtida verksamhet vid museet.

RB16-1 NMW ska redovisa kostnader som sammanhänger med underhåll och renovering av Nationalmuseum huvudbyggnad.

3.1 Renovering

Den omfattande renoveringen av Nationalmuseum inleddes 2014 och beräknas vara klar i slutet av 2017. Fastighetsägaren, Statens Fastighetsverk (SFV), arbetar tillsammans med arkitekter och entreprenörer för att skapa ett modernt museum där de kulturhistoriska värdena bevaras, en komplicerad process som kräver innovativa lösningar och anpassning av material- och teknikval. Renoveringen sker också i nära samverkan med Nationalmuseum genom regelbundna avstämnings- och beslutsmöten för planering av publika ytor och utställningssalar utifrån museets särskilda krav på klimat, säkerhet, logistik och funktion.

Mer än 1 000 sprängningar har genomförts sedan byggstarten, både inomhus och utomhus, bland annat för att bereda plats för de omfattande el- och klimatinstallationerna. I byggnadens båda ljusgårdar har nya bjälklag gjutits och väggarnas befintliga puts har ersatts med akustikputs för bättre ljudmiljö. Husets fasad har tvättats och blästrats och trasiga stenar har bytts ut. På baksidan av museet har ett nytt lastintag i flätad betong byggts upp och i parken kommer nya träd och buskar att planteras. Taket har lagts om med nya kopparplåtar och nya takkonstruktioner av glas och stål monterades i september över ljusgårdarna.

Delar av museet har återställts enligt ursprunglig utformning och planlösningen och energisparande specialglas och solskyddsgardiner har monterats i byggnadens 300 fönster och därmed gjort det möjligt att öppna upp de som tidigare varit igensatta. Under året har ca 180 personer varit engagerade i bygget och på byggarbets-platsen.

Vid återinvigningen kommer Nationalmuseum kunna erbjuda ett miljöcertifierat och högteknologiskt museum i en kulturhistorisk byggnad med fler och större publika ytor i öppna och ljusa miljöer som uppfyller de särskilda krav på klimat, brandskydd, säkerhet, teknik, tillgänglighet och logistik som gäller för konst och konstmuseer enligt internationell standard.

2013 evakuerades föremål, utrustning och arbetsplatser från byggnaden inför renoveringens byggstart i juni 2014. Verksamheten flyttades till flera olika platser runtom i Stockholm, kontor och administration till Skeppsholmen och konserveringsateljéer och föremål till tre olika magasin. Utställningsverksamheten har bedrivits i tillfälligt förhyrda lokaler på Konstakademien och Kulturhuset Stadsteatern.

Kostnader renovering

Kostnaderna som sammanhänger med renoveringen av Nationalmuseums huvudbyggnad på Blasieholmen, omfattar bland annat magasin, tillfälliga utställningslokaler samt kostnader för planering och förberedelse av återflytt och verksamhet i Nya NM. Den kraftiga ökningen av kostnaderna beror framförallt på det skadestånd om 16,5 mkr som betalats till tidigare restauratör enligt dom i Svea Hovrätt. [12] I övrigt har projektet under året gått in en mer konstnadsintensiv fas.

Tabell 2

Kostnader Renovering Nationalmuseum (tkr)	2016	2015	2014
TOTALT	56 373	27 531	35 275

3.2 Nya Nationalmuseum

Målet för Nya Nationalmuseum (Nya NM) är att det ska bli ett publikvänligt och öppet museum i den kulturminnesmärkta byggnaden med förbättrade förutsättningar för utställningar och föremål och med ökad publiktyta och flexibla funktioner.

Under renoveringen av Nationalmuseumbyggnaden har ett omfattande arbete pågått med planering av verksamheten i det nya museet. Förberedelserna, som inbegriper allt från inredning, ljussättning och presentation av konstföremålen till det publika bemötandet och planering av den fysiska flytten av föremål och inredning, har intensifierats under året och engagerat i stort sett samtliga avdelningar och personalgrupper.

Föremålspresentation

Utformningen av de nya föremålspresentationerna öppnar för möjligheter att utveckla museiupplevelsen och presentera kända och mindre kända delar av museets samlingar. Urvalet av föremål och teman för presentation av samlingarna är i princip klar och arbetet med rummens gestaltning har inletts. Utställningssalarna har målats i färger inspirerade av 1800-talets palett som lyfter och stöttar de konstverk och teman som visas i rummen. Ambitionen är att skapa starka upplevelser i mötet mellan publik och konst. Stor vikt har lagts vid ett genomarbetat innehåll med nya presentationsformer och kommunikativa grepp för att alla besökare, oberoende av förutsättningar och förväntningar, ska känna sig välkomnade och respekterade och kunna få en museiupplevelse som väcker nyfikenhet och ger nutida perspektiv på historien och historiska perspektiv på nutiden.

Restaurangverksamhet

Under hösten 2015 genomfördes upphandling av restaurangverksamheten i Nya NM. Av de 50 anbud som inkom valdes krögaren Fredrik Eriksson som bland annat driver Långbro Vårdshus i Älvsjö. Restaurangverksamheten ska, förutom att bidra till att stärka Nationalmuseum varumärke, vara en del av museibesökarens totalupplevelse. Menyn kommer att ha rötter i det svenska köket med ambition att erbjuda både mat- och konstupplevelser i kombination.

GG.MK.SL.MS.CSA ©2016

Inför öppnandet har museet inlett ett samarbete med ett team formgivare som ansvarar för utformning av restaurangens olika rum där inredning och materialval anpassats efter museibyggnaden och museets samlingar. Inspiration till färger, möbler och uttryck har hittats hos olika producenter i ateljéer och verkstäder runtom i landet. Delar av de bruksvaror som tas fram specifikt för Nationalmuseum restaurang kommer också att finnas till försäljning och dessutom ingå med ett exemplar i museets konsthantverkssamling.

Blasieholmens framtid

Sedan drygt 150 år har Nationalmuseum, Nordens största konst- och designmuseum funnits på Blasieholmen där byggnaden, som har ett stort kulturhistoriskt värde, och utgör en betydelsefull del i stadsbilden. Det är därför viktigt att Nationalmuseum finns med i Blasieholmens framtida planering.

I samband med planerna på uppförande av ett nytt Nobel Center på tomten bakom museibyggnaden har behovet av ett helhetsperspektiv och samverkan mellan Nationalmuseum, Statens Fastighetsverk (SFV) och Nobelstiftelsen/Stockholms stad aktualiserats. I maj 2016 överklagade SFV Stockholms kommuns detaljplan för ett nytt Nobel Center med motivering att det nuvarande förslaget är för omfattande och behöver anpassas till förutsättningarna på platsen. Den föreslagna byggnadens volym samt utformningen av allmän markanvändning riskerar även att försvåra för framtida utveckling av Nationalmuseum.

Planerna för Blasieholmen kommer inom den närmaste framtiden också att påverkas av den beslutade utbyggnaden av Stockholms tunnelbana där förlängningen av blåa linjen från Kungsträdgården till Nacka, med beräknad byggstart 2018, i allra högsta grad kommer att beröra Nationalmuseum. Redan nästa år inleds projektering med omläggning av ledningar för fjärrvärme, vatten och avlopp och iordningsställande av provisoriska vägar.

Arbetet med tunnelbanan kommer att sammanfalla i tid med återflytt av föremål och verksamhet till den nyrenoverade museibyggnaden. Till detta kommer riskerna för såväl byggnad som föremål vid sprängningsarbeten och den tunga trafik till och från området som kommer att krävas.

Eftersom Blasieholmen utgör ett begränsat stadsrum är en samverkan med sikte på en tillfredsställande och långsiktig lösning för alla med intressen på holmen önskvärd. Nationalmuseum ser självklart att de som vistas i huvudstaden, permanent eller tillfälligt, ska ha möjlighet att kunna ta del av det utbud av kultur och kunskap som erbjuds i Blasieholmens unika miljö och välkomnar en utveckling som tar hänsyn till de kulturhistoriska värdena och inte sker på museets eller besökarnas bekostnad.

4. Kulturarv i samtid och framtid

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175

3 § 1 Myndigheten ska särskilt vårda /.../ de samlingar som har anförtrotts myndigheten.

4.1 Vård av samlingarna

Vård och hantering av myndighetens föremålssamlingar omhändertas av Bevarande- och fotoavdelningen vid Nationalmuseum. I verksamheten ingår utöver föremålsvård även konsthantering, fotodokumentation, samordning av klimat- och ljusfrågor, skadedjurskontroll samt magasinförvaltning.

För Prins Eugens Waldemarsudde omfattar uppdraget också vård av byggnader, inventarier samt trädgårds- och parkanläggningar. [8]

NATIONALMUSEUM

Då museets utställningslokaler, kontor, magasin och ateljéer är lokaliserade på flera olika platser krävs noggrann planering och logistik för avdelningens arbete.

Förebyggande vård

2016 har arbetet med förebyggande vård fortsatt med särskilt fokus på inomhusmiljöfrågor. Samtliga förmålsmagasin, arbets- och utställningslokaler med klimatanläggningar övervakas med hjälp av dataloggrar som registrerar relativ luftfuktighet och temperatur. Under året fortsatte den genomgång och inventering av klimatutrustningen som inleddes 2015.

För att förebygga angrepp från skadeinsekter kartläggs eventuell förekomst med hjälp av klisterfällor och identifiering i mikroskop. Särskilda rutiner och skärpt kontroll tillämpas vid hantering av förvärv, arkivmaterial och inlån. Under året integrerades skadekarteringsprogrammet DinSpector med museets föremålsdatabas. Integreringen innebär att föremålens konserveringsdokumentation samlas och tillgängliggörs inom myndigheten.

Museet har också arbetat förebyggande inom riskhantering och riskbedömning med revidering av myndighetens krisplan som kompletterats med katastrofberedskap och en uppdaterad plan för restvärdesräddning av samlingarna.

Vårdåtgärder

Aktiva konserveringsåtgärder utförs framförallt i samband med utställningar, utlån och depositioner, nyförvärv eller i forskningsprojekt.

Utställningar

Utöver redovisade konserveringsåtgärder 2016 (tabell 3) medverkar konsthantare och konservatorer även vid installation och nedtagning av utställningar på museets tillfälliga visningsplatser och på slotten. Under året har sammanlagt 527 föremål hanterats i samband med Nationalmuseums utställningsverksamhet.

Utlån

I samband med årets utlån, bland annat till Louvren, Paris och Albi, Frankrike, har 417 verk åtgärdats. Ett hundratal föremål av olika materialkategorier returnerades efter avslutade utställningsperioder och 40 kuriruppdrag utfördes i samband med lån till museer i Sverige och utomlands.

Under året har rutinerna för hantering av långtidslån setts över och 200 deponerade föremål hos Sörmlands museum tillståndsinventerats inför flytt till nya magasin. 21 nya långtidslån har placerats hos olika institutioner inom och utom landet och 87 föremål har kommit åter, bland annat Fredrik II:s bordshimmel som en längre tid varit deponerad på Kronoborgs Slott i Helsingör.

Packmästare och konservatorer har tillsammans förbättrat metoderna för packning av känsligt måleri och ramar. Transportlådor för konst har upphandlats och avtal tecknats med MTAB för museets konsttransporter.

Nyförvärv

Förvärven till samlingarna kräver insatser för bland annat tillståndsbedömning och materialteknisk dokumentation, inmärkning, registrering, fotografering och placering i magasin eller i utställning och i vissa fall mer omfattande vårdinsatser. Av de drygt 600 nyförvärvade föremål som under året blivit genomgångna har 97 verk krävt konserveringsåtgärder. För de 95 stålsmucken som förvärvats till konsthantverk- och designsamlingen fordrades även specialutformade förvaringslösningar.

Slotten och övriga visningsplatser

Verksamheten omfattar även övervakning och vård av föremål ur samlingarna på de kungliga lustslotten i samarbete med bland andra Kungliga Hovstaterna och Statens fastighetsverk (SFV).

Vårdagar och tillståndsinventeringar, klimatomätningar och rutinmässiga skadedjurskontroller har under året genomförts på Drottningholm, Ulriksdal, Nynäs, Rosersberg och Strömsholm samt Kungliga slottet. Sammantaget har 1 354 föremål synats, tillståndsinventerats och vid behov åtgärdats. På Läckö slott har återmöblering och återhängning av målningar efter föregående års mögelsanering genomförts. Vidare gjordes en genomgång av 290 föremål i visningsvåningarna. Konservatorer och konsthantare deltog även vid installation och nedtagning av utställningarna *Juvelerarkonst* och *Skattkammaren* på Läckö slott. På Gripsholms slott evakuerades 34 målningar som sedan återhängdes efter fönsterrenovering.

Under året har konserveringsuppdrag också utförts för Konstakademien och enligt avtal med Thielska Galleriet.

Kunskapsförmedling

Fortbildning liksom spridning av kunskap är grundläggande för att utveckla kompetensen och verksamheten. Förutom kurser och föredrag i samband med museets utställningar har Bevarande- och fotoavdelningen under året medverkat i ett flertal seminarier, föreläsningar och workshops, bland annat på Göteborgs Konstmuseum, Sörmlands museum, i Visby på Samlingsforum RAA, samt på Kanut, konserverings- och digitaliseringscentret i Tallin, Estland. Vidare arrangerades ett seminarium med föreläsning av Sjarel Ex, chef för Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam. Museets konservatorer har också bidragit med flera artiklar i olika vetenskapliga publikationer.

Samarbeten

Avdelningen medverkar i SIS standardiseringsarbete inom bevarande av kulturarv med och deltog under året i ett arbetsmöte i Paris. Chefen för Bevarande- och fotoavdelningen är invald i styrelsen för ICOM-CC, ICOM:s konserveringskommitté, som 2016 arrangerade arbetsmöten i Amsterdam och Los Angeles.

Sedan 2014 har museet också samarbetat med CATS (Center for kunsteknologiske studier og bevaring) i Köpenhamn. Tillsammans med Oslo Universitet och Metropolia Universitet, Finland, arrangerades under året en konferens i Köpenhamn.

Museets konservatorer innehar ordförande- och styrelseposter i Nordiska Konservatorsförbundet och Svenska Föreningen för Textilkonservering och har varit delaktiga i arrangemang av årsmöten och studiebesök för respektive förening/förbund.

Nya NM

Avdelningen har under året involverats i det intensifierade arbetet med förberedelser inför återflytt till museibyggnaden med genomgång och vid behov åtgärd av föremål till Nya NM:s samlingspresentation.

Magasin

Nationalmuseum har efter evakueringen av museibyggnaden magasin på tre olika platser i Stockholmsområdet. Lokalerna omfattar magasinförvaring för de olika föremålskategorierna samt studiesal, kontorsarbetsplatser, packrum, fotoateljé och konserveringsateljéer.

Museet arbetar fortlöpande med uppordning i magasinerna genom inventering, dokumentation, registrering, uppmärkning och utveckling av funktionalitet genom olika inrednings- och förvaringslösningar.

Delar av magasinsytan för konsthantverk- och designsamlingen har förtätats bland annat för att kunna ta emot större textilier och möbler med textilkädsel. Möbelsamlingen har under året inventerats och i arbetet med uppmärkning av omärkta konsthantverkföremål är drygt hälften, 350 av 600 föremål, märkta. Den omfattande samlingen Svensk Bokkonst om drygt 2 000 verk flyttades till ett kompaktsystem med bättre sökbarhet och säkerhet och samtliga skåp i keramik- och metallmagasinet har märkts upp med översiktlig information om föremålen.

Alla vagnar, hyllor, hurtsar och portföljer i tecknings- och grafiksamlingen är uppmärkta och arbetet med genomgång, förteckning och fotografering, bland annat av Tessinstitutets samling, fortgår löpande och den inventering av skulptursamlingen som inleddes föregående år har fortsatt.

Diverse inredning och utrustning har också upphandlats under året i syfte att förbättra ergonomin och på sikt optimera förutsättningarna för ett effektivare arbetsflöde i samtliga arbetslokaler.

Hysesavtalen för två av Nationalmuseums magasin blev i slutet av 2015 uppsagda av fastighetsägaren. [12]

Tabell 3

Vårdade föremål NM samlingar	2016	2015	2014
Antal vårdade föremål NM samlingar	271	710	1 937
Antal vårdade föremål NM samlingar till utställningar & utlån	944	508	1 113
Delsumma vårdade föremål NM samlingar	1 215	1 218	3 050
Antal vårdade föremål PEW samlingar	-	-	-
Antal vårdade föremål - externa uppdrag (inkl. inlån)	24	36	73
Totalt antal vårdade föremål	1 239	1 254	3 123
Totalt antal timmar för vårdåtgärder	4 409	4 897	4 676

Redovisade uppgifter för museets konserveringsverksamhet har hämtats från databasen MuseumPlus där all hantering av föremål registreras. Med vård avses här dokumenterad genomgång och/eller åtgärd utförd av behörig konservator. Antal timmar för konservering står inte i relation till antal vårdade föremål då tidsåtgången varierar beroende på vilken insats som krävs.

De redovisade konserveringsåtgärder som utförts under året om fattar bland annat utlån till Frankrike, totalt 164 verk. Av vårdade föremål i samlingarna utgör nyförvärv drygt en tredjedel. Utöver detta har verksamheten även omfattat planering och översyn samt eventuella åtgärder av föremål till samlingspresentationen på Nya NM.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Samlingarnas allmänna kondition vid Waldemarsudde är god och nödvändiga åtgärder utförs successivt, vanligtvis i samband med utställningar eller utlån. I övrigt omfattar vården även museets byggnader med inventarier samt trädgårds- och parkanläggningar. [8]

Under året har Waldemarsudde tillsammans med en papperskonservator gått igenom delar av den omfattande samlingen av konst på papper för att sammanställa en prioriteringsordning för de konservatorsåtgärder som kommer att utföras under 2017.

De gardinkappor i siden som sytts upp efter teckningar från prins Eugens beställning 1905, färdigställdes i slutet av året och sattes upp i i Sällskapsvåningens matsal. Vidare genomfördes ytterligare restaurering av Bibliotekets skinnsoffa.

Sammanfattning vård 2016

För att trygga kulturarvet har myndigheten som målsättning att upprätthålla verkens autenticitet och genom förebyggande åtgärder, aktiv konservering och dokumentation samt betryggande förvaring minimera riskerna för skada och nedbrytning och göra det möjligt att hålla föremålen tillgängliga för framtida visning och forskning.

Under året har resurserna framförallt koncentrerats på hantering av föremål i samband med utställningar, utlån och ett stort antal förvärv parallellt med övervakning och genomgång av samlingarna på myndighetens olika visningsplatser tillsammans med förberedelser och planering inför Nya NM.

Bedömning av årets insatser för vård och hantering av föremål i samlingarna har utgått från följande parametrar;

- **Noggrannhet**

Personalens specialistkunskaper och unika erfarenhet utgör basen för vården av samlingarna och det arbete som syftar till att säkerställa föremålens välbefinnande och långsiktiga bevarande av kulturarvet. All konsthantling och vård följer väl inarbetade rutiner med detaljerad dokumentation genom fotografering och registrering i databas.

- **Ordning**

Nationalmuseums magasin har särskilt anpassad inredning efter föremålstyp för att underlätta hantering. Arbetet med uppordning och avstämning mot föremålsdatabas pågår kontinuerligt.

- **Lämplig och säker miljö**

Myndigheten har flera olika magasin i Stockholmsområdet. Samtliga magasin är särskilt anpassade efter föremålens behov med avseende på klimat och säkerhet. För att garantera en lämplig miljö i de lokaler där museets föremål förvaras eller tillfälligt exponeras genomförs kontinuerlig skadedjurskontroll samt mätning, registrering och dokumentation av klimat och ljus.

BEDÖMNING

Trots årets omfattande utlån och det stora antalet insatskrävande nyförvärv tillsammans med den utspridda verksamhetens logistiska nackdelar har Bevarande- och fotoavdelningen till fullo ombesörjt sitt uppdrag med vård och underhåll av samlingarna utifrån uppsatta krav. Waldemarsudde har i enlighet med uppdraget ombesörjt nödvändiga insatser för samlingar och inredning.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde bedömer att årets verksamhet och åtgärder visar att vården av myndighetens del av kulturarvet är av god kvalitet och sker under betryggande former i lämpliga och säkra miljöer.

Kostnader

Prestationen omfattar kostnader för magasin, konservering, konservatorer och fotografer inom Bevarande- och fotoavdelningen.

Tabell 4

Kostnader Vård (tkr)	2016	2015	2014
Nationalmuseum	28 050	27 545	39 142
Prins Eugens Waldemarsudde	2 313	2 152	2 296
TOTALT	30 363	29 697	41 438

4.2 Digitalisering av kulturarvet

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175-3 § 1

Myndigheten ska särskilt /.../ förteckna /.../ de samlingar som har anförtratts myndigheten.

Myndigheten strävar efter att vara ett uppdaterat museum med hög tillgänglighet och full sökbarhet i samlingarna. Det långsiktiga målet är att arkiv, allmänna handlingar och konstföremål ska vara digitalt ordnade och tillgängliga. I arbetet med digitaliseringen ingår också uppbyggnad av infrastrukturen för att underlätta och förenkla överföring av data och bilder till olika plattformar.

NATIONALMUSEUM

Arbetet med registrering, bildfångst (inläsning av bild till dator) och uppdatering av information i föremålsdatabasen sker kontinuerligt i samband med nyförvärv, utställningar och utlån, forskning, konservering och särskilda projekt. 2016 intensifierades arbetet med att tillgängliggöra samlingarna digitalt, bland annat genom utökade samarbeten med aktörer som Wikipedia, Europeana och DigitaltMuseum.

Föremålsregistrering MuseumPlus

Sedan 2009 registreras museets föremål i samlingsdatabasen MuseumPlus. Under 2016 tillkom 4 742 nya föremålsposter, en ökning med 6%, i databasen. Sammantaget är nu ca 58% av Nationalmuseums inventarieförda samlingar registrerade i MuseumPlus varav 70% med bild.

Av samlingarna är måleri- och skulptur- samt konsthantverks- och designsamlingen helt registrerade i databasen och Slottssamlingarna och Gustavsbergssamlingen till största delen registrerad. Av tecknings- och grafiksamlingen återstår stora delar men då samlingen är mycket omfattande är en fullständig digitalisering inom den närmaste framtiden inte realistisk.

En viktig aspekt vid registrering i föremålsdatabas och/eller överföring av data är uppgifternas kontinuitet och tillförlitlighet. 2016 granskades ca 2 000 registrerade poster i samband med årets utställningar och utlån och i samband med pågående forskningsprojekt. Genom de offentliga portaler och plattformar där Nationalmuseums data finns tillgänglig kommer också kommentarer från allmänheten som bidrar till genomgång och kontroll av publicerade uppgifter.

Bilder

Bildfångst av föremål sker löpande i samband med nyförvärv, utställningar, forskning, konserveringstekniska undersökningar och publicering. Under året har 9 360 föremål kompletterats med bild. Totalt finns nu 121 040 föremålsposter med bild tillgängliga för allmänheten via webbdatabasen. De bilder på museets webbsida av tvådimensionell konst som inte längre är upphovsrättsligt skyddad, är fria för användning.

Nationalmuseums bildarkiv, som omfattar bilder av museets föremål och verksamhet, utgör också en viktig del i museets arbete med det digitala tillgängliggörandet av kulturarvet. Digitalisering av bildarkivet sker löpande för att kunna tillgodose användarnas ökade krav och samtidigt effektivisera museets interna hantering av arkivets material.

DAM

Efter avslutad upphandling inleddes under året implementeringen av bildhanteringssystemet DAM (Digital Asset Management). Systemet förenklar de interna flödena av digitala bildfiler och hantering av högupplöst bildmaterial. DAM kräver dessutom mindre lagringsutrymme vilket bidrar till sänkta kostnader.

Wikimedia Commons

I oktober släpptes 3 000 högupplösta bilder av Nationalmuseums mest populära målningar på Wikimedia Commons för fri användning och spridning på nätet. Inför publiceringen på Wikipedia Commons anordnade Nationalmuseum tillsammans med Världskulturmuseerna en föreläsning om digital tillgång till föremålssamlingarna med representanter för Museum für Kunst und Gewerbe, Hamburg, Livrustkammaren och Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet samt Statens Museum for Kunst, Köpenhamn.

För sitt arbete med det digitala tillgängliggörandet under fri licens, nominerades Nationalmuseum till *Open Knowledge Award 2016* i kategorin Best Public Servant.

Europeana 280

Europeana är Europas gemensamma portal för digitalt kulturarv. Nationalmuseum har tidigare levererat över 74 000 dataposter och bilder till Europeana. Under året lanserades Europeana 280, ett samarbete mellan Europeana och 158 kulturdepartement och kulturinstitutioner från 29 europeiska länder. Respektive land medverkade med minst tio konstverk som bidragit till den europeiska konsthistorien. Nationalmuseum deltar med fyra verk, bland dem Rembrandts *Kökspigan* och August Strindbergs *Staden*.

DigitaltMuseum

Av de digitalt registrerade föremålen i Nationalmuseums samlingar har 10 000 verk valts ut för publicering på DigitaltMuseum, en plattform utvecklad av KulturIT med finansiering av Norsk kulturråd. Plattformen omfattar drygt en miljon bilder och information om konstföremål från 53 museer i Norge och Sverige.

Hack4Heritage

Nationalmuseum bidrog även med data till till kulturarvshacket *Hack4Heritage* som arrangerades i oktober av Stockholms stadsarkiv och Digisam (Samordningssektariatet för digitalisering av kulturarvet). Eventet gav intresserade kodare möjlighet att ge kulturarvet nytt liv genom olika kopplingar, lösningar och kreationer.

Museums and the web 2016

I början av april deltog Nationalmuseum i en av de största konferenserna kring digitala möjligheter och projekt i museivärlden, *Museums and the Web*, i Los Angeles. Konferensen omfattade föreläsningar och workshops om bland annat Collections Online, Linked Open Data in Museums och Online-publikationer.

Arkiv

Avdelningen för Arkiv och bibliotek arbetar för att säkra arkiv- och boksamlingarnas tillgänglighet och bevarande genom uppordning, förteckning, registrering, katalogisering och digitalisering av materialet. Nationalmuseums arkiv omfattar myndighetsarkiv och olika enskilda arkiv. Under året har *Evert Lundqvists arkiv* och *Nutida svenskt silvers arkiv* uppordnats inför publicering på webben genom NAD (Nationella Arkivdatabasen).

Regeringsuppdrag E-arkiv

Statens Servicecenter (SSC) har fått i uppdrag av regeringen att skapa en gemensam digital arkivlösning för svenska myndigheter där Nationalmuseum, som en av fyra myndigheter valts ut för att delta i projektet E-arkivpilot. Målsättningen är att genomföra en testleverans av ett avgränsat material till 2017. Flera möten med SSC och övriga deltagande myndigheter har hållits under året och arbete har inletts för anpassningen av museets dokumenthantering för att på sikt kunna anslutas till e-arkivtjänsten.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Konstsamlingen vid Prins Eugens Waldemarsudde om ca 7 000 verk, är i sin helhet digitaliserad i föremålsdatabasen FileMaker Pro. På grund av bristande resurser har endast delar av samlingarna kunnat tillgängliggöras via webbsidan. Externa medel kommer att sökas för att göra resterande delar av konstsamlingen tillgänglig och sökbar via webben.

Den översyn av samlingsregistren i databasen som påbörjades 2015 färdigställdes under året. Arbetet med iordningsställande av en bildbank för internt bruk, fortsatte under 2016.

Merparten av fotografisamlingarna är digitaliserade och försedda med sökbara register. Även prins Eugens egna brev i brevsamlingen är digitaliserade och försedda med sökbara register. Brev från olika adressater till prins Eugen samt fotografier från 1947-2008 återstår att digitalisera.

Under året avslutades digitaliseringen av det Bernadottska arkivet, finansierat av medel från Konung Gustav VI Adolfs fond för Svensk kultur. Arkivet som varit deponerat på Waldemarsudde sedan 1996 har återbördats till Kungliga Slottet.

Tabell 5

Registrerade föremål NMW	2016	2015	2014
NM föremålsdatabas	174 094	169 352	164 399
PEW föremålsdatabas	6 738	6 721	6 710
Totalt antal registrerade föremål	180 832	176 073	171 109

Redovisade uppgifter för Nationalmuseum har hämtats från föremålsdatabasen MuseumPlus. Uppgifterna för Waldemarsudde har hämtats från museets databas i FileMaker.

Sammanfattning digitalisering 2016

Digitaliseringen av samlingarna genom registrering av föremål och bilder är en viktig del av verksamheten och en förutsättning för tillgänglighet men också ett oundgängligt verktyg vid föremålshantering.

Bedömning av årets verksamhet avseende digitalisering har gjorts utifrån grad av tillgänglighet i förhållande till samlingarnas storlek samt en uppskattning av de registrerade uppgifternas akribi.

- **Tillgänglighet**

Registrering av Nationalmuseums samlingarna pågår kontinuerligt för att på sikt kunna erbjuda en snabb och enkel åtkomst via webben. Sammantaget ökade antalet poster i föremålsdatabasen med 3% under året vilket gör 58% av de inventarieförda samlingarna tillgängliga via webben.

Vid Waldemarsudde är samtliga konstföremål registrerade i databas men ännu inte tillgängliga via webben.

- **Tillförlitlighet**

Föremålssuppgifterna i Nationalmuseums databas MuseumPlus kontrolleras vid ett flertal tillfällen från det att de registrerats; dels i samband med beslut om förvärv men också i samband med utställningslåne- och forskningsverksamhet samt vid inventeringar och stickprovskontroller.

På Waldemarsudde pågår en översyn av posterna i registret har påbörjats.

BEDÖMNING

Årets publicering av föremålsbilder under öppen licens på Wikimedia liksom samarbeten med Europeana och DigitaltMuseum, bidrog till att öka tillgängligheten och spridningen av kulturarvet. Kontroll av databasernas uppgifter sker kontinuerligt och i flera led för att uppnå bästa möjliga tillförlitlighet.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde bedömer att årets insatser för tillgänglighet genom digitalisering av kulturarvet sammantaget är av god kvalitet och tar myndigheten ett steg närmare det övergripande målet att kunna erbjuda konstupplevelser för alla oavsett geografisk plats.

Kostnader

Prestationen digitalisering omfattar kostnader för digital dokumentation och utveckling samt foto och bildfångst.

Tabell 6

Kostnader Digitalisering kulturarvet (tkr)	2016	2015	2014
Nationalmuseum	5 747	4 738	5 690
Prins Eugens Waldemarsudde	122	154	209
TOTALT	5 869	4 892	5 899

De ökade kostnaderna för årets digitalisering avser upphandling av DAM, bildhanteringssystem

4.3 Forskning och kunskapsförmedling

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175 - 1 § ...Myndigheten har till uppgift att främja /.../ konstvetenskapen.

3 § 1 Myndigheten ska särskilt /.../ vetenskapligt bearbeta /.../ de samlingar som har anförtratts av myndigheten.

3 § 3 Myndigheten ska inom sitt område vetenskapligt bearbeta övriga samlingar av konst och konsthantverk som tillhör eller understöds av staten.

3 § 4 Myndigheten ska verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde.

Forskningsverksamheten vid myndigheten verkar i olika projekt för spridning av ny kunskap genom publikationer, symposier och föreläsningar, i samverkan med universitet och högskolor, nationellt och internationellt. Projekten engagerar gästforskare och personal anställda vid museet och löper vanligtvis under långa tidsperioder, ofta flera år. Samtliga forskningsprojekt vid myndigheten är externfinansierade.

Forskningsprojekt

NATIONALMUSEUM

Nationalmuseums forskningsenhet ingår i avdelningen Samlingar och forskning. Museets publikationsverksamhet samt arkiv och konstabibliotek tillhandahåller också tjänster och material för såväl forskare som allmänhet. Evakueringen av Nationalmuseums huvudbyggnad har i viss mån påverkat verksamheten och resurserna för flera av forskningsprojekten då tillgängligheten till delar av samlingarna varit begränsad.

För att säkra kvalitet och insyn i forskningsverksamheten har museet ett forskningsråd bestående av interna såväl som externa ledamöter, bland andra representanter för Stockholms och Uppsala universitet, Södertörns högskola, Riksantikvarieämbetet, Moderna Museet och Statens Museum for Kunst i Köpenhamn. Under året har forskningsrådet sammanträtt två gånger.

Konstvetenskapliga forskningsprojekt

Forskningsprojektet *Italienska arkitekturutritningar i Cronstedtsamlingen*, där ett urval av ca 180 italienska arkitekturutritningar dokumenterats och analyserats utifrån proveniens m.m., slutfördes under året. Inför publicering av resultaten har bearbetning och granskning av katalogmanuskriptet inletts. Projektet finansieras av Ragnar Söderbergs Stiftelser och har i ett tidigare skede också erhållit stöd från Birgit och Gad Rausing's stiftelse, Berit Wallenbergs stiftelse och Stiftelsen Leo Holmgrens Minne.

Under året har arbetet med den sista delen i forskningsprojektet *Nederländska, flamländska och holländska mästarteckningars serie Drawings in Swedish Public Collections* fortsatt. Projektet syftar till en resonerande katalog i två delar där den första delen efter internationell peer review-granskning antogs för publicering 2016. I samband med projektet gjordes en materialteknisk genomgång och dokumentation av vissa teckningar.

Forskningsprojektet *Carl Gustaf Tessins konstsamling* aktualiserades under 2016 genom Tessinutställningen på Louvren i Paris, där resultatet publicerades i den franska utställningskatalogen. Projektet utgör den första delen i *De svenska konstsamlingarnas historia*.

Arbetet med den femte volymen i serien om Tessins samling av teckningar, konsthantverk och inredningskonst har, liksom forskningsprojektet *Gustav III:s antiksamling*, till största delen varit vilande under året. Fortsättning på den studie över Nationalmuseums samling av italienskt måleri som publicerades 2015 planeras så snart finansiering av projektet ordnats.

Konserveringsvetenskapliga forskningsprojekt

Utöver de undersökningar som utförts i samband med de konstvetenskapliga forskningsprojekten har flera konserveringsvetenskapliga forskningsprojekt också bedrivits av Bevarande- och fotoavdelningen i syfte att genom materialteknisk- och konsthistorisk analys få fram ny kunskap om utvalda verk i samlingarna.

Genom IR-undersökningar och analys av pigment och bindemedel undersöks två nederländska målningar som förvärvades till Nationalmuseum 2012. Det tvärvetenskapliga forskningsprojektet sker i samarbete med CATS (Centre for Art Technological Studies and Conservation), Köpenhamn, vilket gör det möjligt att genomföra avancerade materialtekniska undersökningar. Projektet som beräknas vara klart till 2017, finansieras av medel från Alfild Lundins Stiftelse. Nationalmuseum har under året, inom ramen för överenskommet samarbete med CATS, undersökt ytterligare en målning; *Herde spelande pipa*.

Inför Nationalmuseums omfattande utlån ur Tessinsamlingen till Louvren i Paris, 2016, och The Morgan Library & Museum i New York, 2017, genomfördes tekniska undersökningar och fotodokumentation av utvalda målningar och teckningar till utställningarna.

Under året fortsatte även de måleritekniska undersökningar och det konserveringsarbete som inleddes 2015 av en målning utförd på pannå av Jacques de Gheyn. Undersökningen gjordes i samarbete med RECENTART, Jyväskylä Universitet, Helsingfors och en konservator från KIK-IRPA, Bryssel. I samband med projektet genomfördes också en omfattande bilddokumentation. Vidare genomfördes radiokol datummärkning av tre föremål i konsthantverkssamlingen för ett forskningsprojekt vid Göteborgs Universitet; *Tracing the provenance of ancient Egyptian textiles: Tove Alm's collection*,.

Inom ramen för samarbetet mellan Nationalmuseum och RAÄ (Riksantikvarieämbetet) undersöktets material- och teknikprover från några av samlingarnas metallstiftsteckningar vid Kulturvårds-laboratoriet i Visby. Måleri- och fototeknisk undersökning och dokumentation har också genomförts på flera av de unika 1700-talsmålningar som kommer att ingå i samlingspresentationen på Nya NM.

Tabell 7

Forskningsprojekt NM	2016	2015	2014
Antal pågående forskningsprojekt	6	7	8
Antal avslutade forskningsprojekt	-	1	-

Angivna projekt avser endast de forskningsprojekt som erhållit extern finansiering. Ett av projekten har antagits för publicering men ännu inte utkommit. Vidare tillkommer ett flertal konserveringsvetenskapliga projekt som genomförts under året.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Vid Prins Eugens Waldemarsudde bedrivs forskning i samverkan med universitet och högskolor i samband med museets olika utställningsprojekt där resultaten presenteras i publikationer, symposier och föreläsningar.

Under 2016 fortsatte det vetenskapliga arbetet med att inventera, dokumentera och beskriva enskilda objekt i museets konsthantverkssamling om cirka 900 föremål. Arbetet, som bedrivs med externa medel, kommer att presenteras i en beståndskatalog. Uppgifterna i föremålsdatabasen uppdateras också med resultaten från arbetet.

Tabell 8

Forskningsprojekt PEW	2016	2015	2014
Antal pågående forskningsprojekt	1	1	2
Antal avslutade forskningsprojekt	-	1	-

Kunskapsförmedling

Publikationer i såväl digital som traditionell form är grundläggande för forskningens kommunikation och spridning inom den vetenskapliga världen.

NATIONALMUSEUM

Nationalmuseum publikationsenhet planerar och samordnar produktion av museets utställningskataloger, solitära konstböcker och forskningslitteratur i analog och digital form. Lagerhållning och distansförsäljning omhändertas av eddy.se vilket tillsammans med olika nätplattformar gör att tillgängligheten till museets publikationer ökat såväl nationellt som internationellt.

I samarbete med eddy.se presenterades Nationalmuseums utgivning på årets bokmässan i Göteborg och på den internationella bokmässan i London samt under Almedalsveckan i Visby. Museet medverkade även i Stockholm Art Book Fair och är vidare representerat i International Association of Museum Publishers vid bokmässan i Frankfurt. För publicering av *Holländska mästarteckningar* inleddes under året ett samarbete med förlaget Hatje Cantz, Berlin.

Tabell 9

Publikationer NM	2016	2015	2014
Antal utgivna publikationer	6	9	8
Antal publikationer under produktion	12	8	5

Årets publikationer omfatta bland annat fyra utställningskataloger. Publikationer under produktion omfattar bland annat tre utställningskataloger och fyra böcker om Nya NM.

DiVA

Nationalmuseum är tillsammans med ett 40-tal andra lärosäten, forskningsinstitut och myndigheter medlem i DiVA (Digitala Vetenskapliga Arkivet), en portal med gemensam söktjänst och ett publiceringssystem för forskningspublikationer. Medlemskapet borgar för ökad tillgänglighet och kvalitetssäkrad spridning av museets forskningsresultat och publikationer.

RIHA

För att öka möjligheterna till nationell och internationell samverkan inom bland annat konstavetenskap och materialteknisk forskning är Nationalmuseum sedan 2010 medlem i RIHA (The International Association of Research Institutes in the History of Art). Under året deltog museet vid RIHA:s General Assembly 2016 som arrangerades av Institut national d'histoire de l'art (INHA) och Centre allemand d'histoire de l'art i Paris.

CATS

Sedan 2013 ingår chefen för Bevarande- och fotoavdelningen i den vetenskapliga kommittén CATS (Centre for Art Technological Studies and Conservation). Våren 2014 tecknades en överenskommelse om samarbete mellan Nationalmuseum och CATS som ger museet möjlighet att följa och bistå med expertis i olika vetenskapliga projekt.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Waldemarsuddes museichef invaldes i november 2015 som ledamot i Kungl. Vitterhetsakademien och anlitas regelbundet som föreläsare och skribent i nationella och internationella publikationer. Museichefen är även aktiv som ledamot i styrelsen för Konsthistoriska sällskapet som ger ut Konsthistorisk tidskrift, och som ledamot i Kungl. Samfundet för handskrifter utgivande gällande Skandinavien historia. Museichefen ingår vidare i ett FoU-nätverk som träffas regelbundet och omhändertar strategiska forskningsfrågor av relevans för museisektorn.

Samverkan med universitet och högskolor har under året pågått kring föreläsningar och artiklar i samband med museets större utställningsprojekt. Waldemarsudde har i de sammanhangen anlitat experter från universitet och högskolor med relevans för de utställningar som visats under året.

Trädgårdsavdelningen genomförde i samarbete med en doktorand vid Hantverks-laboratoriet i Mariestad, Göteborgs universitet, en workshop med visningar och praktiska moment under rubriken *Bevarandearbete i historiska anläggningar*,.

Biblioteket och arkivet vid Waldemarsudde har öppet för forskare efter tidsbokning. Under året bokades 14 besök till arkivet och 95 förfrågningar från såväl allmänhet som forskare besvarades.

Tabell 10

Publikationer PEW	2016	2015	2014
Antal utgivna publikationer	4	6	9
Antal publikationer under produktion	2	4	4

Majoriteten av publikationerna vid Waldemarsudde ges ut i samband med utställningsprojekt och är helt eller delvis externfinansierade. Årets utgivna publikationer och publikationer under produktion omfattar utställningskataloger.

Seminarier och konferenser

Kompetens- och erfarenhetsutbyten genom medverkan i och/eller arrangemang av seminarier och föreläsningar är en viktig del i verksamheten för att inhämta och förmedla kunskap.

NATIONALMUSEUM

Till museets årliga Tessinföreläsning inbjöds Colin B. Bailey, chef för The Morgan Library och Museum i New York och framstående forskare inom fransk konst under 1700- och 1800-talet, att hålla föredrag. Föreläsningen som arrangerades av Nationalmuseum hölls på Moderna museet. Tillsammans med Institutionen för kultur och estetik på Stockholms universitet anordnades också ett Tessin-seminarium.

Vidare har fem forskningsseminarier på olika teman hållits under året, bland annat om tendenser och utmaningar i nationella och internationella utställningar.

I samverkan med Världskulturmuseerna arrangerades föreläsningen *Open Collections* med föreläsare från Museum für Kunst und Gewerbe, Hamburg, Livrustkammaren och Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet och Statens Museum for Kunst, Köpenhamn. Konstnärssamtal och föreläsningar har också arrangerats i anslutning till pågående utställningar på Konstakademien och NM Design på Kulturhuset Stadsteatern.

Tabell 11

Seminarier / föreläsningar / symposier NM	2016	2015	2014
Antal seminarier/föreläsningar egna	6	5	1
Antal seminarier/föreläsningar i samverkan	2	-	-
Antal symposier i egen regi	-	-	-

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Under året har ett stort antal evenemang genomförts, bland dem 34 föreläsningar i samband med aktuella utställningar och 22 föreläsningar i egen regi, bland annat för Vitterhetsakademien, Jönköpings länsmuseum och ABF. Dessutom arrangerades tolv föreläsningar i samarbete med extern part.

I samarbete med Antikskolan och Svenska Dagbladet Accent anordnades också två kurser kopplade till utställningarna *Ljusets magi* och *Salongsmåleri?!*.

Tabell 12

Seminarier / föreläsningar / symposier PEW	2016	2015	2014
Antal seminarier/föreläsningar egna	22	26	10
Antal seminarier/föreläsningar i samverkan	12	10	11
Antal symposier i egen regi	-	1	-

Sammanfattning forskning 2016

Forskningen är en förutsättning för att upprätthålla hög kvalitet och aktualitet i den publika verksamheten. Grunden för den vetenskapliga bearbetningen av samlingarna utgörs av olika projekt inom konstvetenskap och konserveringsvetenskap och syftar till att fördjupa kunskapen om samlingarna utifrån vetenskapliga teorier och metoder.

Bedömning av verksamheten görs utifrån myndighetens nätverk och samarbeten samt insatser för kvalitetssäkring och spridning av forskningresultat.

- **Nätverk och samarbeten**

Den kontinuerliga kontakten med kollegor världen över och deltagande i konferenser och seminarier, bidrar till kunskapsutbyte och utveckling av verksamheten. Genom olika samarbeten inom de olika projekten har myndigheten också tillgång till ett stort nätverk av forskare vid andra institutioner, universitet och högskolor. De senaste årens utveckling och breddning av forskningsverksamheten att omfatta även konserveringsvetenskap har bidragit till nya och viktiga samarbeten, bland annat med CATS och RAÄ.

- **Kvalitetssäkring**

Genom medlemskapen i RIHA och DiVA har myndigheten tillgång till granskning genom peer-review samt olika kvalitetssäkrade kanaler för de vetenskapliga publikationerna.

- **Kommunikation/spridning**

Utställningar och övrig publik verksamhet tillsammans med publikationer i såväl digital som traditionell form ger myndigheten tillgång till olika vägar för kommunikation och spridning av forskningresultat.

BEDÖMNING

Myndighetens nätverk, samarbeten och digitala plattformar borgar för hög vetenskaplig standard och utgör tillsammans med utställningar och andra publika projekt en viktig del i verksamheten för att utveckla, kvalitetssäkra och kommunicera resultaten av den forskning som bedrivs.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde bedömer att myndighetens insatser under året för forskningsverksamheten är av god kvalitet och i hög grad bidrar till fördjupning och spridning av kunskap om samlingarna och deras historia.

Kostnader

Prestationen omfattar forskning, publikationer, bildarkiv, konstabibliotek och arkiv.

Tabell 13

Kostnader Forskningsverksamhet (tkr)	2016	2015	2014
Nationalmuseum	14 164	15 431	16 590
Prins Eugens Waldemarsudde	336	365	394
TOTALT	14 500	15 796	16 984

4.4 Förvärv till samlingarna

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175

3 § 1 Myndigheten ska särskilt /.../ genom nyförvärv berika de samlingar som har anförtratts myndigheten.

NATIONALMUSEUM

I Nationalmuseums samlingar finns äldre måleri, skulptur, teckningar och grafik samt konsthantverk och design fram till idag. Totalt omfattar Nationalmuseums föremålssamlingar, inklusive Statens porträtt- och slottssamling och Gustavsbergssamlingen, ca 700 000 verk.

2016 var ett framgångsrikt förvärvsår både i kvalitativt och kvantitativt hänseende. Museet har fortsatt det systematiska arbetet med att berika samlingarna med viktiga, men förbisedda kvinnliga konstnärskap inom bildkonst och konsthantverk, alltifrån Marie-Victoire Lemoine till Kerstin Hörlin Holmquist. Dessa förvärv tillsammans med föregående års förvärv av kvinnliga formpionjärer, bland annat Sylvia Stave, visades i utställningen *Kvinnliga Pionjärer* på Läckö slott 2015 och under 2016 på NM Design.

Bland de övriga förvärv som gjordes under året märks bland annat hovmannen och konstnären Fritz von Dardels porträtt av *John Panzio Tockson*, Karl XV:s kammarlakej och den siste med titeln hovmorian i Sverige. Förvärvet möjliggjordes genom medel ur Axel Hirschs stiftelse.

Anna och Ferdinand Bobergs stiftelse finansierade inköp av ett unikt glasobjekt, vasen *Julkaktus*, formgiven av Betzy Åhlström och tillverkad 1902 vid Reijmyre glasbruk. Vidare har ett stort antal smycken förvärvats till konsthantverk- och designsamlingen, sammanlagt 220 stycken, varav 95 äldre smycken i stål.

Till Statens porträttsamling erhöll museet ett unikt fotografiskt porträtt taget C.G. Rosenberg, på Gustaf VI Adolf, den bild av monarken som tidigare återfanns på 5-kronorsmynten. Bilden var en gåva från fotografens barnbarn, Lars Rosenberg.

Som ett led i det pågående arbetet med presentationen av föremålssamlingarna i Nya NM har en serie förvärv av danska guldåldersmålare, bland andra Wilhelm Eckersberg, gjorts under året.

Tecknings- och grafiksamlingen har genom en generös gåva från systrarna Louise och Görel Adelborg utökats med 516 teckningar, merparten utförda av konstnären Per Otto Adelborg och hans två söner Bror Jacob och Anders Otto.

Till ett av Nationalmuseums viktigast förvärv under året hör de fyra Beauvais-tapeter, *Grotesque de Bérain*, beställda 1695 av Carl Piper, som kunde återföras till Sverige efter att tidigare ha befunnits i Danmark och USA. Förvärvet möjliggjordes genom en testamentarisk donation från Ulla och Gunnar Trygg.

Museets förvärv har också uppmärksamats internationellt vid ett flertal tillfällen, bland annat som månadens förvärv i tidningen Apollo och genom nomineringen till det prestigefyllda Apollo Award, Acquisition of the Year 2016.

Tabell 14

Förvärv NM	2016	2015	2014
Inköp	481	240	188
Gåvor	681	212	155
Summa	1 162	452	343

Nationalmuseums förvärv genom inköp och gåvor räknas till samlingarna först sedan de redovisats i NM Nämnd. Då förvärven emellanåt omfattar stora numerärer kan redovisning av dessa i vissa fall dröja. Redovisningen baseras på uppgifter från museets föremålsdatabas MuseumPlus.

SAMMANFATTNING FÖRVÄRV 2016

Museet arbetar aktivt med förvärv genom inköp och donationer. I första hand ska förvärven berika, balansera och förtydliga de samlingar som redan är betydande i museet som exempelvis svensk och nordisk konst fram till sekelskiftet 1900, äldre franskt och nederländskt måleri, miniaturer och mästarteckningar samt konsthantverk och design fram till nutid. Eftersom myndigheten inte har några anslagsmedel särskilt avsatta för förvärv berikas samlingarna genom stiftelse- och fondmedel eller privata gåvor och bidrag från bland andra Wirosfonden, the Barbro Osher Pro Suecia Foundation och Nationalmusei Vänner.

Parametrar av betydelse vid förvärv till samlingarna är verk av konstnärer som av icke konstnärliga skäl som kön och etnicitet, marginaliserats i historieskrivningen, grad av nyskapande eller karakteristiska egenskaper, proveniens m.m.

Årets förvärv av betydande verk till Nationalmuseums föremålssamlingar, tillsammans med ett representativt urval av såväl samtida design som äldre konsthantverk, har bidragit till att ytterligare bredda samlingarnas omfång och förhöja dess unika kvalitet. Museet har under året också kunnat bidra till ett sammanhållet kulturarv genom förvärv av stor betydelse för den svenska konsthistorien.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Samlingarna vid Prins Eugens Waldemarsudde uppgår till drygt 7 000 föremål och består av prins Eugens egna målningar och skisser, bildkonst av övriga konstnärer, skulpturer samt konsthantverk och design. Till detta kommer en omfattande fotografisamling och prins Eugens brevsamling.

Museet har inga accessionskrav men vid enstaka tillfällen kompletteras samlingarna genom inköp eller gåvor. Till Prins Eugens brevsamling inköps fortlöpande kopior av prins Eugens brev i annan ägo och till fotografisamlingen fotografier ur andra arkiv med relevans för museets samlingar.

Under 2016 erhöll Waldemarsudde 15 donationer till Prins Eugensamlingen; 11 målningar, varav tre av Helmer Osslund och en målning, *Höstdag*, av prins Eugen, samt tre grafiska blad av Olle Olson Hagalund och en pennteckning föreställande prins Eugen utförd av Carl Wilhelmson, skänkt av släktingar till konstnären.

5. Tillgänglighet

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175-1§ /.../ Myndigheten ska särskilt levandegöra de äldre konstformerna och deras samband med den nutida konsten och samhällets utveckling samt verka för konstnärlig och kulturell förnyelse. Myndigheten ska verka för att dess verksamhet ska vara en angelägenhet för alla människor i samhället. Förordning (2015:999).

5.1 Sociala och digitala medier

De senaste årens digitala utveckling har öppnat för helt nya sätt att förmedla och ta del av kulturarvet. Den digitala tillgängligheten till utställningar, föremålssamlingar och arkiv har blivit en viktig och växande del av myndighetens verksamhet och sociala medier har fått en allt större betydelse för att synliggöra och sprida information om verksamheten.

NATIONALMUSEUM

Nationalmuseums närvaro på sociala medier möjliggör spridning och ökar tillgängligheten till samlingarna och antalet visningar av poster och följare på museets webbsida och konton på Facebook, YouTube, Vimeo, Instagram och Twitter ökar stadigt varje år.

Museets twitterkonto, som är på engelska för att nå ut internationellt, har 1 870 följare vilket är en ökning med 40% mot föregående år. 260 poster har publicerats på Nationalmuseums Facebooksida och antalet följare har under året ökat med 16%, från ca 11 000 till ca 12 800. Under 2016 har 252 inlägg publicerats på instagramkontot och antalet följare har gått från ca 5 000 till ca 11 100 följare, en ökning med 120 % från 2015.

Tillsammans med The Getty Museum, Nordiska museet, Hamburger Kunsthalle, Grand Palais, Ashmolean Museum, m.fl. deltog Nationalmuseum i en instagramstafett på kontot *@52Museums* med 13 200 följare. Under en vecka i slutet av december publicerade museet, som värd för kontot, fem inlägg per dag på temat *Nordisk vinter*.

Wikipedia / Wikimedia

2012 inledde Nationalmuseum ett samarbete med Wikipedia/Wikimedia i syfte att producera kvalitativt sakinnehåll om museet och samlingarna på Wikipedia. Samarbetet fortgår och artiklarna uppdateras regelbundet. 2016 publicerade museet 3 000 högupplösta bilder med öppen licens på Wikimedia Commons. Bildpubliceringen, som är en viktig del i tillgängliggörandet av samlingarna, fick många positiva reaktioner på sociala medier.

Google Arts & Culture

Sedan 2011 deltar museet i Googles stora internationella kultursatsning för att främja och tillgängliggöra konst på internet, Google Arts & Culture, med ett urval högupplösta bilder och navigering i gamla museibyggnaden via en street viewfunktion. Plattformen omfattar mer än 1 500 internationella musei- och konstsamlingar från 70 länder och har sedan starten besökts av mer än 20 miljoner människor.

Webbplatsen

Museets webbplats besöks framförallt för att förbereda ett fysiskt besök. De unika besöken till Nationalmuseums webbplats har därför en klar koppling till pågående utställningsverksamhet. Under 2016 ökade antalet besök till webbplatsen med drygt 12% jämfört med 2015.

Pressmeddelanden och nyhetsbrev

Nationalmuseum har sedan flera år tillbaka använt plattformen My Newsdesk för publicering av pressmeddelanden och pressbilder. För att bättre nå ut till internationella medier omfattas tjänsten även av ett internationellt pressrum där museet publicerar information och nyheter på engelska.

Genom utskick av digitala nyhetsbrev kan riktad information spridas om programverksamhet och aktiviteter till olika målgrupper, i snitt skickas två digitala brev ut per vecka. Nationalmuseum har för närvarande ca 10 900 prenumeranter på nyhetsbrev i olika kategorier som allmän info, barn och familj, skola och lärare, forskare och studenter, konstföreningar m.m. Under året har ytterligare en kategori lagts till för designintresserade.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

För att nå nya målgrupper har Waldemarsudde fortsatt att utveckla arbetet med kommunikation via sociala medier, bland annat genom fler inlägg och filmer på museets Facebooksida, Instagramkonto samt Vimeokanal. Vid årets slut hade Facebooksidan 7 578 följare och Instagram-kontot 2264 följare.

Webbplatsen

För att utveckla och förbättra museets digitala kommunikation har samarbetet med digitalbyrån Avantime fortsatt under 2016. Bland annat har museets webbplats uppgräderats och utvecklats och en annonskampanj på Facebook, Instagram och Google genomförts vilket gett ett ökat antal följare på museets konton i sociala medier.

Under året har webbplatsen också utökats med information om möjlighet till arrangemang av event och bröllop på museet.

Nyhetsbrev

Museet har utökat antalet prenumeranter samt utskick av digitala nyhetsbrev för att stärka kommunikationen med besökarna. Nya utskickslistor och målgrupper har tillkommit bland annat för event. Prenumerationslistan omfattar närmare 12 000 digitala adresser.

Tabell 15

Webbesök – unika besök	2016	2015	2014
Nationalmuseum	439 360	391 500	360 000
Prins Eugens Waldemarsudde	192 666	190 716	139 133

Nationalmuseum och Prins Eugens Waldemarsudde använder Google Analytics för beräkning av besök till webbplatsen. Statistiken avser unika besök vilket avser ett besök från en och samma IP-adress under en viss tidsperiod.

Antal besök på myndighetens webbplatser har ökat stadigt, för Waldemarsudde framförallt sedan hemsidan uppgräderas 2015.

5.2 Utställningar

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175-1§ /.../ Myndigheten ska särskilt levandegöra de äldre konstformerna och deras samband med den nutida konsten och samhällets utveckling samt verka för konstnärlig och kulturell förnyelse. Myndigheten ska verka för att dess verksamhet ska vara en angelägenhet för alla människor i samhället.

SFS 2007:1175 - 3 § 2 Myndigheten ska särskilt hålla ett urval av de samlingar som är avsedda för utställning tillgängligt för allmänheten, bedriva utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet samt bedriva utlånings- och depositionsverksamhet.

Myndigheten har förutom utställningslokaler i respektive museibygnad, flera visningsplatser där de statliga konstsamlingarna finns tillgängliga för allmänheten. Platserna har sinsemellan olika förutsättningar för att ta emot publik.

Under Nationalmuseibygnadens renovering bedrivs museets utställningsverksamhet i tillfälliga lokaler i Stockholm och i nationella och internationella samarbetsprojekt.

2016 infördes fri entré för Nationalmuseums utställningar på Konstakademien och NM Design på Kulturhuset Stadsteatern. [6.1]

Utställningar NM

KONSTAKADEMIEN

Konstnären

2016.02.11-2016.09.04

NM DESIGN KULTURHUSET STADSTEATERN

Kvinnliga pionjärer

Den nya kartan

2015.12.04-2016.02.04

Open Space – Mind Maps

2016.03.11-2016.05.15

Ingegerd Råman

2016.06.03-2016.08.14

Förkroppsligat

2016.09.02-2017.01.15

PROJEKTCONTAINERN NM DESIGN

Sven Lundh

2016.01.28-2016.02.21

Riiko Sakkinen

2016.03.11-2016.05.08

Gunilla Lagerhem Ullberg

160513-160821

Projekt POP_IN

2016.09.02-2016.11.06

Unga konsthantverkare 2016

Märta Mattsson

2016.11.11-2017.01.22

Utställningar PEW

Goldin+Senneby

Standardlängden av ett mirakel

2016.01.31-2016.05.15

Oskar Korsár

Åke Andrén stiftelsens Konstnärstipendiat:

2016.09.21-2016.10.23

Kärleken till konsten

Verk ur prins Eugens konstsamling

2016.06.18-2016.09.25

Ljusets magi

Friluftsmåleri från sent 1800-tal

2016.02.13-2016.08.28

Max Book – Mata Hare

2016.03.12-2016.05.29

Salongsmåleri?

Fascinerande bildberättelser från då och nu

2016.09.17-2017.01.22

Cecilia Edefalk

Maskros/Dandelion

2016.10.15-2017.02.12

VADSTENA SLOTT

Målarprinsen Eugen i Östergötland

Vadstena slott

2016.06.11-2016.09.11

NATIONALMUSEUM

Trots de förändrade förutsättningarna för Nationalmuseum i och med stängningen av museibyggnaden har ambitionen varit att fortsätta en aktiv utställningsverksamhet. Sedan 2014 har Nationalmuseum hyrt tillfälliga lokaler på Konstakademien. För att kunna fokusera på planering av utställningsverksamheten i Nya NM avvecklades verksamheten i september 2016, efter utställningen *Konstnären*.

I februari 2015 öppnades museets nya arena för NM Design på Kulturhuset Stadsteatern där verksamheten kommer att fortsätta även en bit in på 2017. Med museets breda och omfattande samlingar av konsthantverk och design som utgångspunkt har Nationalmuseum haft som mål att föra en dialog kring aktuell design i utställningar som spänner över områden som industridesign, modekoncept, hantverk, internationell glaskonst.

Till utställningarna tillhandahåller museet fritt nedladdningsbara appar för Android och Iphone med ljud- och bildspår till de utställningar som visas. Programverksamhet och andra arrangemang i samband med utställningarna redovisas separat. [5.4, 6.2, 6.3]

Nationalmuseum@Konstakademien

I ett samarbete med Moderna Museet och Konstakademien visade utställningen *Konstnären* olika konstnärsroller och de normer, ideal och myter som uppstått kring den. Totalt ingick 100 verk ur de tre institutionernas samlingar varav flera av konsthistoriens mest kända namn, från Rubens och Rembrandt över Renoir och Picasso till Cindy Sherman. Efter avslutad visning på Konstakademien fortsatte utställningen till Moderna Museet i Malmö.

Nationalmuseum Design@Kulturhuset/Stadsteatern

I början av 2016 visades utställningarna *Den Nya Kartan* och *Kvinnliga pionjärer*. I *Den Nya Kartan*, ett samarbete med Form/Design Center med stöd av Region Skåne och Malmö stad, visades verk av 24 formgivare, tillverkade i Skåne. Utställningen fortsatte för vidare visning på Vandalorum, Värnamo. I *Kvinnliga pionjärer – Svensk form under mellankrigstiden*, visades 150 föremål från Nationalmuseums samlingar av 20 kända och mindre kända kvinnliga pionjärer inom konsthantverk och design, däribland Tyra Lundgren och Sylvia Stave. Utställningen producerades av Nationalmuseum i samarbete med Läckö Slott där den visades under sommaren 2015 och då lockade rekordmånga besökare. I samband med de bägge utställningarna arrangeras visningar, designsamtal och en releasefest tillsammans med Omforma.

Under våren visade NM Design *Open Space – Mind Maps*, en utställning med samtida experimentell smyckekonst, ca 160 konceptuella objekt av ett trettiotal internationella konstnärer. På temat *Smyckekonst 2016* visades samtidigt smyckekonst på ett flertal andra museer, gallerier och konstnårsorganisationer runtom i Stockholm.

Ett urval ur formgivaren *Ingegerd Råmans* produktion av glas visades under sommaren i samarbete med Vandalorum i Värnamo där den också ställdes ut efter visningen på NM Design.

I höstens utställning *Förkroppsligat* medverkade tolv konstnärer med verk i gränslandet mellan konst och konsthantverk relaterat till frågor som identitet, kroppsfixering, objektifiering och maktstrukturer.

Projektcontainern i NM Design är tänkt att erbjuda en plats för snabba nedslag i aktuell formgivning. Under året visades miniatyrtställningar av fem inbjudna containergäster, bland annat smycken av Märta Mattson, Unga Konsthantverkarens stipendiat 2016. Årets satsning på smyckekonst fortsatte på Läckö Slott med sommarutställningen *Juvelerarkonst* där omkring 300 föremål, från år 1650 fram till idag, visades, flera aldrig tidigare utställda.

Samarbetsprojekt och utställningar på turné [7.1]

Vandringsutställningen för barn, *Öga mot öga*, i samarbete med Folkets Hus och Parker, visades under året på Folkets Hus i Kiruna, Söråker och Lidköping samt i Säter och Askersund.

Samarbetet med Jernhusen fortsatte 2016 med vepautställningen *Det offentliga rummet* på Resecentrum i Norrköping och på centralstationen i Västerås.

Utställningen *Crossing Borders*, ett samarbete mellan Nationalmuseum och Swedavia som sedan 2014 ställts ut på landets flygplatser, visades avslutningsvis på Åre/Östersunds flygplats. Till utställningen producerades en app som audioguide med bilder, ljudspår och texter. En fortsättning på projektet planeras till 2017 under rubriken *Crossing Borders Design*.

Tabell 16

Utställningsprojekt NM	2016	2015	2014
Antal utställningar	5	7	4
Antal utställningar under projektering	4	8	9

Antal utställningar avser utställningar som visats på Konstakademien och på NM Design under 2016. Utöver detta tillkommer fem miniatyrtställningar visade i Projektcontainern samt sommarutställningen på Läckö (i samarbete med Läcköstiftelsen). Utställningar under projektering omfattar, fyra utställningar på NM Design samt tre utställningar som förbereds för vidare visning på annan ort. Utöver dessa tillkommer fyra planerade miniatyrtställningar för Projektcontainern. Under året avvecklades Nationalmuseum utställningsplats på Konstakademien. Av detta skäl har antal planerade utställningar för 2017 minskat.

Tabell 17

Lån till utställningar NM	2016	2015	2014
Antal inlån	615	393	68
Antal långgivare	79	92	2
Antal egna föremål i utställningar	425	268	257

Det stora antalet inlån och långgivare hänförs till utställningarna på NM Design. Utöver detta tillkommer 97 inlån från 16 långgivare samt 11 egna föremål visade i de fem miniatyrtställningarna i Projektcontainern på NM Design. Vidare tillkommer 364 föremål ur Nationalmuseum samlingar till sommarens utställning på Läckö.

Redovisade uppgifter om antal lån och långgivare hämtas från databasen MuseumPlus där all hantering av föremål registreras, även inlån från andra institutioner.

Publikundersökningar Nationalmuseum 2016

Nationalmuseums publikundersökningar genomförs tre gånger årligen; vår, sommar och höst, av företaget Exquiro. Mätningarna omfattar besökarnas demografi och geografi samt intryck av besökets helhetsupplevelse och förväntningar men också mer specifikt för utställningarna utifrån indikatorer som "intressant", "lättillgänglig" och "nyskapande" m.m.

Utställningarnas kvalitet bedöms utifrån några utvalda parametrar från undersökningarna avseende innehåll och tillgänglighet och sammantaget medelbetyg. Svaren anges i % utifrån en värdeskala på 1-5 där 5 utgör det högsta värdet (mycket bra) till 1 (mycket dåligt).

Andel %	Konstakademien	NM Design	NM Design	NM Design	NM Design
	Konstnären	Kvinnliga pionjärer	Open Space Mind maps	Ingegerd Råman	Förkroppsligat
Intressant	95	94	61	95	86
Lättillgänglig	94	90	51	95	79
Kunskapsgivande	89	88	30	79	41
Nyskapande	40	34	78	48	75
Texter: Lättläst storlek /begriplig	90/94	88/94	72/54	81/92	76/73
MEDELBETYG	79	78	54	83	73
varav högsta betyg	40	41	12	55	36
varav lägsta betyg	1	1	8	2	4

Årets publikundersökning visar att Nationalmuseums utställning *Konstnären* (vår) liksom *Kvinnliga pionjärer* på NM Design, tidigare visad på Läckö, fått genomgående höga värden av besökarna för aspekterna intressant, lättillgänglig och kunskapsgivande men låga värden för nyskapande. De mer experimentella utställningarna på NM Design, *Open Space* och *Förkroppsligat*, fick höga värden för nyskapande men låga värden som kunskapsgivande och även för texternas tillgänglighet och begriplighet.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Under året visades sju större och mindre utställningar på Prins Eugens Waldemarsudde och en utställning på Vadstena slott. Samarbetet med PR-byrå Patriksson Communication fortsatte under 2016 för att nå ut med och öka synligheten för museets utställningar, program och övriga satsningar.

De kataloger som publiceras till utställningarna är helt eller delvis finansierade genom externa medel och samarbeten. Programverksamhet och andra arrangemang i samband med utställningarna redovisas separat. [6.2, 6.3]

I Waldemarsuddes stora utställning *Ljusets magi – friluftsmåleri från sent 1800-tal* visades ca 170 verk av friluftsmålare med särskilt fokus på kvinnliga konstnärer. Utställningen väckte stor uppmärksamhet och positiva omdömen för sitt omvända perspektiv med fokus på kvinnliga målare och på verk av idag bortglömda konstnärer. Ett bildspel kompletterade utställningen tillsammans med en omfattande katalog.

Under sommaren fylldes Waldemarsudde med måleri, skulptur och teckningar ur prinsens stora konstsamling, allt från verk av internationella storheter som Munch och Picasso till sekelskiftets stämningsmåleri och prinsens egna målningar. I Sällskapsvåningens matsal dukades en fiktiv sommarlunch upp och i utställningen visades filmer ur Waldemarsuddes arkiv med prins Eugen.

Höstens utställning *Salongsmåleri?! lyfte fram det svenska salongsmåleriet med frågeställningar av relevans för samtiden inriktade på genus och etnicitet. Som en samtida kommentar till det äldre salongsmåleriet visades också verk ur serien *Surreal Fashion* av den brittiska konstnären och fotografen Miss Aniela. I samband med utställningen publiceras en rikt illustrerad katalog.*

Under våren 2016 visades tre verk av den Stockholmsbaserade konstnärssduon *Goldin+Senneby* på Waldemarsudde samtidigt som duon också ställde ut på ett antal andra platser i Stockholm, bland annat Tensta konsthall. I samband med utdelningen av årets konstnärsstipendium från Åke Andréns stiftelsen visade några av stipendiaten Oskar Korsárs verk.

Museet visade också en omfattande utställning med ett 90-tal verk och ett antal filmer av konstnären Max Book från 1970-talet fram till i dag. Utställningen gick sedan vidare till Jönköpings länsmuseum och därefter till Kulturens Hus i Luleå. I en stor retrospektiv utställning med Cecilia Edefalk visades verk från sent 1970-tal fram till idag. Utställningen kompletterades med en omfattande publikation.

Under sommaren ställdes verk av prins Eugen ut på Vadstena slott i Östergötland. Prinsen hade sitt sommarställe Örgården i Örberga utanför Vadstena och i samband med husets 100 årsfirande visades 40 målningar med motiv från det östgötska landskapet i ett samarbete med Vadstena kommun, Visit Vadstena och Region Östergötland.

Tabell 18

Utställningsprojekt PEW	2016	2015	2014
Antal utställningar	8	7	9
Antal utställningar under projektering	5	4	6

Tabell 19

Lån till utställningar PEW	2016	2014	2013
Antal inlån	477	666	457
Antal långivare	99	91	83
Antal egna föremål i utställningar	132	115	107

Uppgifterna hämtade från upprättade förteckningar (word) för respektive utställningsprojekt.

Kundundersökning - Evimetrix

Inga publikmätningar genomförs vid museet men i företaget Evimetrix kundundersökning blev Prins Eugens Waldemarsudde vald till "Stockholmarnas favoritmuseum 2016". Undersökningen genomfördes i början av 2016 där ca 1 800 personer över 18 år och bosatta i Stockholms län fick besvara en enkät om 39 olika museer. I undersökningen fick Waldemarsudde genomgående höga betyg och dessutom en andraplats i kategorien "Bästa utställningar".

5.3 Låneverksamhet

Lånehanteringen vid myndigheten omfattar handläggning av tillfälliga utlån och långtidslån, verksamhetsområden som bidrar till tillgängliggörandet av samlingarna både inom landet och internationellt.

I enlighet med myndighetens uppdrag sker utlån ur Nationalmuseums och Prins Eugens samlingar under förutsättning att föremålet bedöms kunna klara visning och transport och att låntagaren/mottagande institution uppfyller gällande krav på klimat och säkerhet. För att garantera korrekt hantering av utlånade föremål deltar myndighetens personal vid installation och nedtagning hos de låntagare som saknar egna resurser eller kompetens.

NATIONALMUSEUM

Utlån och samarbeten

Under senare år har Frankrike visat stort intresse för skandinavisk konst. 2016 kunde museet genom olika samarbeten medverka till utställningar på två franska institutioner genom större utlån ur samlingarna.

Till utställningen *Ljus och stillhet – skandinavisk konst kring sekelskiftet 1900 (De lumière et de silence, peintres scandinaves, fin XIXe – début XXe siècle)* på Musée Toulouse-Lautrec i Albi, bidrog Nationalmuseum med samtliga verk i utställningen, ett 50-tal av de främsta exemplen på skandinaviskt sekelskiftesmåleri, bland annat Carl Larsson, Anders Zorn, Hanna Pauli, Vilhelm Hammershøi och Fanny Brate. Urvalet visade på Frankrikes betydelse för de nordiska konstnärerna och utbytet dem emellan.

I ett samarbete mellan Nationalmuseum och Louvren visades under hösten 116 exklusivt utvalda verk ur museets Tessinsamling i utställningen *Un Suédois à Paris au 18e siècle - La collection Tessin, i Paris*. En omarbetad version av utställningen kommer att visas på the Morgan Library & Museum i New York 2017.

Nationalmuseum har också lånat ut ett 20-tal etstningar ur sviten *Los desastres de la Guerra* av Goya till Magasin III i Stockholm samt bidragit med ett flertal 1700-talsmålningar till utställningen *Gränslöst* som visades på Göteborgs Konstmuseum under hösten.

Till vandringsutställningen *Japanomania* bidrog museet med ett 40-tal verk för visning på Ateneum i Helsingfors och på Nasjonalmuseet i Oslo. Utställningen fortsätter under 2017 till Statens Museum for Kunst i Köpenhamn.

Tabell 20

Utlån NM	2016	2015	2014
Antal utlånade föremål i Sverige	216	92	268
Antal utlånade föremål utomlands	295	82	202
Totalt antal utlånade föremål NM	511	174	470

De statistiska uppgifterna för låneverksamheten hämtas från museets databas MuseumPlus där all föremålshantering registreras.

Nationalmuseum har under renoveringen av museibyggnaden velat synliggöra samlingarna genom satsningar på olika samarbeten och utlån till andra museer och institutioner.

För att kunna fokusera på förberedelserna inför öppnandet av Nya NM infördes ett två års långt lånestopp fr.o.m. den 1 juli 2016. Det stora antalet utlån under 2016 utgjordes av lån beviljade före stoppet.

Långtidslån

Långtidslån av kulturhistoriskt intressanta verk ur samlingarna återfinns i offentliga och representativa miljöer på andra museer, statliga myndigheter och på Sveriges ambassader världen över. I handläggningen av långtidslån ingår att i nära kontakt och samverkan med mottagare planera lånen.

Under året har Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen bytt ut tidigare långtidslån mot nya och en möbel i 16 delar, formgiven av arkitekten Carl Fredrik Sundvall, har deponerats på residenset i Karlskrona. Avslutade lån har bland annat kommit in från Högsta Domstolen, samt från Sveriges ambassader i Bern, Schweiz och Buenos Aires i Argentina. Vidare avslutades långtidslånet av Fredrik II:s bordshimmel som visats på Kronborgs Slott i Helsingör sedan 2012.

Tabell 21

Långtidslån NM	2016	2015	2014
Antal föremål långtidslån i Sverige	8 016	7 991	2 694
Antal föremål långtidslån utomlands	298	316	309
Totalt antal föremål på långtidslån NM	8 314	8 307	3 003

De statistiska uppgifterna för verksamheten hämtas från museets databas MuseumPlus där all föremålshantering registreras.

Efter inventering av deponerade föremål på Medelhavsmuseets Islamavdelning 2015 justerades redovisningen av museets depositioner. I övrigt har inga större förändringar av det totala antalet depositioner eller mottagare skett. Sammantaget har 108 föremål till och från 26 låntagare hanterats i depositionsverksamheten under året. Utöver detta har genomgång av 200 långtidsutlånade föremål hos Sörmlands museum genomförts.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Under året har verk lånats ut till totalt 13 utställningar varav åtta i Sverige, fyra i Europa och en i Kanada. Lån har även beviljats till utställningar 2017 och 2018, både inom och utanför Sverige. Museet har också utdeponerat verk på läns museer och offentliga institutioner runtom i Sverige samt utomlands på svenska ambassader och konsulat. Ett långtidslån har under året tagits hem från Svenska Ambassaden i Ankara, Turkiet, och ett verk har deponerats till Motala kommun.

Tabell 22

Utlån PEW	2016	2015	2014
Antal utlånade föremål i Sverige	59	23	14
Antal utlånade föremål utomlands	6	6	13
Totalt antal utlånade föremål NM	65	29	27

Tabell 23

Långtidslån PEW	2016	2015	2014
Antal föremål långtidslån i Sverige	90	86	88
Antal föremål långtidslån utomlands	18	19	19
Totalt antal föremål på långtidslån NM	108	105	107

Sammanfattning utställnings- och låneverksamhet 2016

Myndigheten strävar efter ett utställningsprogram som motsvarar uppdraget där de egna samlingarna tillsammans med inlån kan visas i olika sammanhang och locka och möta alla typer av besökare. Genom låneverksamheten skapas relationer och kontakter med andra institutioner och därmed även förutsättningar för inlån av konstverk till de tillfälliga utställningar som myndigheten producerar.

Bedömning av verksamheten utgår från genomförd publikundersökning och kundmätning.

- Kundnöjdhet

Publikmätningar har under året genomförts av Exquiro Market Research på uppdrag av Nationalmuseum för utställningarna; *Konstnären* på Konstakademien samt *Kvinnliga pionjärer*, *Open Space*, *Ingegerd Råman* och *Förkroppsligat* på NM Design. Årets utställningar hade ett något lägre sammantaget medel, 73/100, än föregående år vilket kan bero på att två av utställningarna på NM Design var lite för experimentella för museets publik. Waldemarsudde gör inga publikmätningar men hamnade på andra plats i kategorin "Bästa utställningar" i Evimetrix kundundersökning.

- Tillgänglighet

Nationalmuseum har trots stängningen av museibygnaden lyckats bibehålla en hög tillgänglighet till samlingarna genom de tillfälliga utställningsplatserna på Konstakademien och NM Design på Kulturhuset Stadsteatern. Dessutom har samarbetet med Swedavia och Jernhusen visat prov på samlingarna på helt nya och oväntade platser. Årets franska samarbetsprojekt och medverkan i utställningar på Louvren och i Albi har också bidragit till att synliggöra samlingarna internationellt.

Låneverksamhet och utbyten med andra museer och institutioner bidrar till att göra kulturarvet tillgängligt i olika sammanhang och på olika platser. Myndigheten har dock valt att inte avsätta någon definierad kvalitetsaspekt för låneverksamheten då den styrs av låntagarnas önskemål. Föremålen i samlingarna är dock eftertraktade i såväl internationella som nationella utställningssammanhang där också myndighetens kompetens, erfarenhet och kunskap är av stort värde och högt skattad.

BEDÖMNING

Trots de begränsningar som museibygnadens stängning medfört har Nationalmuseums samlingar varit väl synliga och kunnat möta publik på nya och oväntade platser och utställningarna har generellt ansetts vara intresseväckande och lättillgängliga. Den mycket positiva mediala uppmärksamheten och utmärkelsen för utställningarna på Waldemarsudde visar att de hållit hög kvalitet och varit uppskattade av publiken.

Myndigheten bedömer att den innehållsmässiga kvalitén i årets utställningsverksamhet liksom samlingarnas synlighet under året varit god.

Kostnader

Prestationen omfattar kostnader för utställningar, lån, nationell samverkan och teknik samt marknadsföring.

Tabell 24

Kostnader utställnings- och utlåningsverksamhet (tkr)	2016	2015	2014
Nationalmuseum	18 774	22 392	18 449
Prins Eugens Waldemarsudde	11 511	14 406	11 923
TOTALT	30 285	36 798	30 372

De minskade kostnaderna för Nationalmuseum 2016 beror framförallt på att verksamheten på Konstakademien avvecklades i september med förkortad utställningsperiod. Dyra inlån till Waldemarsuddes utställningar medförde högre kostnader 2015.

5.4 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

MYNDIGHETENS UPPDRAG

RB16-1 NMW ska redovisa de åtgärder som vidtagits för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Myndigheten arbetar kontinuerligt för att öka tillgängligheten för personer med olika typer av funktionsnedsättning.

NATIONALMUSEUM

Tillsammans med Statens fastighetsverk deltar Nationalmuseum i planeringen av museibyggnadens renovering för att den, liksom verksamheten, ska bli tillgänglig för alla.

Särskilda visningar och program i utställningarna

Vid Nationalmuseum arbetar en konstpedagog med inriktning mot specialpedagogik och en kommunikatör med tillgänglighetsfrågor.

Under året har Nationalmuseum till utställningarna på Konstakademien och NM Design genomfört ett flertal visningar för personer med funktionsnedsättning; nio specialvisningar för personer med demensdiagnos, tre visningar för äldreboenden, sju syntolkade visningar, fem taktila visningar och fyra visningar på teckenspråk.

På NM Design arrangerades också pop-up visningar med taktila inslag till utställningarna *Kvinnliga pionjärer*, *Ingegerd Råman* och i mindre skala för utvalda grupper under utställningen *Förkroppsligat*. Målet med de taktila visningarna är dels att hitta former för visningar för blinda eller personer med synnedsättning men även för att hitta integrerade arbetsformer som fungerar och stärker konstupplevelsen för alla besökare. Verksamheten kommer att fortsätta under 2017 då pop-ups visningar med taktila inslag planeras som en del av programverksamheten.

Storstiltexter på svenska och engelska togs fram till utställningen *Konstnären* på Konstakademien och publicerades också på museets hemsida.

Tabell 25

Aktiviteter specialpedagogik NM	2016	2015	2014
Aktiviteter specialpedagogik	28	30	23
Antal deltagare aktiviteter specialpedagogik	181	293	166

Redovisade uppgifter för Nationalmuseums visningar hämtas från bokningssystemet Blå boken.

Särskilda projekt

Möte med minnen

Nationalmuseum har en mångårig erfarenhet av att arbeta med och utveckla pedagogiska metoder och projekt för personer med demensdiagnos, deras anhöriga och vårdare. Museet var initiativtagare till det landsomfattande projektet *Möte med minnen* som drevs av Alzheimerfonden under tre år, 2013-2015, och som engagerade ett 90-tal museer runt om i Sverige. Under året har Nationalmuseum varit drivande i att stärka nätverket mellan de museer som varit engagerade i projektet, bland annat har kontaktmöten hållits med anhörigkonsulenter i Stockholms län. Vidare har träffar och visningar för personer med demensdiagnos genomförts som informella samtalstunder, Konstfika. Särskilda visningar för demenssjuka och deras anhöriga ingår i museets visningsverksamhet och erbjuds i samband med aktuella utställningar.

Projekt äldre- och demensvård

Alströmerhemmet och Temabo

Nationalmuseums mångåriga samarbete med Alströmerhemmet, ett omsorgs- och demensboende, fortsatte under 2016 med besök i utställningar och eget skapande. Under året har nio träffar med boende genomförts och två planeringstillfällen med hemmets personal hållits.

Stockholms sjukhem - Medvaro

Under 2016 inledde Nationalmuseum ett samarbete med Stockholms sjukhem i utvecklings- och konstaktivitetsprojektet *Medvaro*. Sjukhemmet har satsat på ett ambitiöst konstprogram utifrån sin konstsamling om ca 600 verk. Årets arbete har fokuserat på att utveckla mål och samarbetsformer för projektet som efter start hösten 2016 ska pågå under tre år i syfte att genom konsten skapa ett humanistiskt tilltal i vårdmiljön. Sammanlagt har tio träffar med patienter och personal och en träff och ett seminarium för sjukhemmets personalgrupp hållits.

Övriga samarbeten och projekt

Riksgymnasium för rörelsehindrade - Berättelser i en låda

Hösten 2015 bjöd Nationalmuseum och Föreningen Artikel 31 in ungdomar från Riksgymnasium för rörelsehindrade i Stockholm till projektet *Känn Rodin – Berättelser i en låda*, ett samarbetsprojekt med stöd från Allmänna arvsfonden. Erfarenheterna från projektet och elevernas arbete och resultat presenterades under hösten i en ateljéutställning på Konstakademien och i en app. Projektet var en del i museets satsning på tillgänglighet för barn och unga.

Vi ser det vi hör

Museet har under året fortsatt med projektet *Vi ser det vi hör* som finansieras av Allmänna arvsfonden och drivs av Skånes Dövas Distriktsförbund. I samverkan mellan intresseorganisationer för döva och hörselskadade samt 15 större svenska museer, har olika innovativa modeller för hur döva i större utsträckning ska få tillgång till konst- och kulturutbud utvecklats och prövats. Genom projektet lanserade Nationalmuseum flera kortare filmer på teckenspråk med information om museet och om verk i samlingarna och i aktuella utställningar. Filmerna finns på museets webbplats samt på Vimeo. Resultatet från projektet, som startade 2014 och avslutades i oktober 2016, samlades i en metodbok och i en app tillgänglig på nätet.

I arbetet med planeringen av den kommande pedagogiska verksamheten i Nya NM har tester med skrivtolk också prövats i samarbete med Hörselskadades förenings konstförening och Svenska Skrivtolk AB.

Föreläsningar och fortbildning

Nationalmuseums specialpedagog har engagerats som fortbildare i metodik för arbete med äldre och demensvård vid ett flertal tillfällen, bland annat på Silviahemmet, Rosengården i Nynäshamn samt på Hässelby stadsdelsnämnd för anhöriga till personer med demenssjukdom. Vidare har en workshop hållits för Drottningholms slotts pedagogiska personal.

I november besökte pedagogen också Museo Tattile Stalale Omero i Acona, ett taktilt statligt centrum i Italien, för att ta del av deras erfarenheter i arbetssätt för synskadade. Även Vatikanmuseet och Colosseum i Rom besöktes för att undersöka arbetet med teckenspråk i utlåningsbara mediaguides.

Övrigt

Myndigheten har i enlighet med regeringens uppdrag inlett åtgärder för att ställa praktikplatser till förfogande för personer med funktionsnedsättning. En behovsinventering av möjliga uppgifter inom den löpande verksamheten och i pågående och kommande projekt har inletts under året.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Prins Eugens Waldemarsudde erbjuder varje år specialvisningar för olika grupper med funktionsnedsättning. 2016 hade museet fem specialanpassade visningar för sammanlagt 70 personer. Vidare fortsatte samarbetet med Magelungen Utveckling, Södermalm, en gymnasieskola för elever mellan 16-21 år i behov av särskilt stöd. [6.3]

Tabell 26

Aktiviteter specialpedagogik PEW	2016	2015	2014
Aktiviteter specialpedagogik	5	12	8
Antal deltagare aktiviteter specialpedagogik	102	235	145

Uppgifterna hämtade från förteckningar (veckoscheman) Word.

Sammanfattning

tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2016

Myndigheten verkar aktivt för att i den ordinarie verksamheten ge alla människor möjlighet att ta del av utbudet och genom olika samarbeten öka kunskapen och tillgängligheten till museets samlingar och utställningar.

Som grund för bedömning av kvalitén i arbetet med tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning utgår myndigheten från de kriterier och riktlinjer som sammanställts av Myndigheten för delaktighet avseende verksamhet, kommunikation och information samt lokalernas utformning.

- **Verksamhet**

Myndigheten har en övergripande policy för tillgänglighet. Handlingsplan med inventering och åtgärder förbereds till återinflyttning i Nationalmuseibyggnaden. Vid myndigheten finns ansvariga för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

- **Kommunikation och information**

Texter i utställningar produceras alltid utifrån ett tillgänglighetsperspektiv med hänsyn till högsta möjliga läsbarhet vad gäller format, typsnitt, storlek och placering och webbplatserna följer internationell standard för tillgängligt webbinnehåll enligt WCAG (Web Content Accessibility Guidelines). Nationalmuseum har också satsat särskilt på att öka och integrera teckenspråkstolkning i presentationen av samlingarna och visningar erbjuds på teckenspråk, med syntolkning och för demenssjuka.

- **Lokaler**

Myndighetens lokaler är anpassade efter och uppfyller gällande lagar, regler och krav för tillgänglighet.

BEDÖMNING

De olika projekt och samarbeten som bedrivs för personer med funktionsnedsättningar har varit mycket uppskattade av såväl samarbetspartners som brukare och fortsatt över flera år.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde bedömer att myndigheten i hög grad uppfyller fastställda tillgänglighetskriterier och att personalens kompetens och erfarenhet tillsammans med engagemang och idériedom i de projekt och samarbeten där myndigheten varit delaktig, visar på en mycket hög kvalitet i verksamheten och i arbetet för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Kostnader

Prestationen omfattar lönekostnader för specialpedagog om 50% samt informatör 20% med särskilt uppdrag att hantera tillgänglighetsfrågor för personer med funktionsnedsättning.

Tabell 27

Kostnader Tillgänglighet funktionshindrade (tkr)	2016	2015	2014
Nationalmuseum	529	504	583
Prins Eugens Waldemarsudde			
TOTALT	529	504	583

Kostnaderna minskade under 2015 sedan projektet Möte med minnen avslutats.

6. Publik och pedagogik

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175

3 § 2 Myndigheten ska särskilt hålla ett urval av de samlingar som är avsedda för utställning tillgängligt för allmänheten, bedriva utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet /.../

4 a § Myndigheten ska rapportera uppgifter om sin besöksutveckling till Myndigheten för kulturanalys. Myndigheterna ska samråda om vilken rapportering som behövs.

14 § Nationalmuseum ska ha fri entré till utställningar i de egna lokalerna. Om det finns skäl får dock myndigheten ta ut avgifter för vissa tillfälliga utställningar i de egna lokalerna. För barn och unga upp till 19 år ska myndigheten dock ha fri entré till alla utställningar.

RB 16-1 Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde ska redovisa åtgärder som har vidtagits för att nå nya besökare, och effekterna av införandet av fri entré avseende förändringar i besöksutvecklingen i förhållande till tidigare år.

6.1 Besökare

Myndigheten har som mål är att öka tillgängligheten till samlingarna, nå fler, nya och yngre besökare samt utveckla den pedagogiska verksamheten i samarbete med skolor och andra kulturinstitutioner. Sammantaget har besöken till myndighetens alla visningsplatser ökat med drygt 3,6 % jämfört med föregående år.

NATIONALMUSEUM

Från årsskiftet infördes fri entré på Nationalmuseums utställningsplatser på Konstakademien och NM Design på Kulturhuset Stadsteatern. Reformen medförde dubbelt så många besökare på Konstakademien och fyra gånger så många till NM Design, en ökning motsvarande 40%, jämfört med 2015.

Besökssiffrorna för Nationalmuseum under året omfattar de två tillfälliga utställningsplatserna på Konstakademien med 65 848 besökare och NM Design, Kulturhuset Stadsteatern, som hade 56 285 besökare, sammanlagt 122 133 besökare. Utställningsperioden på Konstakademien var dock kortare än föregående år då verksamheten avvecklades i september 2016.

Fri entréreformen visade framförallt en positiv effekt på NM Design med en ökning om 127% jämfört med föregående år. Det kan till viss del också förklaras med att utställningsplatsen på Kulturhuset Stadsteatern, som öppnade 2015, blivit mer etablerad. Enligt den publikundersökning som genomfördes under våren var den fria entrén helt avgörande för 17% av besökarna till Konstakademien och för 14% till NM Design. Vilken utställning som visas verkar vara en starkt bidragande faktor för besöksantalet, oavsett fri entré.

Totalt hade myndigheten 478 723 besök på de övriga platser där Nationalmuseums konstsamlingar presenteras. Siffran omfattar besök till Gustav III:s antikmuseum, Leufsta bruk, Tessininstitutet i Paris, Gustavsbergs Porslinsmuseum och slotten Drottningholm, Gripsholm, Läckö, Nynäs, Rosersberg, Strömsholm och Ulriksdal. Siffrorna för Ulriksdal har sjunkit något jämfört med 2015 då man satsade på ett stort utvecklingsprojekt medan samarbetet med Strömma kanalbolag resulterat i stadigt ökande besökssiffror för Drottningholm och Rosersberg. Även Gustavsbergs Porslinsmuseum hade ett bra år där Stig Lindbergs jubileumsutställning drog många besökare.

Målsättningen med utställningsverksamheten, framförallt på NM Design, har varit att prova nya typer av utställningsformer. Museet kommer fortsätta pröva olika vägar för att nå ut till såväl den traditionella publiken som till ny och yngre publik, bland annat genom utökad och riktad användning av social media och med appar, film och digitala verktyg som komplement till utställningarna.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Prins Eugens Waldemarsudde besökssiffror minskade med drygt 20% jämfört med föregående års framgångar. Museet har inte omfattats av fri entréreformen men mer troligt är att nedgången beror på att utställningsprogrammet, trots mycket fina recensioner och press, inte var lika publikdragande som 2015. Extra insatser mot turistnäringen gav dock ökade besökssiffror under sommarmånaderna.

BESÖKSSIFFROR 2016

Antal besökare NMW	2016	2015	2014
Nationalmuseum	122 133	87 130	82 445
Prins Eugens Waldemarsudde	104 708	133 788	-
Drottningholm	172 712	163 641	139 965
Gripsholm	58 133	59 060	53 220
Antikmuseet	39 722	36 802	30 550
Leufsta	4 387	3 796	4 185
Läckö	138 700	139 640	134 740
Nynäs	9 792	11 903	13 164
Rosersberg	5 393	5 019	3 835
Strömsholm	5 808	6 002	5 405
Tessininstitutet Paris	20 698	28 218	24 723
Ulriksdals slott	4 420	7 853	4 135
Gustavsbergs Porslinsmuseum	18 958	13 557	9 354
Totalt antal besökare NMW	705 564	696 409	-

Redovisning av myndighetens besöksutveckling lämnas årligen till Myndigheten för kulturanalys. För att säkerställa en jämförbar statistik har Kulturanalysmyndigheten från och med 2016 infört två besöksräkningsmått för alla museer; anläggningsbesök respektive verksamhetsbesök.

Nationalmuseum har genom åren redovisat verksamhetsbesök utifrån antal försålda biljetter. Från och med 2016, efter fri entréreformen, används Viametrix, ett digitalt verktyg för besöksberäkning, till museets utställningar på Konstakademien och NM Design på Kulturhuset Stadsteatern.

Prins Eugens Waldemarsudde har tidigare redovisat anläggningsbesök men för 2015 har siffrorna justerats och anger, liksom för 2016, antal verksamhetsbesök (besök till butik ingår ej).

Vid de kungliga slotten och Nynäs slott samt Porslinsmuseet vid Gustavsberg redovisas verksamhetsbesök baserat på antal försålda biljetter till utställningar som omfattar föremål ur myndighetens samlingar. Manuell beräkning används vid Leufsta slott och vid Tessininstitutet i Paris. Gruppernas storlek på Leufsta och den inte alltför stora dagliga genomströmningen av besökare vid Tessininstitutet gör att risken för felräkning bedöms som liten. Läckö Slott tillämpar ingen fullgod metod för beräkning av icke-betalande besök. Detta beror delvis på byggnadens disposition och läget i ett friluftsområde. Angivna besökssiffror för Läckö är därför en skattning.

6.2 Pedagogisk verksamhet

NATIONALMUSEUM

Nationalmuseum har som mål att genom pedagogisk metodik och målgruppsanpassad verksamhet väcka intresse och öka förståelsen för konst genom visningar, kurser, program och texter m.m. En viktig del av den pedagogiska verksamheten bedrivs inom ramen för skolverksamhet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. [6.3, 5.4]

Visningar och programverksamhet

2016 avslutade Nationalmuseum sin utställningsverksamhet på Konstakademien efter utställningen *Konstnären* som visades mellan februari och september. Under den långa utställningsperioden genomfördes olika typer av visningar och program bland annat 85 offentliga visningar med totalt 2 684 deltagare. På NM Design hölls 71 offentliga visningar med 834 deltagare. Utöver detta har olika former av publikmöten prövats som korta utställningsintroduktioner, designsamtal, workshops och performances. Antalet bokade visningar minskade under året med 34%, sannolikt beroende på avvecklingen av verksamheten vid Konstakademien.

Museets visningsverksamhet omfattar även specialvisningar för personer med synnedsättning, teckenspråkstolkade visningar samt visningar för demenssjuka. [5.4]

Tabell 28

Visningar och pedagogisk verksamhet NM	2016	2015	2014
Antal bokade visningar vuxna	91	138	177
Antal offentliga visningar	156	154	245
Antal seminarier/föreläsningar	121	155	121
Antal övrig kursverksamhet	16	5	11

Tabell 29

Deltagare pedagogisk verksamhet NM	2016	2015	2014
Antal deltagare bokade visningar vuxna	1 585	2 411	3 759
Antal deltagare offentliga visningar	3 518	3 448	5 620
Antal deltagare seminarier/föreläsningar	3 824	4 603	3 531
Antal deltagare kursverksamhet	155	45	126
Totalt antal deltagare pedagogisk verksamhet NM	9 082	10 507	13 036

Seminarier och föreläsningar

Programverksamheten på Konstakademien inleddes i februari med en öppet-hus-dag med familjeverkstad i stora ateljén. Därefter erbjöds tre kvällsföreläsningar med sammanlagt drygt 300 deltagare. Utöver detta genomfördes fem ateljésamtal. På NM Design hölls kompletterande Designsamtal kring utställningarna vid sju tillfällen där sammanlagt 285 personer deltog.

Under Stockholm Art Week hölls ett *Artist Talk*, ett samtal med två särskilt inbjudna smyckekonstnärer, kring manlig och kvinnligt estetik. I oktober arrangerades ett *Konsthack* i loungen på NM Design där datahackers och biohackers utvecklade och förändrade ett verk i utställningen *Förkroppsligat*.

Ateljéverksamhet för vuxna

Nationalmuseums avveckling av sitt engagemang på Konstakademien i september medförde begränsningar för ateljéverksamheten. Under våren hölls dock fem prova-på-kvällar i traditionella tekniker i stora ateljén och under sommaren arrangerades en sommarkurs för vuxna, *Landskapsmåleri i stan*.

Kursverksamhet

Under året fortsatte de kurser i konsthistoria som Nationalmuseum genomför i samarbete med Senioruniversitetet där museet sedan många år ansvarar för innehåll, planering och genomförande. Intresset för kurserna var stort vilket gjorde att de snabbt blev fullbokade. Totalt deltog ca 250 personer. I samarbete med Svenska Dagbladet Accent har den pedagogiska personalen också lett två konstkurser och tre konstresor i Europa.

Utåtriktat arbete och samarbeten

Som en del av Nationalmuseums pedagogiska utvecklingsarbete har museet tagit initiativ till pilotprojektet *Morgondagens museum* som syftar till att bygga samarbeten och genomföra aktiviteter med externa parter för utbyte av metoder och idéer. Samarbeten inom projektet med bland andra Alströmerhemmet och Fryshuset har fördjupats och utvecklats under året. [5.4, 6.3]

Huddinge Komvux

Nationalmuseum bedriver sedan flera år ett samarbete med Huddinge Komvux där museets pedagoger arbetar aktivt med språkutveckling för elever inom Svenska för invandrare och Svenska som andraspråk. Det arbete som inleddes föregående år fortsatte och fördjupades under året.

Stockholm Pride

I juli, under Prideveckan i Stockholm, arrangerade Nationalmuseum elva olika programpunkter med museianknytning, samarrangerade två programpunkter och deltog i ytterligare en; På Konstakademien hölls sex visningar av utställningen *Konstnären* ur ett queerperspektiv och ytterligare fyra visningar med två externa pedagoger. På NM Design anordnades bland annat samtal med inbjudna gäster, green-screen projekt där besökarna erbjöds att ta plats i konsthistorien, wiki-skrivstuga och musei-speed-dejting. Totalt deltog omkring 260 besökare i visningarna på Konstakademien och i arrangemangen på NM Design. [2.3]

Kulturnatten

Under Kulturnatten i Stockholm deltog Nationalmuseum med en familjeworkshop i stora ateljén på Konstakademien och med introduktioner, visningar och performance på NM Design. Totalt besökte 1 754 personer NM Design och på Konstakademien deltog 132 personer i ateljéverkstaden *Jewellery Jack*.

Föreningen Kultur & Näringsliv

Ett samarbete med föreningen Kultur & Näringsliv inleddes 2016 för att lyfta frågor om konst, värde och mätbarhet. Tillsammans arrangerades två frukostseminarier med utgångspunkt i aktuella projekt där kulturliv, näringsliv och det offentliga civilsamhället samverkar.

Affordable Art Fair

Nationalmuseum deltog under året i konstmässan Affordable Art Fair med en smyckeworkshop för familjer, dels för att erbjuda en kreativ aktivitet men också för att samla erfarenheter av pop-up-verkstäder utanför museets egna lokaler. Sammanlagt deltog 205 barn och vuxna i workshopen.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Visningar

Den pedagogiska verksamheten på Waldemarsudde har ett brett utbud av verksamheter för alla åldrar. Under verksamhetsåret har dock antal bokade vuxenvisningar sjunkit med ca 40%. Vuxengrupperna bokade främst vårens tillfälliga utställning *Ljusets magi – Friluftsmåleri från sent 1800-tal* medan visningar till Cecilia Edefalks utställning liksom *Salongsmåleri?!* bokades i väldigt liten omfattning och Max Books utställning inte bokades alls. 239 offentliga visningar av tillfälliga utställningar, Sällskapsvåningen och trädgården genomfördes under året, något fler än 2015 men med 20% färre deltagare än tidigare.

Waldemarsudde har diskuterat och prövat olika strategier för att öka antalet vuxengrupper, bland annat gjordes en satsning på nya temavisningar av Sällskapsvåningen, samlingen och trädgården.

Till 2017 planeras en aktivare marknadsföringen för vuxna för att locka fler besökare till verksamheten och utställningarna.

Audioguide

Som ett led i att levandegöra konstnärskap och konsthistoria för en bredare publik erbjuder Waldemarsudde flera olika former och möjligheter att inhämta kunskap. Bland annat har en audioguide på svenska och engelska tagits fram med information om prins Eugens Sällskapsvåning, platsen och prinsen. Audioguiden har varit mycket uppskattad, framförallt under turistsäsongen. Museet har också arrangerat temadagar, workshops och särskilda trädgårdsdagar och marknader.

Övriga evenemang och kurser

Åtta konserter i programserien *Musik på Udden*, arrangerades tillsammans med violinisten Anders Lagerqvist och Kungliga Musikhögskolan/Edsberg, och med textuppläsning av skådespelare. Ytterligare tre konserter genomfördes, två fristående sommarkonserter och en konsert i samverkan med Max Book och bandet ZëBB.

I samarbete med Kullehusteatern framfördes också fyra teaterföreställningar av *Fröken Julie*. Tillsammans med Svenska Dabladet Accent och Antikskolan arrangerades tre konstkurser för vuxna och en kurs i akvarellmåleri ordnades i samverkan med konstnären Lars Jonsson.

Tabell 30

Visningar och pedagogisk verksamhet PEW	2016	2015	2014
Antal bokade visningar vuxna	245	343	314
Antal offentliga visningar	239	231	230
Antal seminarier/föreläsningar	34	36	21
Antal övrig kursverksamhet (konstkurser)	4	2	4

Utöver redovisade visningar och föreläsningar arrangerade Waldemarsudde åtta konserter inom ramen för *Musik på Udden* samt tre fristående konserter och fyra teaterföreställningar under 2016.

Tabell 31

Deltagare pedagogisk verksamhet PEW	2016	2015	2014
Antal deltagare bokade visningar vuxna	6 860	9 700	9 106
Antal deltagare offentliga visningar	7 456	9 329	5 136
Antal deltagare seminarier/föreläsningar	1 903	2 204	675
Antal deltagare övrig kursverksamhet (konstkurser)	147	90	101
Totalt antal deltagare pedagogisk verksamhet PEW	16 366	21 323	15 018

Utöver redovisad verksamhet deltog 616 personer i de konserter Waldemarsuddes arrangerade under året.

Sammanfattning pedagogisk verksamhet 2016

Målsättningen för myndighetens verksamhet är att väcka intresse och genom delaktighet skapa förståelse för och ge kunskap om museets samlingar och utställningar.

Årets program och aktiviteter i samband med utställningar och andra evenemang har syftat till att skapa ett tillåtande, öppet och lustfyllt museibesök som genom konsten utmanar alla sinnen. Genom tidigare och nya samarbeten och projekt har myndigheten kunnat sprida kunskap och ge fördjupad förståelse om samlingarna, konstnärsskap och verksamhet.

BEDÖMNING

Personalens kompetens, erfarenhet, nyfikenhet och engagemang utgör en viktig del i mötet med publiken för att skapa intresse för och kunskap om samlingarna. Under året har pedagogerna vid Nationalmuseum och Prins Eugens Waldemarsudde arbetat aktivt med verksamheten och olika samarbeten för att utveckla och skapa nya, inspirerande och varierade program.

Myndigheten bedömer med utgångspunkt från uppdraget och myndighetens målsättningar att den pedagogiska verksamheten och årets insatser genomgående hållit en hög kvalitet.

Kostnader

Prestationen omfattar kostnader inom Pedagogiska enheten exkl. verksamhet för skola och barn.

Tabell 32

Kostnader Pedagogisk verksamhet (tkr)	2016	2015	2014
Nationalmuseum	5 032	5 110	3 070
Prins Eugens Waldemarsudde	933	926	679
TOTALT	5 965	6 037	3 749

Kostnader för Nationalmuseum's pedagogiska verksamhet 2015 har korrigerats då tidigare rapporterad uppgift var felaktig. 2014 bedrevs verksamheten i begränsad omfattning innan den etablerats i de tillfälliga lokalerna på Konstakademien.

6.3 Barn och unga

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175-4 § Myndigheten ska i sin verksamhet integrera ett /.../barnperspektiv /.../

RB16-1 NMW ska redovisa den verksamhet som svarar mot den unga publikens behov samt insatser för att öka den unga publiken.

Myndigheten strävar efter att ge barn och unga ett roligt, utmanande och lärande möte med konsten på de ungas egna villkor med olika aktiviteter samt en väl utvecklad och genomarbetad skolverksamhet med flera åldersanpassade skolprogram.

NATIONALMUSEUM

Skolverksamhet

I Nationalmuseums skolverksamhet ingår bland annat visningar och skapande arbete i ateljé i anslutning till museets utställningar, samarbeten med skolor, elever och lärare i Skapande skola-projekt samt fortbildningsverksamhet för skolpersonal. Skolverksamheten riktar sig till förskola, grundskola och gymnasium samt till Svenska som andraspråk och vuxengrupper i Svenska för invandrare.

Under året har aktiv skolverksamhet bedrivits på såväl Konstakademien som NM Design. Parallellt med den ordinarie verksamheten har museet också satsat på fördjupade projekt där skolor bjudits in till samarbeten i samband med utställningarna som en del av ett mer långsiktigt pedagogisk utvecklingsarbete. Intresset från skolor med nyanlända elever som går förberedelseklasser har också ökat där man genom konsten och kulturarvet sett en möjlighet att vidga och stärka språket. Totalt har 3 201 elever deltagit i museets skolverksamhet.

Den långa utställningsperioden för *Konstnären* underlättade för skolornas planering av besök vilket resulterade i 64 bokade visningar, det största antalet för en enskild utställning sedan verksamheten utanför museibyggnaden startade. Totalt genomfördes 105 skolvisningar där 2 701 elever besökte museets utställningar.

För att förbättra, förnya och utveckla verksamheten görs kontinuerliga utvärderingar och uppföljningar av projekt och aktiviteter liksom genomgång av pedagogiskt material och anpassning av skolprogram efter önskemål och behov.

Fortbildning och handledning för lärare

På museets webbplats finns särskilt utarbetade lärarhandledningar med fakta, bildmaterial och övningar för de lärare som vill arbeta med konst på olika sätt i undervisningen. 60 lärare deltog i den lärarkväll som arrangerades med genomgång av skolprogrammen för och visning av *Konstnären* och ytterligare två fortbildningsdagar för lärarlag hölls under våren med utgångspunkt i utställningen. En uppstartsdag med fortbildning på temat genus arrangerades också för ett lärarlag i september utifrån utställningen *Förkroppsligat*.

I februari medverkade Nationalmuseum i skolmässan *Skola+museum = sant* på Tensta Konsthall där museet presenterade sin verksamhet för ca 300 lärare.

Programverksamhet

De skolprogram Nationalmuseum erbjuder är åldersanpassade och knyter an till aktuell läroplan. I programmen erbjuds visningar av aktuella utställningar som kan kompletteras med andra aktiviteter som t.ex. eget skapande i ateljé eller anpassas efter andra behov och önskemål.

I anslutning till utställningen *Konstnären* producerades två skolprogram om konstnärnsrollen och för NM Design producerades ett anpassat program till utställningen *Förkroppsligat*. På Konstakademien erbjöds också det fristående programmet *Skulpturspaning* och på NM Design det övergripande skolprogrammet *Designstafetten*.

Ateljé och kursverksamhet

Nationalmuseums ateljéverksamhet har en central roll i den pedagogiska verksamheten och det konstpedagogiska arbetet, inte minst för att skapa möten över generationerna och kombinera hantverk och teknik från den äldre konsten med det samtida. Avetableringen av verksamheten på Konstakademien i september har inneburit begränsningar och ändrat upplägg för delar av verksamheten som exempelvis höstlovsaktiviteterna som istället genomfördes i workshopform på NM Design.

Vid 13 tillfällen under våren erbjöds eget skapande för familj och barn på söndagar med utgångspunkt från utställningen *Konstnären* och vid fyra tillfällen under året hölls öppet-hus i ateljén. Totalt deltog 345 barn & vuxna i familjesöndagarna och öppet-hus-aktiviteterna. Vidare genomfördes barnens konstskola fem lördagar under våren och vid två veckolånga tillfällen under sommaren. Totalt deltog 340 barn.

Lovverksamhet

Under sportlovet erbjöds öppen lovverksamhet med rubriken *Konstlov* som lockade 219 barn och under höstlovet bjöds lovlediga barn in till workshop i loungen på NM Design på temat *Fläta, foga, fingra* där olika material och tekniker användes för att skapa ett gemensamt verk. Totalt deltog 411 barn och 284 vuxna. *Förkroppsligade ljud*, en workshop för barn från 7 år, hölls i anslutning till utställningen *Förkroppsligat* där 30 barn skapade interaktiva ljudskulpturer.

Stockholms kulturfestival

När Nationalmuseum för tionde året i rad deltog i Stockholms kulturfestival prövade sammanlagt 2 694 barn och vuxna på att skulptera i lera under festivalens fem dagar.

Skapande skola

Skapande skola, regeringens satsning på kultur i skolan, utgör en viktig del av Nationalmuseums skolverksamhet. Genom projekten, som sker på skolornas initiativ och görs i nära samarbete med museets pedagoger utifrån varje skolas behov, får elever och lärare möjligheter att möta konsten och museet på nya sätt. I årets projekt har Nationalmuseum också engagerat konstnärer för att stärka kontakten med det aktiva konstlivet.

Museet har under verksamhetsåret haft nio olika Skapande skola projekt som engagerat totalt 1 311 elever. Framförallt har intresset för och efterfrågan på projekt inom ramen för tema *Porträtt och identitet* varit mycket stort.

Nationalmuseums Skapande skola projekt under 2016

- I Täby Friskola arbetade barn från förskoleklass till åk 5 på temat *Porträtt och identitet* med utgångspunkt i Nationalmuseums samlingar. Projektet omfattade 18 klasser och ca 300 elever.
- I Bromstenskolan i Spånga arbetade åk 6 med temat *Porträtt, identitet och skulptur*. Arbetet utgick från utställningen *Konstnären* som besöktes av två klasser med 49 elever.
- I Beckomberga skola i Bromma arbetade tre klasser och 75 elever i åk 3 på temat *Porträtt och identitet* med utgångspunkt i museets samlingar.
- I Kyrkskolan i Täby arbetade barn från förskoleklass till åk 5 med temat *Porträtt och identitet* där 10 klasser och 208 elever besökte Konstakademien för en konstdag med utgångspunkt i utställningen *Konstnären*.
- I Oxhagsskolan, Akalla, arbetade två klasser om 50 elever i åk 2 på temat *Porträtt och identitet* med verksamhet på skolan och i utställningen på Konstakademin.
- I Gröna Dalens skolan i Bålsta arbetade en klass om 30 elever i åk 8 på temat *Porträtt och identitet* vid en konstdag med utgångspunkt i utställningen *Konstnären*.
- I Neglinge skola i Nacka arbetade barn från förskoleklass till åk 5 på temat *Kliv in bilden* tillsammans med konstnärer och pedagoger i ett större projekt där 13 klasser och ca 300 elever deltog. Projektet omfattade besök på NM Design och utställningen *Förkroppsligat* och fördjupat arbete i skolan.
- I Rålambshovsskolan i Stockholm arbetade en klass med 18 nyanlända tonåriga elever utifrån *Förkroppsligat*. Arbetet inleddes med besök i utställningen på NM Design och följdes upp med arbetspass på elevernas skola. Projektet var ett ämnesöverskridande arbete mellan svenska och bild i ett samarbete mellan elever, lärare, och konstpedagoger.

Utåtriktat arbete och samarbeten

Oxhagsskolan Akalla/Kista

Under 2016 har Nationalmuseum fortsatt det samarbete som inleddes 2015 med Oxhagsskolan i Akalla/Kista där pedagoger tillsammans med lärare och elever i åk 3-6 arbetat med olika projekt för att pröva och gemensamt utveckla museets skolverksamhet. Årets projekt omfattade fördjupat arbete kring smycken med besök i utställningen *Open Space* på NM Design. Elevernas samtal kring ämnet spelades in och publicerades i en app. Avslutningsvis genomfördes en workshopdag på skolan där sex klasser, ca 180 elever, skapade egna smycken som sedan ställdes ut på skolan.

Fryshuset

För tredje året i rad samverkade Nationalmuseum med Fryshuset i lovverksamheten *Lovely days*. Tre dagar under sommaren arbetade museets pedagoger tillsammans med ca 100 barn och unga i en workshop med inriktning på smycken.

Folkets hus och parker

Samarbetet med Folkets Hus och Parker fortsatte under året med vandringsutställningen *Öga mot öga*, en utställning för barn om porträtt från förr. Utställningen visades på Kiruna Folkets Hus, Sätters bibliotek, Söråkers Folkets Hus, Lidköpings Folkets Hus och på Sjöängens kunskaps- och kulturcentrum, Askersunds Kommun. I anslutning till visningen på Kiruna Folkets Hus genomfördes två workshopsdagar för skolklasser och fritidsverksamhet i Kiruna.

SAK UNG

Under året inledde Nationalmuseum ett samarbete med Sveriges Allmänna Konstförening (SAK) i projektet SAK UNG, ett landsomfattande projekt i Sverige med mål är att ta vara på ungas egna initiativ och skapa kontakter till såväl föreningsliv som etablerat kulturliv och museer. Nationalmuseum bidrar med övergripande projektplanering och konsthistorisk och pedagogisk expertis vid seminarier m.m. Under hösten genomfördes två uppstartsseminarier.

I barnets öga – att skriva konstböcker för unga läsare

I ett samarbete med Moderna Museet arrangerades en föreläsning med den brittiska konstförmedlaren Gillian Wolfe om hur man gör en konstabok för barn som engagerar unga läsare och tar konsten på allvar.

Hyper island

Hyper island är ett svenskt utbildningsbolag specialiserat på digitala och interaktiva medier. Under våren 2016 deltog Nationalmuseum i *Project Life Cycle* med en grupp internationella studenter. Uppstartsmöten, planering och kontakt med skolan genomfördes där eleverna producerade förslag till en interaktiv app, *Nationalmuseum Stories*.

Tabell 33

Barn- och ungdomsverksamhet NM (antal tillfällen)	2016	2015	2014
Bokade skolvisningar	108	109	202
Ateljé för alla	23	20	24
Konstskola för barn	20	26	30
Lovverksamhet	13	14	9
Stockholms kulturfestival (antal dagar)	5	5	5

Tabell 34

Deltagare i barn- och ungdomsverksamhet NM	2016	2015	2014
Antal deltagare skolvisningar	2 726	2 027	4 791
Antal deltagare Ateljé för alla	992	438	531
Antal deltagare Konstskola för barn	340	308	366
Antal besökare lovverksamhet	630	564	183
Antal besökare Stockholms kulturfestival	2 694	3 670	3 658
Totalt antal deltagare barn- och ungdomsverksamhet NM	7 382	7 007	9 529

Uppgifterna hämtade från Blå boken.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Prins Eugens Waldemarsudde har sedan 2013 utökat den pedagogiska verksamheten för barn- och unga bland annat genom särskilda satsningar, skolprogram och anpassade lokaler. I verksamheten ingår även visningar som kompletteras med workshops i bildanalys eller ateljébesök.

Programverksamhet

Under året arrangerades sammanlagt 43 olika aktiviteter för totalt 2 163 barn och unga, i stort sett samma antal som föregående år.

Familjesöndagar på olika teman har erbjudits barn från 5 år och uppåt vid 27 tillfällen och i samband med museets Trädgårdsdagar och Höstmarknad arrangerades trädgårdsvandringar för barnfamiljer följt av friluftsmåleri i parken. Inom den skapande verksamheten har museet genomfört en stor satsning på friluftsmåleri för barn och unga med inspiration från utställningen *Ljusets magi* samt collage med berättande motiv med inspiration från utställningen *Salongsmåleri?!*. Ateljéverksamheten har också omfattat sagomotiv, färgblandningsövningar och modellering.

Museet har under 2016 erbjudit två vägledningar för de yngre besökarna; 106 barn besökte Sällskapsvåningen med vägledningen *På upptäcktsfärd med prinsen* och 266 barn deltog i *Skattjakt på Waldemarsudde*. I barnens galleri i Gamla huset visas sedan hösten 2013 olika utställningar med barnens konst. Under året presenterades bland annat en utställning i samarbete med Campus Manilla inom ramen för Skapande skola.

På höstlovet gjordes en satsning på barn från 9 år med höstlovvisningar och workshops i teckning tillsammans med två professionella illustratörer. Løvsatsningen föll väl ut och samtliga workshops blev fullbokade.

För tredje året i rad arrangerades i samarbete med Marionetteatern/Parkteatern och Kulturhuset Stadsteatern, en helg med barnteater och friluftsmåleri för sammanlagt 300 barn och vuxna. Vidare deltog Waldemarsudde under en helg i *UnderBARA BARN* mässan i Älvsjö i samarbete med *Barn i stan*. Museet erbjöd staffilimåleri för de yngsta vilket lockade över 400 barn.

Skolverksamhet

Museets satsning på pedagogisk verksamhet för skolan har fått ett brett genomslag. Under året har museet haft 133 bokade skolklasser från förskola till och med gymnasium.

Målgruppsanpassade skolprogram erbjöds till utställningarna *Ljusets magi*, *Salongsmåleri?!* samt *Max Book – Mata Hare* och *Cecilia Edefalk – Maskros/Dandelion*. Utöver de särskilda programmen kopplade till utställningarna finns fem program för basverksamheten. Skolprogrammen utvärderas, vidareutvecklas och förbättras kontinuerligt.

Under året arrangerades fem lärarkvällar, varav tre inom ramen för Skapande skolaprojekten, där sammanlagt 266 lärare deltog. Webb sidan har fått en bättre presentation av skolverksamheten och en ny sida, *Barn och unga tolkar konst*.

Skapande skola

Waldemarsudde har under året haft fem Skapande skola projekt som engagerat totalt 48 skolklasser och sammanlagt 995 elever.

Waldemarsuddes Skapande skola projekt under 2016;

- Ett Skapande skolaprojekt med Campus Manilla på Djurgården inleddes 2014 som ett långsiktigt samarbete och omfattar alla skolans elever och lärare. Under 2016 besökte skolans samtliga 19 skolklasser i åk F-9, Waldemarsudde vid två tillfällen. I juni arrangerades en konstupställning på museet tillsammans med Campus Manilla där elevernas friluftsmåleri visades.
- Samarbete med Tallkrogens skola i Enskede där 18 skolklasser i åk 1-6 arbetade med ett sagotema. Hela skolan deltog även i skolprogrammet *Fantasi och saga* med tillhörande workshop i bildanalys.
- Ett samarbete med Mediepedagogiskt Centrum och Mälarskolan i Järfälla där elever i åk 9 arbetade med fördjupad bildanalys och sedan skapade en film om verk i museets samlingar.

Skapande skola projekt har också genomförts med Hägerstensåsens skola och Mörbyskolan.

Övriga samarbeten

2016 fortsatte det samarbete som inleddes 2015 med Magelungen Utveckling, en gymnasieskola för elever mellan 16-21 år i behov av särskilt stöd. Museet stod också värd för Tensta konsthalls konstkollo under påsklovet och besöktes av fyra skolklasser med nyanlända barn och ungdomar från Albyskolan och Fagersjöskolan i Farsta.

Tabell 35

Barn- och ungdomsverksamhet PEW (antal tillfällen)	2016	2015	2014
Bokade skolvisningar	133	146	103
Lovverksamhet	8	8	12
Visning med ateljé – familjesöndag	28	33	32
Övrig programverksamhet barn & unga	7	4	12

Tabell 36

Deltagare i barn- och ungdomsverksamhet PEW	2016	2015	2014
Antal deltagare skolvisningar	3 458	3 791	2 575
Antal besökare lovverksamhet	203	302	748
Antal visning med ateljé – familjesöndag	805	610	1 028
Antal övrig programverksamhet barn & unga	1 155	786	760
Totalt antal deltagare barn- och ungdomsverksamhet PEW	5 621	5 489	5 111

Uppgifterna hämtade från förteckning i excel.

Sammanfattning verksamhet för barn och unga 2016

Verksamheten för och med barn och unga utgör en väl inarbetad del i det arbete som riktar sig till en av myndighetens viktigaste målgrupper.

Bedömning av årets insatser utgår från verksamhetens mål att väcka intresse och uppmuntra lärande utifrån samlingar och utställningar. Skolverksamheten ska ge eleverna ett roligt och utmanande möte med konsten och ateljéverksamheten ska skapa förståelse för bild och form och möjlighet till utveckling av det egna bildspråket.

- **Program och aktiviteter**

Myndighetens program och aktiviteter i samband med utställningar liksom inom Skapande skola projekten har under året bidragit till att sprida kunskap och upplevelser till barn och unga.

- **Samarbeten**

Årets många samarbeten har skapat relationer och medvetenhet om samlingar och verksamhet, också hos barn och unga som sällan besöker museer. Projekten som genomförts har gett en lustfylld ingång till konst och kunskap och även bidragit till utveckling av den uppsökande nationella verksamheten.

Nationalmuseum har också trots begränsningar i verksamheten för barn och unga under museibyggnadens stängning och årets avveckling av ateljéverksamheten på Konstakademien kunnat genomföra en mängd olika aktiviteter bland annat genom uppsökande verksamhet.

BEDÖMNING

Grunden för och kvalitet i den pedagogiska verksamheten för barn och unga utgörs av personalens kunskap, kompetens, engagemang och entusiasm. Myndighetens program och samarbetsprojekt har uppskattats av såväl barn som föräldrar, elever och lärare, och i flera fall fortsatt över flera år.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde bedömer med utgångspunkt från uppdraget och myndighetens målsättning att den pedagogiska verksamheten för barn och unga genom årets aktiviteter och samarbeten hållit en hög kvalitet.

Kostnader

Prestationen omfattar kostnader för aktiviteter inom ramen för barn och skola.

Tabell 37

Kostnader Barn- och ungdomsverksamhet (tkr)	2016	2015	2014
Nationalmuseum	1 402	1 497	1 539
Prins Eugens Waldemarsudde	1 213	1 153	791
TOTALT	2 615	2 650	2 330

7. Samverkan och kulturellt utbyte

MYNDIGHETENS UPPDRAG

RB16–3 NMW ska se över möjligheterna till ökad samverkan med institutioner i regioner i Sverige som myndigheten bedömer har mindre tillgång till äldre måleri, skulptur, teckning och grafik, företrädesvis från tiden före år 1900, samt porträtt och konsthantverk från äldre tid till nutid.

7.1 Regional närvaro

NATIONALMUSEUM

Nationalmuseum Norr - Jamtli, Östersund

Tillsammans med Jamtli pågår för närvarande förberedelserna för NM Norr i Östersund. Regeringen har tilldelat Nationalmuseum utökade anslagsmedel för regional verksamhet vilket bland annat ger museet möjlighet att inleda verksamhetsplaneringen för projektet på allvar. Under året har Nationalmuseum och Jamtli träffats för att gå igenom bemanning, logistik, kommunikation samt pedagogik och ett avtal är under bearbetning. I december togs det första spadtaget till utställningsbyggnaden som beräknas stå klar 2018.

Röhsska museet Göteborg

Nationalmuseum har de senaste åren diskuterat samarbeten och formerna för detta med flera olika regionala aktörer bland annat med Röhsska museet i Göteborg. Nationalmuseum ser gärna ett långsiktigt och fördjupat samarbete med Röhsska i syfte att öka den regionala närvaron och för att genom ett utvidgat designuppdrag kunna skapa en utgångspunkt för en form- och designsamling i världsklass. I augusti sammanträffade Nationalmuseum med Göteborgs Stads kulturförvaltning och kulturnämnden i Västra Götalandsregionen, för att diskutera utformningen av ett gemensamt form- och designuppdrag.

Övriga regionala samarbeten

Utställningen *Konsthären* gjordes i samverkan med Moderna Museet Malmö och visades först på Konstakademien och därefter i Malmö. Även utställningen *Ingegerd Råman* var ett projekt i samverkan med Vandalorum i Värnamo där den visades under hösten efter att först ha ställts ut på NM Design. Utställningen *Den nya kartan*, gjordes tillsammans med Form/Design Center i Malmö där den också visades innan den ställdes ut på Kulturhuset Stadsteatern. Vidare bidrog museet med ett flertal 1700-talsmålningar till utställningen *Gränslost* som visades på Göteborgs Konstmuseum under hösten. Vandringsutställningen för barn, *Öga mot öga*, i samarbete med Folkets hus och parker, har under året visats på flera olika platser i landet; Kiruna, Säter, Söråker, Lidköping och Askersund. Vidare har museets pedagoger inlett ett samarbete med Sveriges Allmänna Konstförening (SAK) i projektet SAK UNG, ett landsomfattande projekt för att etablerat kulturliv och museer på olika platser i landet.

Jernhusen och Swedavia

Nationalmuseums samarbeten med Jernhusen och Swedavia har bidragit till en ökad regional närvaro på oväntade platser runtom i hela Sverige.

Samarbetet med Swedavia och visningen av utställningen *Crossing Borders* på landets flygplatser inleddes 2014 och avslutades under året med visning på Åre/Östersunds flygplats. Ett fortsatt samarbete planeras med inriktning på Design under rubriken *Crossing Borders Design*.

Museets samarbete med Jernhusen och vepautställningen *Det offentliga rummet* som inleddes 2015 med visning vid Centralstationen i Stockholm, fortsatte under året till Norrköping och Västerås. För detta samarbete nominerades Nationalmuseum och Jernhusen till Kultur & Näringslivs pris Swedish Arts & Business Awards.

Redovisning kostnader regional närvaro

Redovisningen av särskilt tilldelade medel om 2 mkr för regional närvaro enligt myndighetens regleringsbrev för 2016, omfattar rese- och materialkostnader i samband med utställningar och visningar på platser runtom i landet. Lönekostnaderna avser nedlagd tid för de regionala projekten med avseende på planering av verksamhet/utställning, möten, pedagogiska insatser samt framtagande av avtal och andra dokument. Totalt har 14 personer vid Nationalmuseum i olika utsträckning varit engagerade i de regionala projekten.

Tabell 38

Kostnader Regional närvaro(tkr)	2016
TOTALT	2 512

7.2 Internationellt och interkulturellt utbyte

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175-4§ Myndigheten ska i sin verksamhet integrera /.../ ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Olika typer av samarbeten och utbyten, nationella som internationella är en förutsättning för myndighetens verksamhet och utveckling. Det internationella och interkulturella utbytet bedrivs framförallt inom ramen för myndighetens forskningsverksamhet och genom utställningsprojekt och lånehantering. Utbytet gör det möjligt att producera stora internationella utställningar och att visa samlingarna utanför landet samt utbyta viktiga forskningsrön.

NATIONALMUSEUM

Under museibyggnadens renovering är både enskilda utlån- utställnings- och även forsknings-samarbeten särskilt betydelsefulla, inte minst de internationella.

Nationalmuseum har under året haft två stora utlån genom samarbete med Musee Toulouse Lautrec i Albi och genom Tessin utställningen på Louvren i Paris där Nationalmuseum stått för urval och även bidragit med texter till utställningskatalogen.

Personalens särskilda kompetens och specialisering är inte bara en tillgång för museet men även en efterfrågad resurs nationellt och internationellt och Nationalmuseums medlemskap i organisation RIHA har gett ökade möjligheter till global samverkan inom konstvetenskaplig och materialteknisk forskning. [4.3]

Chefen för Bevarande- och fotoavdelningen innehar posten som vice ordförande i ICOM-CC:s styrelse för perioden 2014-2017. Bevarande- och fotoavdelningens chef ingår dessutom i den vetenskapliga kommittén CATS och arrangerade i juni, tillsammans med Oslo Universitet och Metropolis Universitet, Finland, konferensen *Technology & Practice: Studying the European Visual Arts 1800–1850, Paintings, Sculpture, Interiors and art on Paper*, i Köpenhamn.[4.1]

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Prins Eugens Waldemarsudde samverkar kontinuerligt med museer runt om i Norden och övriga Europa, dels genom utlån och inlån av konstverk till utställningar men också genom forskningssamarbeten kring museets samlingar och enskilda konstnärskap. Museet samverkar även i olika projekt med andra institutioner, universitet, högskolor, stiftelser föreningar och företag i Sverige.

Under året samverkade Waldemarsudde med Vadstena slott/Vadstena kommun kultur och utbildning kring utställningen *Målarprinsen Eugens Östergötland* på Vadstena slott som anordnas med anledning av 100-årsjubileet av att prins Eugens sommarbostad Örgården i Örberga. Museet bidrog med ett stort antal verk av prins Eugen tillsammans med brev och fotografier samt med expertis kring det aktuella ämnet.

På Sofieros slott firades under sommaren 150-årsjubileet av färdigställandet av slottet med utställningen *Kungligt konstnärskap* med flera verk av prins Eugen. Dessutom deltog Waldemarsudde med en trädgårdsinstallation.

7.3 Myndigheter och andra aktörer

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175-7a§ Myndighetens samverkan med myndigheter och andra aktörer ska omfatta det civila samhällets organisationer.

Kontakterna med olika aktörer har vidgats och fördjupats och lett till intressanta och utvecklande möten och samarbeten som bidragit till positiva utbyten och förstärkningar i myndighetens verksamhet. Under 2016 har myndigheten varit engagerad i en rad olika projekt som bidragit till att utveckla verksamheten och kompetensen;

- Centralmuseernas samarbetsråd (CMS)
Tillsammans med tio museimyndigheter och fyra stiftelsemuseer under Kulturdepartementet, ingår myndigheten i CMS, ett nätverk på chefsnivå. Rådet arbetar med museigemensamma frågor framförallt inom digitalisering, e-förvaltning och upphandling.

NATIONALMUSEUM

Under renoveringen av Nationalmuseums huvudbyggnad på Blasieholmen är det särskilt angeläget för Nationalmuseum att etablera olika typer av samarbeten;

- Statens fastighetsverk (SFV)
Nationalmuseum och SFV har haft regelbunden samverkan kring frågor rörande renovering med anpassning av museibygnaden efter verksamhetens krav och behov.
- Riksantikvarieämbetet (RAÄ)
Nationalmuseum har sedan 2013 en överenskommelse om samarbete inom konserveringsvetenskap och samlingsförvaltning med RAÄ. Under året har undersökning av material- och teknikprover genomförts vid Kulturvårdslaboratoriet i Visby.
- Digital tillgänglighet
I samband med museets arbete för digital tillgänglighet har Nationalmuseum bland annat samarbetat med Wikimedia, Europeana, DigitaltMuseum och Digisam.
- Pride
Under Prideveckan i Stockholm samarbetade Nationalmuseum med The Unstraight Museum, Wikimedia Sverige, Historiska museet och Livrustkammaren, Skoklosters Slott och Hallwylska museet.
- Swedavia
I samarbete med Swedavia har Nationalmuseum sedan 2015 visat samtida svenskt porträttfoto ur samlingarna på olika svenska flygplatser i utställningen *Crossing Borders*, senast Äre/Östersund flygplats.
- Jernhusen
Föregående års framgångsrika samarbete med Jernhusen i utställningen *Det offentliga rummet* fortsatte 2016 på Resecentrum i Norrköping och Västerås Centralstation.
- Konstakademien
Genom samarbete med Konstakademien har Nationalmuseum kunnat fortsätta sin publika verksamhet med utställningar och pedagogisk verksamhet. Under året har Nationalmuseum och Konstakademien även samarbetat kring utställningen *Konstnären*.
- Kulturhuset Stadsteatern
Genom fortsatt samarbete med Kulturhuset Stadsteatern har Nationalmuseum kunnat skapa en arena för NM Design i utställningslokalen på Kulturhuset.
- Thielska Galleriet
Under 2016 har det samarbete mellan institutionerna som inleddes 2014, fortsatt, framförallt genom låneverksamhet och konservering.
- Fryshuset
Under året har Nationalmuseum fortsatt samarbetet med Fryshuset som inleddes 2014 med lovverksamheten, *Lovely Days*.

- **Folkets Hus och parker**
Nationalmuseum har i samarbete med Folkets Hus och parker tagit fram vandringsutställningen *Öga mot öga* som bland annat visats i Kiruna, Lidköping och Askersund.
- **Samarbeten pedagogisk verksamhet och skolverksamhet samt barn och unga**
Inom ramen för pedagogernas arbete har samverkan skett med flera parter och organisationer i olika projekt, bland andra Alströmerhemmet, Stockholms sjukhem, Oxhagsskolan Akalla/ Tensta, Riksgymnasiet för rörelsehindrade, Huddinge Komvux, SAK UNG m.fl. Genom Skapande skolaprojekten har museet också samarbetat med Täby friskola, Beckomberga skola, Kyrkskolan Täby, Neglinge skola och Rålambshovsskolan.
- **Svensk Bokkonst**
Nationalmuseum är representerad i styrelsen för Svensk Bokkonst och medlem i föreningen tillsammans med Kungliga biblioteket, Konstfack m.fl.
- **Föreläsningssamarbeten**
Inför publiceringen av bilder på Wikipedia Commons anordnade Nationalmuseum tillsammans med Världskulturmuseerna en föreläsning och under Almedalsveckan hölls ett seminarium tillsammans med Riksförbundet Sveriges Museer och i samarbete med Kultur och näringsliv arrangerades två frukostföreläsningar.

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

- **Kungl. Musikhögskolan/Edsberg**
Åtta konserter genomfördes i programserien *Musik på Udden* i samverkan med Kungl. Musikhögskolan/Edsberg och violinisten Anders Lagerqvist.
- **Åke Andrén Stiftelsen**
Under året fortsatte samarbetet med Åke Andrén Stiftelsen kring ett konstnärsstipendium om 500 000 kr till en ung lovande konstnär där pristagarens arbete presenteras i utställningsform på Waldemarsudde.
- **Kullehusteatern**
Fyra teaterföreställningar av *Fröken Julie* arrangerades i samarbete med Kullehusteatern i Roslagen.
- **Samarbeten pedagogisk verksamhet och skolverksamhet samt barn och unga**
Genom skolverksamheten har museet under året samarbetat med Campus Manilla, Tallkrogens skola, Berghemsskolan, Magelungen Utveckling AB, Järfälla kultur, Mediepedagogiskt Centrum m.fl. Museets verksamhet för barn och unga har också omfattat samarbeten med Marionetteatern, Parkteatern, Kulturhuset Stadsteatern samt illustratörerna Johan Egerkrans och Maria Fröhlich.
- **Fria kulturskapare**
Museet samverkade under året med ett flertal fria kulturskapare i samband med de tillfälliga utställningarna, bland andra konstnärerna Max Book, Cecilia Edefalk, Simon Goldin, Jakob Senneby, Lars Jonsson och Oskar Korsár samt formgivaren Beatrice Bohman.
- **Artist's Studio Museum Network**
Under året blev Waldemarsudde medlem av det internationella nätverket *Artist's Studio Museum Network*.
- **Turistnäring**
Under 2016 utvecklades samarbeten med Stockholm Info, Destination Stockholm, NJ Travels, Savor, Elite Hotel, Trip Advisor, Tallink Siljas Club One och Nordic Light Hotels.

7.4 Moderna Museet

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175-7§ Myndigheten ska samarbeta med Moderna Museet om gemensamma funktioner.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Moderna Museet har sedan delningen av Statens Konstmuseer 1999, i enlighet med myndighetens instruktion, samarbetat om den gemensamma funktionen Konstbiblioteket.

Konstbibliotek

Konstbiblioteket är Moderna Museets och Nationalmuseums gemensamma resurs för konst, fotografi och design och ett av Nordens största specialbibliotek. Bokbeståndet som speglar museernas samlingar och verksamhet från renässansen fram till idag, vänder sig till alla konstintresserade, såväl forskare och museianställda som allmänheten. En stor del av bibliotekets samling utgörs av monografier över konstnärer och fotografer samt utställningskataloger och auktionskataloger. Biblioteket har även stora samlingar med pressklipp.

Nationalmuseum är huvudman för verksamheten men de båda museerna samråder inom ramen för ett biblioteksråd om budgetramar och övriga övergripande frågor avseende den gemensamma funktionen.

Under året har inventering och fullständig katalogisering i Libris av rara böcker i bibliotekets samlingar genomförts, sammanlagt 510 titlar.

Antalet fysiska besökare har sjunkit jämfört med 2015 medan förfrågningar via e-post och telefon däremot ökat. Biblioteket lånar också ut böcker på fjärrlån i högre utsträckning än tidigare. Biblioteket har tagit emot flera grupper som velat få en fördjupad introduktion i bestånd och verksamhet.

Övrigt

Utöver den gemensamma resursen Konstbiblioteket har Nationalmuseum arrangerat två föreläsningar i samarbete med Moderna Museet; Tessinföreläsningen med Colin Bailey, chef Morgan Library and museum, NY och Gillian Wolfes föreläsning om konstaböcker för barn.

Tillsammans med Moderna Museet Malmö och Konstakademien producerade Nationalmuseum 2016 utställningen *Konstnären* som först visades på Konstakademien för att sedan gå vidare till Malmö.

8. Prins Eugens Waldemarsudde; Övrig verksamhet

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2007:1175-5 § Verksamheten vid Prins Eugens Waldemarsudde ska bedrivas i enlighet med föreskrifterna i prinsens testamente.

8.1 Fastighet

Den 1 oktober 2015 övertog Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde formellt ägande och förvaltning av egendomen, med byggnad och inventarier, från Statens Fastighetsverk.

Verksamhetsåret har präglats av de nya arbetsuppgifter och ansvarsområden, bland annat som hyresvärd till sex lägenheter på området, som kommit med övertagandet. Avtal har tecknats för att omhänderta fastighetsdrift- och skötsel, bland annat med en fastighetstekniker som ansvarar för fastighetens tekniska installationer och system.

Fastighetsunderhållet har omfattat renovering av ytskiktet på delar av Galleriets norra fasad, skorstenen vid växthuset har delvis murats om och försetts med nya plåtdetaljer och södra gaveln på Vagnsboden har fått ny liggande panel. Staketet i parken som omgärdar egendomen har lagats och målats och en ny väg har anlagts vid Café Ektorpet för att möjliggöra hantering av sopkärl. Fasadbeslyning har installerats för Galleribyggnaden.

8.2 Trädgård

Park- och trädgårdsavdelningen vid Waldemarsudde ansvarar för bevarandet av parkens utformning, blomsteranläggningar, vägar och inventarier som möbler, urnor, vattenspel och maskiner, produktionsytor samt växthus, träd, buskar, gräsmattor och ängsmark. Avdelningen underhåller också dekorationsväxterna i museets olika delar.

Arbetet vid avdelningen omfattar daglig skötsel och tillsyn utifrån de skötseldokument som utarbetats enligt gammal förlaga från museets arkiv. Även parkens planteringsytor planteras efter rekommendationer hämtade från arkivet. Växtproduktionen omfattar såväl utplanteringsväxter som krukväxter och snittblommor. Utöver växthusodlingen av det traditionella blomstersortimentet specialodlas unika arter och sorter.

Trädvård, ängsslåtter, underhåll av prinsens grav, växthusteknik samt maskinreparationer är utlagda på entreprenad.

Med finansiering från Prins Eugens Waldemarsuddes vänförening genomfördes omläggning och renovering av Sjölanden under året. Buskar, lök och perenner grävdes upp och gammal jord ersattes med ny.

Den gamla almhäcken ersattes av en av en bokhäck, perenner återplanterades eller ersattes med nya och under hösten planterades blomsterlök. Upprepade jordbearbetningar genomfördes på Pålles äng, som tidigare röjts av från staket och växter.

Renovering och vård av möbler och urnor i parken samt skötsel och vård av maskinparken genomförs kontinuerligt.

I butiken såldes under året växter som Trädgårdsenheten producerat och till årets olika högtider togs passande växter fram till försäljning.

Visningar

Såväl allmänna som bokade visningar har genomförts av park- och trädgårdsavdelningen. Vårens trädgårdsvisningar inleddes med *Träd i prinsens parklandskap* – en vandring i parken med träd och vårblommor, och museets florist höll i visningen av det årligen återkommande inslaget *Tulpanarrangemang i Slottet*.

Waldemarsuddes Trädgårdsdagar ägde rum under två dagar i mitten av maj med öppet trädgårdsmästeri och växthus, visningar, workshop och försäljning av plantor och pelargonsticklingar m.m. i Gröna boden. Under juni, juli och augusti visades trädgården varje torsdag under rubriken *Prinsens blommande trädgård*.

I början av september höll museets florist föredrag och visade olika blomsterarrangemang. Waldemarsuddes *Höstmarknad*, som genomfördes sista helgen i september med visningar och blomsterarrangemang, lockade över 200 besökare. Till markanden anordnades dessutom en pelargonutställning i orangeriet och en workshop i ett av växthusen. I oktober hölls ett samtal med titeln *Prins Eugens ek och andra träd* mellan museets trädgårdsmästare och arborist Daniel Daggfeldt om träd och trädvård.

Till första advent ordnade trädgårdsavdelningen, i samarbete med butiken, julförsäljning av egentillverkade julkransar och julblommor. Över 60 besökare kom till föredrag om julens blommor där exempel på vackra arrangemang också visades.

SAMMANFATTNING

Arbetet med fastighet, park och trädgård vid Waldemarsudde är ett specialiserat och kvalificerat arbete och omfattar alla förekommande skötselåtgärder, från framförande av maskiner och snickeriarbete till blomsterarrangemang. Årets insatser för Waldemarsuddes byggnader, samlingar, park och trädgård har utförts i enlighet med uppdraget och prinsens föreskrifter, för ett välbevarat kulturarv.

9. Personal och kompetensförsörjning

MYNDIGHETENS UPPDRAG

SFS 2000:605 Kap 3 § 3 Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

9.1 Kompetensförsörjning

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde är en kunskapsintensiv organisation och myndighetens förmåga att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla kompetens är avgörande för verksamheten. Målsättningen med kompetensförsörjningen är att säkerställa att verksamhetens behov är tillgodosedd på kort och långt sikt för att på bästa sätt kunna genomföra myndighetens uppdrag.

Attrahera och rekrytera

Att attrahera och rekrytera kompetenta medarbetare är en förutsättning för att myndigheten ska kunna genomföra sitt uppdrag. Generellt sett har myndigheten inga svårigheter att rekrytera medarbetare inom konstvetenskapliga yrken men däremot svårare att rekrytera kompetenser inom övriga områden som administration, information, marknad och kommunikation.

Under 2016 har 27 nya medarbetare anställts och 19 anställningar avslutats. Myndigheten har fått ett stort antal ansökningar och många kvalificerade kandidater till ledigkungjorda befattningar. 2016 års rekryteringar har till största delen utgjorts av visstidsanställningar. Andelen tidsbegränsat anställda har dock minskat de senaste fem åren (från >40% till 15%).

Under året hade myndigheten 155 månadsavlönade medarbetare. Utöver tillsvidare- och visstidsanställda arbetade, i enlighet med Anställningsförordningen, drygt 100 personer på behovsanställning (timavlönade) som t.ex. externa pedagoger, museivakter och säljare i butik men även föreläsare och kurirer (från utländska museer). Behovsanställningar är viktiga för att driva verksamheten där uppdragen kan variera mellan enstaka föreläsningar på några timmar till återkommande arbetspass som pedagog vid olika visningar, försäljare i butikerna eller vakt för att täcka sjukfrånvaro.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde får många förfrågningar om möjlighet till praktik från såväl studenter som arbetssökande. Myndigheten har under 2016 kunnat erbjuda praktikplatser för 6 personer i samarbete med Arbetsförmedlingen, framförallt inom ramen för regeringsuppdragen "Praktik i staten". Myndigheten har utöver det erbjudit studiepraktik till ett flertal studenter från universitet i Sverige och EU-länder. Myndigheten har också anställt en person med lönebidrag från Arbetsförmedlingen.

Utveckla och behålla

Kompetensutveckling av medarbetare sker i första hand genom närmaste chefs försorg och ansvar; chefen är ansvarig för planering av medarbetarnas utveckling utifrån museets verksamhetsidé och vision och medarbetarnas behov.

Myndigheten erbjuder medarbetare såväl interna som externa kompetenshöjande insatser såsom kurser och utbildningar, studieresor, internationella konferenser, arbetsgivarsamverkan samt partsgemensamma aktiviteter.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde har svårt att erbjuda de anställda en karriär inom myndigheten eftersom den är relativt liten och består av många skilda professioner. Trots detta arbetar myndigheten i möjligaste mån med intern rörlighet för att ta tillvara och utveckla den kompetens som finns inom organisationen. Myndigheten har en generös hållning när det gäller att bevilja tjänstledigheter för de anställda. Under 2016 var mer än 5% av de anställda tjänstlediga främst för att prova annan anställning.

Personalstruktur

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde har haft ett genomsnitt på 155 anställda under 2016. Andelen genomsnittligt anställda har minskat under flera år.

Tabell 39

Antal anställda NMW	2016	2015	2014
Antal anställda kvinnor	101	102	111
Antal anställda män	54	52	59
Totalt antal anställda	155	154	170
 Totalt Årsarbetskrafter (ÅAK)	 132	 130	 144
<i>varav män</i>	<i>47</i>	<i>46</i>	<i>53</i>
<i>varav kvinnor</i>	<i>85</i>	<i>84</i>	<i>91</i>

Av de anställda på Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde är andelen kvinnliga medarebetare störst. Könsfördelningen inom myndigheten svarar i stort mot den fördelning som finns inom de utbildningar som är adekvata för myndighetens verksamhetsområde. Sökande till lediga befattningar vid myndigheten är till övervägande andel kvinnor. Myndigheten strävar efter att utjämna könsfördelningen i samband med rekryteringar.

Medelåldern på de anställda vid Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde är i stort oförändrad sedan flera år tillbaka. Knappt 15% av personalstyrkan är över 60 år. Detta innebär att pensionsavgångarna kommer att vara stora under flera år framöver vilket i sin tur kan leda till att myndighetens medelålder sänks något. Nuvarande åldersstruktur indikerar också att många befattningar kräver lång utbildning och erfarenhet. Myndighetens organisation präglas av en hög kunskapsnivå, ungefär hälften av samtliga anställda har akademisk bakgrund eller högre utbildning.

Sammantaget bedömer Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde att myndigheten vidtagit relevanta och tillräckliga åtgärder i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och regleringsbrev och att vidtagna åtgärder har bidragit till att fullgöra uppgifterna.

9.2 Hälsa och arbetsmiljö

En bra arbetsmiljö bidrar till att göra Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde till en attraktiv och utvecklande arbetsplats. Arbetet med arbetsmiljön är prioriterat. Under 2016 har myndigheten bland annat erbjudit chefscoaching och arbetat med att förbättra de psykosociala skyddsronterna.

Myndigheten arbetar kontinuerligt med att försöka minska sjukfrånvaron både med förbyggande arbetsmiljöarbete och genom att erbjuda friskvårdssubvention och friskvårdstimme. Myndigheten har också en friskvårdsgrupp som under 2016 erbjudit yoga, stegtävlingar och subventionerat deltagande i löptävlingar m.m.

Under 2016 upphandlade myndigheten ny företagshälsovård för att kunna erbjuda personalen fortsatt väl fungerande rehabilitering och förebyggande insatser inom hälsa och friskvård samt mot stress vilket är av vikt då Nationalmuseum befinner sig i en omfattande förändringsprocess inför anpassning av verksamhet och organisation till det nyöppnade museet.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron i relation till den tillgängliga arbetstiden för Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde har över lag minskat. 2015 var ett år med ovanligt höga siffror vilket kan förklaras av genomförda organisationsförändringar samt flera chefsavgångar och turbulensen kring detta.

Att sjukfrånvaron för män ökat under 2016 förklaras av en långtidssjukskrivning i gruppen vilket ger stort utslag i det begränsade underlaget.

Av den totala sjukfrånvaron 2016 utgjorde långtidssjukskrivna (mer än 60 dagar) 1,7 %, vilket ser ut som en extrem minskning från 2015. Detta förklaras delvis av att tidigare långtidssjukskrivna har fått deltidssjukpension eller gått i ålderspension. Myndigheten har för närvarande få långtidssjuka och få rehabiliteringsärenden vilket är glädjande och förhoppningsvis resultatet av ett lyckat arbetsmiljöarbete.

Tabell 40

Sjukfrånvaro %	2016	2015	2014
Kvinnor	2,9	5,0	3,5
Män	3,7	1,9	4,5
Anställda 50 år eller äldre	2,9	3,6	3,1
Anställda 30-49 år	3,7	4,4	5,0
Anställda – 29 år	1,4	3,3	1,5
Total sjukfrånvaro (alla) %	3,2	3,6	3,9
<i>varav</i>			
<i>andel långtidssjukfrånvaro (över 60 dagar)</i>	<i>1,7</i>	<i>39,1</i>	<i>60,7</i>

10. Avgiftsbelagd verksamhet

RB16-6.4 Villkor för avgiftsbelagd verksamhet

NMW ska redovisa avgiftsbelagd verksamhet enligt RB:s indelning. För försäljning av varor respektive undersökningar, utredningar och andra tjänster ska såväl intäkter som kostnader redovisas. För övrig avgiftsbelagd verksamhet redovisas endast de sammanlagda intäkterna. Ett ackumulerat överskott avseende försäljning av Waldemarsuddekrukan för PEW får användas för att finansiera myndighetens övriga verksamhet.

Tabell 41

Myndighetens avgiftsbelagda verksamhet 2014

VERKSAMHET	t.o.m. 2014	+ / - 2015	Int. 2016	Kostn 2016	+ / - 2016	Ack. + / - utg. 2016
Verksamhet med full kostnadstäckning						
Försäljning av varor NM	-1 525	-629	1 662	-2 203	-541	-2 695
Försäljning av varor PEW	5 037	326	6 843	-7 064	-221	5 142
Undersökningar, utredningar och andra tjänster	0	0	111	111	0	0
Summa (tkr)	3 512	-303	8 616	-9 156	-762	2 447
Övrig avgiftsbelagd verksamhet						
Entréer och visningar			11 276			
Övrigt			19 123			
Summa (tkr)			30 398			

Nationalmuseums butik har de senaste åren ackumulerat ett underskott. Underskottet kommer troligen fortsätta att öka tills dess att den nyrenoverade museibygnaden på Blasieholmen öppnas. Myndigheten bedömer att resultatet av varuförsäljningen kommer att vara i balans 3-5 år efter nyöppnandet.

11. Kostnader

11.1 Lokalkostnader

RB16-1 NMW ska specificera myndighetens totala lokalkostnader för 2016 enligt instruktioner i RB.
...Om museet har fler än en hyresvärd ska kostnaderna fördelas per hyresvärd.

Tabell 42

Lokalkostnader NMW (tkr)	Hyra	El & uppvärmning	Reparationer & underhåll	Övrig drift	SUMMA
Statens fastighetsverk *	11 483	-180		628	11 930
Stockholms Hamn AB	8 893	56		259	9 208
Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde	6 912	63	17	1 082	8 074
NAPF	5 747	297		169	6 213
Tryckfast	2 604	204		40	2 848
Akademien för de fria konsterna	2 198		2	304	2 503
Kulturhuset Stadsteatern	1 513			123	1 637
Riksantikvarieämbetet	205				205
Övriga	43				43
TOTALT (tkr)	39 600	439	19	2 605	42 662

* Det negativa saldot för SFV under el- och uppvärmning avser en elfaktura som krediterades under första kvartalet 2016 men kostnadsfördes 2015.

11.2 Utställningsersättning

RB16-1 NMW ska mot bakgrund av gällande avtal mellan staten och berörda konstnärorganisationer om konstnärers medverkan och ersättning vid utställning av konstverk särskilt redovisa utbetalda ersättningar till konstnärer som gjorts i enlighet med avtalet.

NATIONALMUSEUM

Utställningar 2016	NM Design Kulturhuset Stadsteatern	Utställnings ersättning (tkr)
Hemma i framtiden (2015)	Veronica Ranner	5 093
Förkroppsligat	Konstnärer/designers (12 st)	314 020
Open Space – Mind Maps	Konstnärer/designers (25 st)	94 118
Ingegerd Råman	Ingegerd Råman/Baldringe Studio	132 000
Projektcontainern	Riiko Sakkinen	37 371
Projektcontainern	Konsthantverkarna	110 000
SUMMA		692 603

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Utställningar 2016	Konstnär	Utställnings ersättning (tkr)
Symbolism och dekadens (2015)	Staffan Redin	5 400
Karin Broos (2015)	Karin Broos	72 600
Max Book – Mata Hare	Max Book	48 400
Salongsmåleri?!	Miss Aniela	16 399
Cecilia Edefalk – Maskros/Dandelion	Cecilia Edefalk	68 200
SUMMA		210 999

12. Övriga väsentliga händelser

Rättsliga tvister

I samband med att Nationalmuseumbyggnaden på Blasieholmen stängdes för renovering 2013 sades andrahandshyresavtalet med restaurang Atrium upp. 6,1 mkr betalades ut som ersättning men restauratören valde att yrka ett större skadestånd baserat på beräknad marknadshyra för restaurangen. Under 2015 tilldömde Tingsrätten restauratören ytterligare 11,9 mkr i skadestånd samt 1,3 mkr i rättegångskostnader. Domen överklagades till Svea Hovrätt som i slutet av juni fastställde Tingsrättens utslag.

Genom ett nytt ombud överklagades domen till Högsta domstolen som i november meddelade att prövningstillstånd inte beviljats.

Hovrättens avgörande står fast vilket innebär att Nationalmuseum döms att betala skadestånd på ca 16,5 mkr exklusive dröjsmålsränta.

Domen får stora konsekvenser för museets verksamhet och ekonomi de kommande åren med ett beräknat sparbeting om ca 2 mkr årligen för att täcka skadeståndet.

Uppsagda magasin

Hyreskontrakten för två av Nationalmuseums magasin där ca 46 000 föremål för närvarande förvaras, blev i december 2015 uppsagda för avflyttning 2016 och 2018.

Fastighetsägaren och Nationalmuseum samverkar för att hitta en lämplig lösning men en eventuell omflyttning eller flytt från de uppsagda magasinerna medför en extra belastning på föremålen såväl som personal och ekonomi. Ett riskanalysarbete har påbörjats som underlag för beslut om hantering av den uppkomna magasinfrågan.

Uppsägningen har aktualiserat museets problem med ändamålsenliga lokaler för magasinering och föremålshantering. I november lämnade Nationalmuseum i enlighet med regleringsbrev för 2016, en lokalförsörjningsplan för att tydliggöra lokalbehoven och skapa förutsättningar för framtiden med en förebildlig, långsiktig och stabil lokalförsörjning för verksamheten.

13. Finansiell redovisning

13.1 Resultaträkning

	Not	2016	2015
			(tkr)
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		163 965	143 391
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	39 014	44 708
Intäkter av bidrag	2	6 572	9 890
Finansiella intäkter	3	427	124
= <i>Summa verksamhetens intäkter</i>		<i>209 978</i>	<i>198 113</i>
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	93 259	88 780
Kostnader för lokaler		42 662	44 713
Övriga driftkostnader		65 928	57 640
Finansiella kostnader	3	3 091	134
Avskrivningar och nedskrivningar		7 661	7 969
= <i>Summa verksamhetens kostnader</i>		<i>212 601</i>	<i>199 236</i>
Verksamhetsutfall		-2 623	-1 123
Årets kapitalförändring	5	-2 623	-1 123

13.2 Balansräkning

TILLGÅNGAR	Not	2016-12-31	2015-12-31
			(tkr)
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	6	816	37
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7	13 175	15 211
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	8	8 966	12 873
Kulturtillgångar	9	277 460	232 145
Pågående nyanläggningar	10	8 910	5 053
Summa materiella anläggningstillgångar		308 511	265 282
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	11	3 453	3 648
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		7 126	1 707
Fordringar hos andra myndigheter		3 554	4 111
Övriga fordringar		234	736
Summa fordringar		10 914	6 554
Periodavgränsningsposter	12		
Förutbetalda kostnader		9 836	10 537
Upplupna bidragsintäkter		459	1 853
Övriga upplupna intäkter		21	287
Summa periodavgränsningsposter		10 316	12 677
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	13	14 740	4 761
Kortfristiga placering			
Värdepapper och andelar	14	3 879	0
Kassa och bank			
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	15	2 760	2 188
Kassa, postgiro och bank		124	193
Summa kassa och bank		2 884	2 381
SUMMA TILLGÅNGAR		355 513	295 340

13.2 Balansräkning

KAPITAL OCH SKULDER	Not	2016-12-31	2015-12-31
			(tkr)
Myndighetskapital	16		
Donationskapital	17	277 460	232 145
Balanserad kapitalförändring	18	283	1 406
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	5	-2 623	-1 123
Summa myndighetskapital		275 120	232 428
Avsättningar	19		
Avsättningar för pensioner och liknande förpl.	20	229	310
Övriga avsättningar		748	576
Summa avsättningar		977	886
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	21	26 471	27 922
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	22	19 353	7 506
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		6 112	3 835
Leverantörsskulder		4 172	4 706
Övriga kortfristiga skulder	23	1 402	1 351
Summa skulder m.m.		57 510	45 320
Periodavgränsningsposter	24		
Upplupna kostnader		7 314	8 020
Oförbrukade bidrag		14 529	8 558
Övriga förutbetalda intäkter		64	128
Summa periodavgränsningsposter		21 907	16 706
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		355 513	295 340
Ansvarsförbindelse	25	34 025	41 345

13.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (belopp i tkr)

Anslag	Not	Ingående överförings belopp	Årets tilldelning enl regleringsbrev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings belopp
Centrala museer: Myndigheter NM med PEW	26	-3 844	153 986	150 142	-164 112	-13 970
17 08:001 002						

Finansiella villkor enligt RB 2016:

	Villkor	Utfall
Utöver tilldelat belopp under anslaget får NMW disponera en anslagskredit	15 399	13 970
NMW har tillgång till en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret *	25 000	33 783
NMW disponerar under budgetåret en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggnings-tillgångar som används i verksamheten	50 000	26 471
Anslagsposten får användas för att finansiera Prins Eugens Waldemarsudde med minst:	12 255	12 255
Anslagsposten får användas till att stärka museets regionala närvaro	2 000	2 511

* Maximalt utnyttjad räntekontokredit baseras på kontosaldo efter en felaktig tömning på 16 871 tkr gjord av Nordea 2017-10-10, rättad 2017-10-14.

13.4 Tilläggsuppgifter och noter

TILLÄMPADE REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Redovisning för Nationalmuseum (NM) med Prins Eugens Waldemarsudde (PEW) följer god redovisningssed och årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, FÅB och förordning (2000:606) om myndigheters bokföring, FBF, samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till dessa.

Fakturor understigande 20 tkr exklusive mervärdesskatt har inte bokförts som periodavgränsningsposter per 2016-12-31.

För att möjliggöra jämförbarhet mellan åren har, där så behövs, föregående års siffror räknats om enligt samma principer som årets siffror. I de aktuella fallen framgår detta i respektive not.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR OCH SKULDER

Kundfordringar och övriga fordringar upptas till det belopp varmed de beräknas inflyta. Övriga omsättningstillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärdet om inte annat anges i not.

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

VÄRDEPAPPER

Aktier och andelar värderas till det lägsta av maknadsvärde och nettoförsäljningsvärde.

VARULAGER

Varulagret är värderat till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde. Avdrag för bedömd faktisk inkurans har gjorts.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde överstigande 20 tkr, och en beräknad ekonomisk livslängd om tre år eller längre, definieras som anläggningstillgång. Även objekt som utgör en fungerande enhet och vilkas sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till 20 tkr klassificeras som anläggningstillgång.

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan.

Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden från och med den månad anläggningen tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider:

• Maskiner och inventarier	5 år
• Datorer	3 år
• Möbler	5-10 år
• Bilar	5 år
• Förbättringsutgifter på annans fastighet (hyresavtalets längd, max 10 år)	10 år
• Basutställningar	10 år
• Immateriella anläggningstillgångar	3-5 år

INKÖP AV KONST

NMW gör inga egna inköp av konst finansierade med anslagsmedel. Alla förvärv sker med hjälp av donationer från externa givare eller från stiftelser anknutna till NMW.

I enlighet med stiftelsernas urkunder och testamenten används stiftelsernas avkastning för att utöka NMW:s konstsamlingar. Stiftelserna förvärvar konsten och donerar den till NMW. NMW fungerar som betalningsförmedlare vid konstförvärven. Från och med 2003 har donerad konst upptagits som en tillgång i balansräkningen. Belopp motsvarande anskaffningsvärdet är upptagna under donationskapital.

REDOVISNING AV BARTERAVTAL

NMW redovisar barteravtal med Svenska Dagbladet och Grand Hotel. Detta innebär att NMW redovisar intäkter av avgifter och motsvarande kostnader i den omfattning som bartern utnyttjats under året.

REDOVISNING PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Prins Eugens Waldemarsudde är enligt Förordning (2007:1175) med instruktion för Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde en särskild enhet inom myndigheten. Verksamheten är blandfinansierad med en del anslag och resterande, huvudsaklig del, avgifter. Anslaget används för att finansiera administration, lokalkostnader, övriga fastighetskostnader och delar av säkerheten. Resterande del av ovanstående kostnader, museiverksamhet, trädgård och marknadsföring finansieras av avgifter. Myndigheten har beslutat att verksamheten vid Prins Eugens Waldemarsudde fr.o.m. 2012 ska redovisas som en egen resultatenhets.

Under 2015 gav regeringen Knut Weibull i uppdrag att utreda förhållandet mellan NMW och stiftelsen PEW. Utredaren föreslår att verksamheten vid Prins Eugens Waldemarsudde avskiljs från myndigheten och i stället i sin helhet förs över till Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde. Regeringen har uttryckt sitt stöd för utredarens förslag, men ännu inte fattat några beslut i frågan.

ÖVRIGA TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Ersättning till ledande befattningshavare m.m.

Lön /Ersättningar (tkr)	2016	2015
Berndt Arell, överintendent	1 218	1 195
Aris Fioretos, led. insynsråd	3	5
Malin Persson, led. insynsråd	3	2
Sara Kristoffersson, led. insynsråd	8	5
Yvonne Gustavsson, led. insynsråd	6	3
Ann Strömberg, led. insynsråd	5	
Anders Sylvén, led. insynsråd	3	

Två nya ledamöter till NMW:s insynsråd utsågs under året att ersätta två ledamöter vars uppdrag avslutades.

Under 2016 gjordes en felaktig utbetalning av arvode till två av ledamöterna om sammanlagt 3 tkr. Beloppet kommer att regleras 2017.

Inga förmånsersättningar har utbetalats till ledande befattningshavare under 2016.

Ledande befattningshavares styrelseuppdrag i statliga myndigheter och aktiebolag

Sara Salomonsson Kristoffersson

- UFN – Konststacks Utbildnings- och forskningsnämnd
- Gunilla Muhr Kultur AB

Yvonne Gustavsson

- SIDA
- Riksgäldskontoret (RKG)
- Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
- Mittuniversitet
- Socialstyrelsen
- Sjöfartsverket
- E-hälsomyndigheten
- Finanspolitiska rådet
- Expertgruppen för studier i ekonomi (ESO)

Anders Sylvén

- Diverse styrelseuppdrag inom Profi Fastighets bolagsfär (23 uppdrag)

Sjukfrånvaro

Myndighetens sjukfrånvaro redovisas under rubriken Personal och kompetensförsörjning punkt 9.2

RESULTATRÄKNING

Not 1

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Tkr	2016	2015
Avgiftsintäkter	30 509	33 742
- varav 4§ Avgiftsförordningen	4 726	5 490
- varav 3§ 2p NMW:s Instruktion (utlån, depositioner, entréer, visningar)	19 601	24 377
Varav 6§NMW:s Instruktion (konservering)	111	336
- varav sponsring, enligt 6 kap 1§ Kapitalförsörjningsförordningen	815	1 529
- varav 15§ Avgiftsförordningen	19	17
- övrigt	5 237	1 993
Varuförsäljning med full kostnadstäckning NM	1 662	1 729
Varuförsäljning med full kostnadstäckning PEW	6 843	9 238
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	39 014	44 708

I posten 4§ Avgiftsförordningen ingår fakturering av andra myndigheters del i gemensamma resurser och nyttjande av tjänster tillhandahållna av NMW.

Posten övrigt består av vidarefakturerade kostnader från PEW till Stiftelsen PEW (4,2 mkr) avseende framförallt restaurang- och fastighetsdrift som utförts av personal anställda av myndigheten samt intäkter från tex försäljning av packmästeri- och transporttjänster reavinst vid försäljning av inventarier.

De minskade avgiftsintäkterna beror framförallt på lägre besöksfiffror än förra året.

Not 2

Intäkter av bidrag

Tkr	2016	2015
Kulturrådet	29	61
Arbetsförmedlingen	14	22
Övriga inomstatliga bidrag	7	52
Summa inomstatliga bidrag	50	135
Ad Infinitum	743	2 791
Stift. Prins Eugens Waldemarsudde	138	1 874
Läcköstiftelsen	364	1 078
Barbro Osher	128	575
Lundin	495	769
NM stiftelser	2 205	759
Don Alvaro	230	663
Övriga utomstatliga bidrag	2 219	1 246
Summa utomstatliga bidrag	6 522	9 755
Summa intäkter av bidrag	6 572	9 890

I den mån de anknutna stiftelserna har donerat konst till museet redovisas detta under donationskapital. Minskningen förklaras i huvudsak av minskade bidrag från stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde till verksamheten vid Waldemarsudde.

Not 3

Finansiella intäkter och kostnader

FINANSIELLA INTÄKTER

Tkr	2016	2015
Räntekontot hos RGK	144	29
Särskilda konton RGK	43	49
Valutakursvinster	240	43
Övriga finansiella intäkter	0	3
Summa	427	124

FINANSIELLA KOSTNADER

Tkr	2016	2015
Lån hos RGK	12	3
Räntekontot hos RGK	0	3
Valutakursförluster	162	102
Övriga finansiella kostnader	2 917	26
Summa	3 091	134

Under 2016 har myndigheten haft sämre likviditet än tidigare vilket genererat större finansiella intäkter p.g.a det rådande ränteläget. Myndigheten har också under året betalat ut knappt tre miljoner kronor i räntekostnad avseende det skadestånd som tilldömdes den fd restauratören i museibygnaden på Blasieholmen.

Not 4

Kostnader för personal

Tkr	2016	2015
Lönekostnad exkl. arbetsgivaravg. pensionspremier o andra avgifter enligt lag o avtal	62 220	59 543
varav lönekostnader till insynsråd och ej anställd personal	664	460
Övriga personalkostnader	31 039	29 237
Kostnader för personal	93 259	88 780

Not 5

Årets kapitalförändring

Tkr	2016	2015
Resultat butiken NM	-542	-629
Resultat butiken PEW	-221	326
Avkastning Barbro Osher	-8	-4
Resultat PEW	-1 546	-554
Avskrivning butiksinredning PEW	-307	-262
Årets kapitalförändring	-2 623	-1 123

PEW disponerar det ackumulerade överskottet från försäljningen av Waldemarsuddekrukan. Fr.o.m. 2012 är PEWs övriga verksamhet ett eget resultatställe. Denna del av verksamheten har under de senaste två åren genererat ett underskott p.g.a. lägre besöksfiffror än förväntat. Ledningen på Waldemarsudde kommer enligt plan att hantera underskottet bl.a. genom kostnadsneddragningar och uppnå balans inom 3-5 år.

Underskottet i Nationalmuseums butik förväntas öka under evakueringsperioden för att därefter åter vara i balans 3-5 år efter nyöppningen av museibygnaden på Blasieholmen.

BALANSRÄKNING

Not 6

Rättigheter och andra immateriella anläggnings-tillgångar

Tkr	16-12-31	15-12-31
IB anskaffningsvärde	2 975	3 022
Utrangerade	-327	-47
Årets anskaffningar	946	0
UB anskaffningsvärde	3 594	2 975
IB ack. avskrivningar	-2 938	-2 873
Utrangerade	327	47
Årets avskrivning	-167	-112
UB ack. avskrivning	-2 778	-2 938
Bokfört värde	816	37

Not 7

Förbättringsutgifter på annans fastighet

Tkr	16-12-31	15-12-31
IB anskaffningsvärde	35 226	33 903
Överföring	0	306
Utrangerade	0	-24
Årets anskaffningar	681	1 041
IB, Pågående anskaffningar	38	343
Pågående, årets anskaffning	0	0
Pågående, överföring	0	-343
UB anskaffningsvärde	35 945	35 226
IB ack. avskrivningar	-20 014	-17 364
Utrangerade	0	24
Årets avskrivning	-2 756	-2 674
UB ack. avskrivning	-22 770	-20 014
Bokfört värde	13 175	15 211

Not 8

Maskiner, inventarier, installationer mm

Tkr	16-12-31	15-12-31
IB anskaffningsvärde	61 461	62 041
Rättelse av IB	-15	-22
Överföring	58	433
Årets anskaffningar	773	1 936
Utrangerade/avyttrade	-1 821	-2 927
UB anskaffningsvärde	60 456	61 461
IB ack. avskrivningar	-48 588	-46 354
Rättelse av IB	0	22
Årets avskrivning	-4 723	-5 183
Utrangerade/avyttrade	1 821	2 927
UB ack. avskrivning	-51 490	-48 588
Bokfört värde	8 966	12 873

Not 9

Kulturtillgångar

Enligt gällande regler har erhållna gåvor av kulturtillgångar fr.o.m. 2003 redovisats som anläggningstillgångar mot donationskapital när beslut om förvärv fattats i Nationalmusei nämnd.

Tkr	16-12-31	15-12-31
IB anskaffningsvärde	232 145	194 588
Årets anskaffningar	45 315	37 557
UB anskaffningsvärde	277 460	232 145

Not 10

Pågående nyanläggningar

Tkr	16-12-31	15-12-31
IB anskaffningsvärde	5 053	2 711
Rättelse av IB	0	38
Överföring	-58	-433
Årets anskaffningar	3 915	2 737
UB anskaffningsvärde	8 910	5 053

Pågående nyanläggningar avser Nationalmuseums del av investeringar i den renoverade byggnaden på Blasieholmen.

Not 11

Varulager

Tkr	16-12-31	15-12-31
NM	865	1 133
PEW	2 588	2 515
Varulager	3 453	3 648

Posten varulager består av t ex egenproducerade böcker, konsthantverk, vykort, affischer och andra profilprodukter som säljs i museibutikerna.

Not 12

Periodavgränsningsposter

Tkr	16-12-31	15-12-31
Förutbetalda hyror	9 079	9 904
Upplupna bidragsintäkter	459	1 853
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	778	921
Periodavgränsningsposter	10 316	12 677

Upplupna bidragsintäkter omfattade 2015 ett bidrag från Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde på 1,7 mkr för att täcka underskottet i PEWs verksamhet 2015. Under 2016 har inga beslut tagits om utdelning från stiftelsen varför balansen har minskat.

Not 13

Avräkning med statsverket

Anslag i räntebärande flöde

Tkr	16-12-31	15-12-31
Ingående balans	3 844	2 775
Redovisat mot anslag	164 112	143 895
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-153 986	-142 826
Fordringar avseende anslag i räntebärande flöde	13 970	3 844

Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag

Tkr	16-12-31	15-12-31
Ingående balans	917	1 421
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-147	-504
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	770	917

Summa avräkning statsverket	14 740	4 761
-----------------------------	--------	-------

Not 14
Värdepapper och andelar

Tkr	16-12-31	15-12-31
SCA, Serie A	474	0
Lundberg, serie A	959	0
Skanska, Serie B	1 329	0
Kinnevik, serie B	999	0
Likvida medel	118	0
Summa	3 879	0

Aktierna erhöles under 2016 som en testamentsgåva utan särskilda villkor till Nationalmuseum och värderas till nettoförsäljningsvärde.

Not 15
Övriga tillgodohavanden i RGK

Tkr	16-12-31	15-12-31
Behållning räntekonto B. Osher	983	1 095
Behållning räntekonto Wirosfonden	1777	1 093
Summa	2 760	2 188

Tillgodohavanden avseende Barbro Osher samt Wirosfonden är medel som enligt gåvobrev ska hållas på separata konton.

Not 16
Myndighetskapiat

Tkr	Donationskapital	Bal.kapital Avgiftsfin. Verksamh.	Kapitalförändring enl. RR	Summa
UB 2015	232 145	1 406	-1 123	232 428
IB 2016	232 145	1 406	-1 123	232 428
Årets kapital förändring	0	0	1 123	1 123
Summa årets förändringar	45 315	-1 123	-2 623	41 569
Utgående bal.	277 460	283	-2 623	275 120

Not 17
Donationskapital

Fr.o.m. 2003 har erhållna gåvor av kulturtillgångar redovisats som anläggningstillgångar mot donationskapital.

Tkr	Årets donationer	16-12-31	15-12-31
Stiftelsen H & ND Qvist	5 192	53 970	48 778
Wirosfonden	12 903	77 040	64 137
NM Vänner	1 458	33 771	32 313
Ulla och Gunnar Trygg	16 213	16 213	0
A Hirsch Stiftelse	1 824	15 717	13 893
Barbro Oshers Fond	462	13 301	12 839
S & J Graumanns Stiftelse	779	8 210	7 431
Bengt Julins Fond	488	6 211	5 723
A & N Lundgrens Fond	2 240	7 393	5 153
Sophia Gieseckes Stiftelse	2 001	6 083	4 082
Övriga	1 755	39 551	37 796
Donationskapital	45 315	277 460	232 145

Under året har nedanstående donationer till ett värde överstigande 30 pbb erhållits:

Konstverk	Värde (tkr)	Donator
KNE 16007, fyra tapeter	14 533	Trygg
KON 16044 Girodet-Trioson	3 507	Qvist
KNE 16001 Fussli	2 508	Wiros
KNE 16042, Neureuther	1 597	Wiros
KNE 16044 Valenciennes	1 523	Wiros
KNE 16088, Drouais	1 360	NM Vänner
KON 16033, Simon-Denis	1 347	Giesecke

Årets donationer omfattar endast föremål som inventarieförts och redovisats på Nationalmuseum i Nämnd under aktuellt år.

Not 18
Balanserad kapitalförändring

Tkr	16-12-31	15-12-31
Avkastning butiken NM	-2 153	-1 525
Avkastning butiken PEW	2 540	2 214
Resultat PEW	-1 084	-267
Avkastning Barbro Osher	980	984
Balanserad kapitalförändring	283	1 406

Avkastningen i butiken PEW avser överskott från krukförsäljningen. Dessa medel disponeras av myndigheten.

Not 19
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Tkr	16-12-31	15-12-31
Ingående balans	310	0
Årets avsättning	-81	310
Utgående balans	229	310

Not 20
Övriga avsättningar

Tkr	16-12-31	15-12-31
Ingående balans	576	530
Årets avsättning	172	46
Utgående balans	748	576

Årets avsättning avser medel till aktivt omställningsarbete 46 tkr, samt avsättning till en delpension 310 tkr.

Not 21
Lån i Riksgäldskontoret

Låneram (tkr)	50 000	
Tkr	16-12-31	15-12-31
Ingående balans	27 922	28 013
Årets upptagna lån	5 284	7 014
Årets amorteringar	-6 735	-7 105
Lån i Riksgäldskontoret	26 471	27 922

Not 22
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret

Beviljad räntekontokredit 25 000 tkr.

Tkr	16-12-31	15-12-31
Utnyttjad räntekontokredit	19 353	7 506

Saldot på räntekontot är lägre än tidigare framförallt beroende på att den rättsliga processen om skadestånd till den fd restauratören i museibyggnaden på Blasieholmen har avslutats. Nationalmuseum har därför betalat ut knappt 17 mkr i skadestånd under senhösten 2016.

NMW har 2016 beviljats en högre räntekontokredit, 25 000 tkr

Not 23
Övriga kortfristiga skulder

Tkr	16-12-31	15-12-31
Personalens källskatt	1 365	1 308
Övriga skulder	37	43
Summa övriga skulder	1 402	1 351

Not 24**Periodavgränsningsposter
Upplupna kostnader**

Tkr	16-12-31	15-12-31
Upplupna semesterlöner och löner inkl soc.avg.	6 468	6 307
Övriga upplupna kostnader	846	1 713
UB	7 314	8 020

Oförbrukade bidrag

Tkr	16-12-31	15-12-31
Inomstatliga bidrag	603	394
- varav Kulturrådet	357	386
- Göteborgs universitet	187	0
Utomstatliga bidrag	13 926	8 163
-varav Ulla o Gunnar Trygg	4 832	0
- Wirosfonden	1 737	1 119
- Ad Infinitum	2 027	1 770
- Alvaro	309	539
- Alfild Lundin	144	639
- NM Vänner	883	519
Oförbrukade bidrag	14 529	8 558

Ökningen av de inomstatliga bidragen beror framförallt på ett bidrag från Göteborgs Universitet till Nationalmuseums insats i ett digitaliseringsprojekt. Ökningen av de utomstatliga oförbrukade bidragen beror på erhållna, ännu outnyttjade bidrag från Ulla och Gunnar Trygg, 4,8 mkr.

Förväntad förbrukning av inomstatliga bidrag:

0-3 mån	94 tkr
4-12 mån	271 tkr
1-3 år	119 tkr
över 3 år	119 tkr
	603 tkr

Övriga förutbetalda intäkter

Tkr	16-12-31	15-12-31
Hysesintäkt	24	128
Museiverksamhet	40	0
	64	128

Summa periodavgränsningsposter 21 907 16 706

Not 25**Ansvarsförbindelse**

Tkr	16-12-31	15-12-31
Ansvarsförbindelse	34 025	41 345

Ansvarsförbindelsen avser det betalningsansvar som skulle uppkomma om tre hyreskontrakt avseende magasin sägs upp innan de hyresgästanspassningar som hyresvärden gjort är helt återbetalda efter tio år. Ansvarsförbindelsens storlek minskar i takt med den tilläggshyra som erläggs kvartalsvis till dess att hyresgästanspassningen är helt återbetald.

Not 26**Redovisning mot anslag**

Tkr	2016	2015
Intäkter av anslag i resultat-räkningen	163 965	143 391
Utgifter i anslagsredovisningen	-164 112	-143 895
Förändring av semesterlöneskuld	147	504
	0	0

Regeringsbeslut 35 (2015-12-17), Ku2013/02361/KI.
Ku2015/02965/LS (delvis), Regeringsbeslut 9 (2016-12-01),
Ku2016/02398/KO

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR**Stiftelser med anknuten förvaltning**

Nationalmuseum förvaltar 17 stiftelser. Sammanlagt uppgick marknadsvärdet på stiftelsernas placeringar 2015-12-31 till 208 mkr (206 mkr). Stiftelserna har under 2016, i enlighet med donatorernas vilja, delat ut 5 925 tkr (4 664 tkr) för inköp av konst till Nationalmuseum och bidrag till museets verksamhet.

Övriga stiftelser

Utöver stiftelser med anknuten förvaltning finns fyra stiftelser som förvaltas av banker i enlighet med donators vilja men där avkastningen kan användas av Nationalmuseum för inköp av konst och bidrag till Nationalmuseums verksamhet. Dessa stiftelser har under 2016 delat ut 7 432 tkr (6 119 tkr).

13.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2016	2015	2014	2013	2012
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter	39 014	44 708	38 340	44 222	57 894
Beräknade avgiftsintäkter enligt regleringsbrev	34 850	43 000	37 300	38 600	65 700
Låneram					
Beviljad låneram	50 000	50 000	30 000	25 000	20 000
Utnyttjad låneram	26 471	27 922	28 013	19 581	9 421
Räntekonto RGK					
Beviljad kontokredit	25 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Maximalt utnyttjad kontokredit *	33 783	11 429	2 714	-	5 701
Ränteintäkter	144	29	31	200	400
Räntekostnader	0	3	3	-	2
Anslagskredit					
Beviljad anslagskredit	15 399	4 285	4 263	4 155	3 823
Utnyttjad anslagskredit	13 823	3 843	2 775	3 403	-
Anslagssparande					
Utgående överföringsbelopp	0	-	-	-	1 401
Kapitalförändring:					
Årets kapitalförändring	-2 623	-1 123	-2 578	-1 177	-193
Balanserad kapitalförändring	283	1 406	3 984	5 161	5 355
Anställda					
Medelantal anställda	155	154	170	178	179
Årsarbetskrafter	132	130	144	160	155
Driftkostnad per årsarbetskraft, kr	1 529	1 470	1 293	1 195	1 216

* Maximalt utnyttjad räntekontokredit baseras på kontosaldo efter en felaktig tömning på 16 871 tkr gjord av Nordea 2017-10-10, rättad 2017-10-14.

Undertecknande årsredovisning 2016

NATIONALMUSEUM MED PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE
DNR: 1.3.3-12-2017

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm, 22 februari 2017

Berndt Arell
Överintendent
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde